

การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรื่องจำตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์

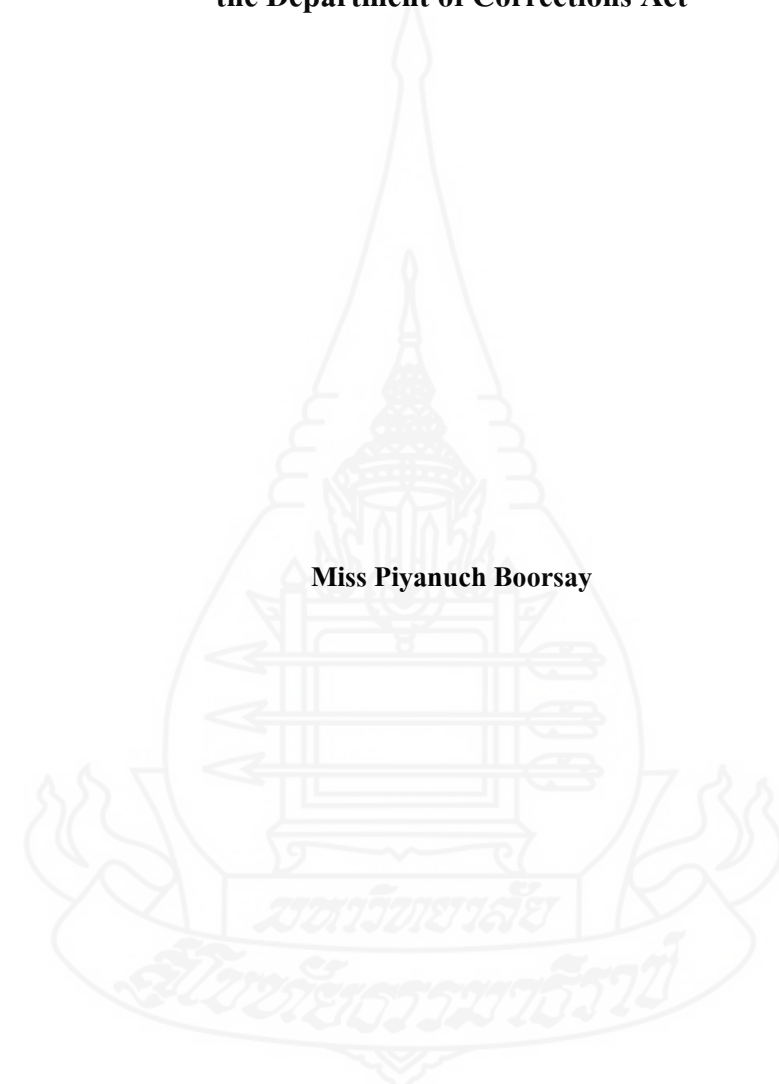
นางสาวปิยะนุช บัวสาย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2558

**Designation of Articles Prohibited in Prisons under
the Department of Corrections Act**

Miss Piyanuch Boorsay

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์
ชื่อและนามสกุล	นางสาวปิยะนุช บัวสาย
วิชาเอก	กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ภาณี กิจพ่อค้า

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ภาณี กิจพ่อค้า)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพันธ์ พลรบ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุมาศ ชัดเจนงาม)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์
ผู้ศึกษา นางสาวปิยะนุช บัวสาย รหัสนักศึกษา 2564003321 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ภาณีนิ กิจพ้อคำ **ปีการศึกษา** 2558

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เป็นการสังเคราะห์ให้ได้ข้อสรุป เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมประเภทสิ่งของต้องห้ามตาม ข้อ 127 ของกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราชการ 2479

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง สิ่งของต้องห้ามนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ ความรับผิดชอบของผู้ต้องขังเมื่อกระทำผิด วินัยฐานมีสิ่งของต้องห้าม

ผลการศึกษาพบว่า การกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ นอกจากจะเป็นความผิดทางอาญาแล้ว ผู้ต้องขังต้องรับโทษทางวินัยด้วย ความผิดทางวินัยของเรือนจำแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความผิดที่อยู่ในกรอบหมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ สามารถลงโทษผู้ต้องขังได้เต็มตามอำนาจ 3 สถาน ตามข้อ 116 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ ส่วนความผิดนอกกรอบหมวด 5 สามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้เพียง 1 สถานเท่านั้น ดังนั้น สิ่งของที่ไม่ได้กำหนดไว้ในข้อ 127 ได้แก่ อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงิน และกล้องถ่ายรูป จึงเป็นเพียงสิ่งของไม่อนุญาตและเป็นความผิดนอกกรอบ ทำให้เรือนจำเกิดความสับสนและลงโทษผู้ต้องขังไม่ถูกต้อง และการลงโทษผู้ต้องขังได้สถานเดียวทำให้ผู้ต้องขังไม่เกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ เกิดการกระทำผิดเกิดบ่อยครั้ง และในผู้ต้องขังบางรายเรือนจำไม่สามารถใช้บทลงโทษให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละรายได้ ดังนั้น จึงสมควรเพิ่มเติมสิ่งของทั้ง 4 ประเภท เป็นสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 ส่วนมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ฯ ควรกำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ เช่น หากผู้ต้องขังกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 ติดต่อกัน 3 ครั้ง ต้องแจ้งความดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องขัง

คำสำคัญ สิ่งต้องห้ามกฎหมายราชทัณฑ์

Independent Study title: Designation of Articles Prohibited in Prisons under the Department of Corrections Act

Author: Miss Piyanuch Boorsay; **ID:** 2564003321; **Degree:** Master of Law;

Independent Study advisor: Pannini Kijporkha, Associate Professor;

Academic year: 2015

Abstract

The objective of this research was to study related literature and laws in Thailand and other countries about items that are prohibited in prisons, in order to synthesize the data and reach conclusions that would be useful to provide guidelines for making revisions to Ministry of the Interior Ministerial Order Number 127, issued under Clause 58 of the Department of Corrections Act, B. E. 2479.

This was a qualitative research based on documentary research of sources including textbooks, theses, research reports, and data from the Internet to create a greater understanding of items that are prohibited to be brought into prisons or kept in the possession of prisoners, as well as the punishment for having such prohibited articles, and the prisoners' responsibility in such cases.

The study found that not only is it a criminal offense to bring in or possess a prohibited article in a prison, but prisoners who violate the law are liable to disciplinary action as well. There are 2 kinds of disciplinary action that prisons may take for this offense. First, for offenses that fall within the framework of Section 5 of the Ministry of the Interior Ministerial Regulation, the prison can punish the prisoner for 3 counts under Item 116 of the ministerial regulation. However, for offenses that do not fall within the framework of Section 5, the prisoner is punishable by only one count. Therefore, items that are not specified in Item 127, such as drug paraphernalia, tattooing equipment, money and cameras, are simply unauthorized items and possessing them is not an offense that falls under the framework of Section 5. This causes some confusion among prison officers and may lead to incorrect disciplinary action. In cases where prisoners are charged with only one count of offense, they often do not fear punishment and are likely to repeat the offense. In some cases, prisons lack effective measures for keeping the prisoners under discipline. The 4 articles mentioned above should be added as prohibited articles under Item 127. Also, Clause 37 of the Department of Corrections Act should be rewritten to set boundaries for allowing the prison commander to use his or her discretion, such as starting a legal case against a prisoner if a prisoner violates Clause 45 three times.

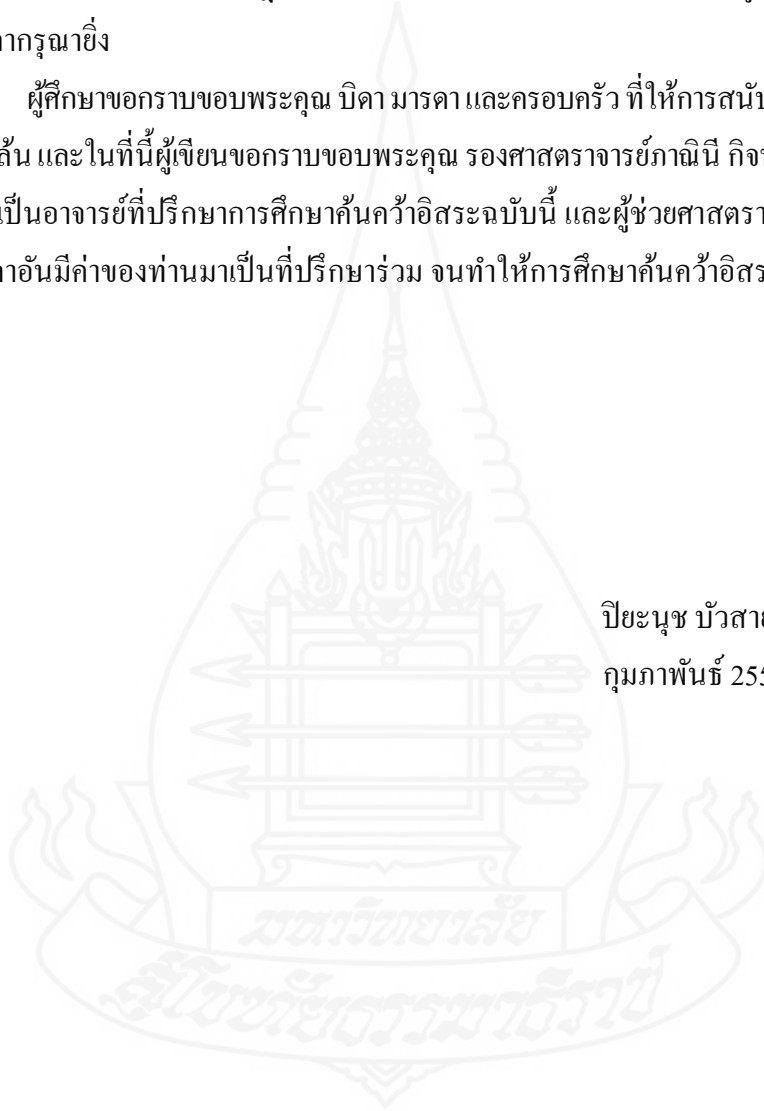
Keywords: Prison discipline, Prison drug use, Banned items, Contraband

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ขอขอบคุณที่มีโอกาสสำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้การให้คำปรึกษาแนะนำ จากนายสมภาพ ปานแก้ว หัวหน้าฝ่ายวินัยผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านวินัยผู้ต้องขัง ทั้งในเรื่องข้อกฎหมาย หลักแนวคิดในการดำเนินงาน ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาอย่างยิ่ง

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างเปี่ยมล้น และในทันที่นี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ภานิณี กิจพอคำ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริพันธ์ พลรบ ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านมาเป็นที่ปรึกษาร่วม จนทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ปิยะนุช บัวสาย
กุมภาพันธ์ 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์	4
3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	4
4. สมมติฐานการศึกษา	4
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
7. ระเบียบวิธีการศึกษา	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ต้องขัง	6
1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดวินัยผู้ต้องขัง	6
1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการทำความผิด	7
1.3 การลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย	11
1.4 การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง ที่กระทำผิดวินัย	12
1.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ	18
1.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม	23
1.7 การรวมกลุ่มของนักโทษ	25
1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ	28
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสักร่างกาย	28
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
2.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด	34
2.4 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเงินตรา	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกล้องถ่ายรูปหรือกล้องถ่ายภาพ.....	40
บทที่ 3 กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือินจำ.....	43
1. กฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานมีสิ่งของต้องห้ามในเรือินจำประเทศไทย.....	43
2. ประเภทสิ่งของต้องห้ามนำเข้ามาในเรือินจำของต่างประเทศ.....	63
2.1 ประเทศอังกฤษ.....	63
2.2 ประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐควีนส์แลนด์).....	64
2.3 ประเทศนิวซีแลนด์.....	66
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือินจำ.....	67
1. แนวคิดพื้นฐานในการกำหนดสิ่งของต้องห้ามในเรือินจำ.....	67
2. วิเคราะห์แนวทางการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้าม.....	70
3. แนวทางการกำหนดดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือินจำ.....	75
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	77
1. บทสรุป.....	77
2. ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	89
ก ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 110/2557.....	90
ข กฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2521).....	92
ค กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2547) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479.....	95
ง กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479.....	99
จ ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการยกเลิกระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3 เรื่องการยกเลิกโทษเข็มน พ.ศ.2480 พ.ศ. 2548.....	103
ฉ ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2556.....	105
ช หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ ขธ 0711/1424 เรื่องการสักร่างกายของผู้ต้องขังในเรือินจำ.....	112

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ช หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ มท 0906/ว.197 เรื่อง ตัดวันลดวันต้องโทษจำคุก.....	115
ประวัติผู้ศึกษา.....	118

ญ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความผิดฐานมีสิ่งของต้องห้ามและ สิ่งของไม่อนุญาต.....	45

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือประหารชีวิตจำเลย กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดำเนินการบังคับโทษให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล โดยนำตัวจำเลยไปควบคุมไว้ในเรือนจำ จนกว่าจะพ้นโทษ หรือจนกว่าจะมีคำสั่งให้ประหารชีวิต หรือในระหว่างพิจารณาคดีหากจำเลยไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัวชั่วคราวก็ต้องถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ ในระหว่างที่ถูกจองจำนั้น ผู้ต้องขังจะต้อง ปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำอย่างเคร่งครัด เช่น ห้ามก่อการทะเลาะวิวาท หรือห้ามนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ ซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้าม เนื่องจากการควบคุมผู้ต้องขังมีวัตถุประสงค์คือ ต้องการจำกัดเสรีภาพภายในเวลาอันสมควร เพื่อแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังให้กลับเป็นพลเมืองดีของสังคม อย่างไรก็ตาม ผู้ต้องขังจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม โดยได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ Dignity Right มิให้ถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน Human Right ในระหว่างที่ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักสากล แห่งองค์การสหประชาชาติที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก

แม้เรือนจำเป็นสถานที่ใช้กักขังผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และต้องโทษตามคำพิพากษาของศาล อันเป็นภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ด้านการควบคุม เรือนจำจึงต้องให้ผู้ต้องขังอยู่ในระเบียบที่เข้มงวด เพื่อป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีหรือก่อเหตุร้ายในสถานที่ควบคุม ดังนั้น เรือนจำทุกแห่ง จำต้องมีกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ขึ้นมาเพื่อให้ผู้ต้องขังปฏิบัติตาม และต้องลงโทษผู้ต้องขังเมื่อพบว่าฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของเรือนจำและอาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะเรื่องการนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ซึ่งสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 110/2557 เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.2557 บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำ โดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นำเข้ามาหรือเอาออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครองเก็บรักษาไว้หรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้าม โดยทางใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน

ห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”¹ ซึ่งกฎหมายมาตรานี้ได้เพิ่มโทษให้หนักขึ้นจากเดิมจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเป็นสถานโทษที่หนักมาก สิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 มีกำหนดไว้ใน ข้อ 127 ของกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ได้แก่ (1) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย (2) สุราหรือของเมาอย่างอื่น (3) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน (4) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี (5) อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธ (6) ของเน่าเสียหรือมีพิษต่อร่างกาย (7) น้ำมันเชื้อเพลิง (8) สัตว์มีชีวิต (9) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว (10) วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน²

เมื่อผู้ต้องขังคนใดกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำตามมาตรา 45 เรือนจำต้องแจ้งความดำเนินคดีอาญาและลงโทษทางวินัยแก่ผู้ต้องขังที่กระทำผิด แต่ในเรื่องนี้มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 กำหนดผู้บัญชาการเรือนจำอาจใช้ดุลพินิจลงโทษทางวินัยแทนการลงโทษทางอาญาได้ โดยเฉพาะสิ่งของต้องห้ามประเภทที่มีความร้ายและมีผลกระทบต่อความมั่นคงของเรือนจำ เช่น ยาเสพติดให้โทษและโทรศัพท์มือถือ หากพบว่าผู้ต้องขังคนใดใช้หรือมีไว้ในครอบครอง จะต้องถูกดำเนินคดีอาญาดำวยและถูกลงโทษทางวินัยสถานหนัก เนื่องจากเป็นความผิดที่อยู่ในกรอบหมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 โทษทางวินัยส่วนใหญ่ที่เรือนจำเลือกใช้ในการลงโทษผู้ต้องขัง ที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือ ได้แก่ โทษลดชั้นจากชั้นเดิมเป็นชั้นเลวมาก ตามข้อ 108 (7) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (2553) ประกอบข้อ 21 (4) แห่งระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2556 ตัดจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 30 วัน แต่ไม่เกิน 60 วัน ตามข้อ 4 (1) (ฉ) แห่งกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2521) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อ มีกำหนดไม่เกิน 3 เดือน ตามข้อ 106 (3) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (2553) หรือโดยการขังเดี่ยวไม่เกิน 3 เดือน ตามข้อ 111 (6) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (2553) ซึ่งข้อ 116 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ ให้อำนาจผู้บัญชาการเรือนจำเลือกสถานโทษในหนึ่งฐานความผิดไม่เกิน 3 สถานเท่านั้น ส่วนสิ่งของ

¹ ราชกิจจานุเบกษา ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ. ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557. การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์. หน้า 23.

² กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2547) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479. ลงวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2547. หน้า 2.

ต้องห้ามประเภทอื่น เช่น อุปกรณ์เล่นการพนัน อาวุธ สัตว์มีชีวิต เป็นต้น เหล่านี้จะไม่ถูกดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องขัง แม้ผู้ต้องขังจะกระทำผิดหลายครั้งติดต่อกัน จึงทำให้ผู้ต้องขังไม่เกิดความเกรงกลัวในการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม และนอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งของบางประเภทที่ผู้ศึกษาเห็นว่าควรกำหนดไว้เป็นสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 เนื่องจากมีผู้ต้องขังกระทำผิดบ่อยครั้งส่งผลกระทบต่อระบบการควบคุมปกครองภายในเรือนจำ ดังนี้

1. อุปกรณ์เสพยาเสพติดหรืออุปกรณ์ที่สามารถเอาสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายได้ เพราะการมีอุปกรณ์เสพยาเสพติดไว้ในครอบครองย่อมจะสันนิษฐานได้ว่า ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมเกี่ยวยาเสพติด ซึ่งปัญหาเสพยาเสพติดเป็นปัญหาของเรือนจำทั่วประเทศ และเป็นนโยบายหลักของกรมราชทัณฑ์ ในการจัดปัญหาเสพยาเสพติดให้สิ้นไป

2. อุปกรณ์สักร่างกาย เนื่องจากหากผู้ต้องขังรักษาไม่สะอาดอาจนำมาสู่การแพร่กระจายของเชื้อโรค เช่น เชื้อไวรัส นอกจากนี้ รอยสักตามร่างกายของผู้ต้องขัง ยังการแสดงสัญลักษณ์ของการรวมกลุ่มของนักโทษ ซึ่งเป็นปัญหาต่อระบบการควบคุมปกครองของเรือนจำ

3. เงินตรา แม้เรือนจำจะได้ออกระเบียบว่าด้วยการรับ จ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ.2553 ขึ้นมาเพื่อควบคุมการใช้เงินของผู้ต้องขังไว้ในสมุดเงินฝาก ที่มีชื่อเรียกกันภายในว่า “บุ๊ก” และอนุญาตให้ถอนเงินได้ครั้งละไม่เกิน 200 บาท ต่อหนึ่งวันก็ตาม แต่ยังมีผู้ต้องขังบางรายฝ่าฝืนระเบียบที่เรือนจำห้ามไว้ ก่อให้เกิดปัญหาการกู้ยืมเงินกันระหว่างผู้ต้องขัง และหากเรียกให้ชำระหนี้แล้วไม่ชำระ ก็จะใช้วิธีการทวงหนี้โดยใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ปัญหาผู้ต้องขังลักลอบเล่นการพนันโดยใช้เงินเป็นเดิมพัน หรือปัญหาที่ผู้ต้องขังประพาศติตนเป็นพ่อค้าขายของในเรือนจำ เป็นต้น ดังนั้น จึงเชื่อว่าเงินเป็นสาเหตุแรกในการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของเรือนจำ

4. กล้องถ่ายภาพ เนื่องด้วยวิวัฒนาการสมัยใหม่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและได้แพร่เข้ามาในเรือนจำด้วย ผู้ถ่ายภาพสามารถส่งภาพถ่ายให้ผู้รับได้ทันที หากผู้ต้องขังสามารถลักลอบนำเข้ามาได้แล้วส่งภาพให้บุคคลภายใน อาจทำให้กระทบถึงความมั่นคงของเรือนจำได้

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์กำหนดสิ่งของทั้ง 4 ประเภทนี้ เป็นสิ่งของไม่อนุญาตให้มีหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ และเป็นความผิดนอกกรอบหมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ ว่าด้วยการลงโทษฐานผิดวินัย เรือนจำมีอำนาจลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำผิดได้ไม่เกิน 1 สถานเท่านั้น เว้นแต่จะเป็นโทษลดชั้นจึงจะตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกประกอบได้ ตามข้อ 114 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดในเบื้องต้น ผู้เขียนเห็นว่าควรที่จะกำหนดสิ่งของทั้ง 4 ประเภทนี้ เพิ่มเติมในข้อ 127 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย เป็นประเภทสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 เพื่อให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น เพราะเรือนจำสามารถลงโทษผู้กระทำผิด

เต็มตามอำนาจ 3 สถาน ตามข้อ 116 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ และสามารถเลือกบทลงโทษให้มีความเหมาะสมกับความผิดที่กระทำลงไปได้ และควรจะกำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำที่ขอให้พิจารณาลงโทษทางวินัยแทนการแจ้งความดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องขังตามมาตรา 37 ประกอบกับการปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของฝ่ายวินัยผู้ต้องขังให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพไปด้วย

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำผิด การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะการกำหนดสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำและสภาพบังคับ

2.2 ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้าม ในเรือนจำของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐควีนแลนด์) ประเทศอังกฤษและเวลส์ และประเทศนิวซีแลนด์

2.3 ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำและสภาพบังคับ

2.4 เพื่อเสนอแนวทางการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำและสภาพบังคับ

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ศึกษาความเป็นมา ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการลงโทษผู้ต้องขัง ตลอดจนหลักสากลระหว่างประเทศ ในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขัง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของต้องห้ามในประเทศไทย ประเภทสิ่งของต้องห้ามในประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐควีนแลนด์) ประเทศอังกฤษและเวลส์ และประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเพิ่มเติมประเภทสิ่งของต้องห้ามให้มีความชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

4. สมมติฐานการศึกษา

การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ทำให้สิ่งของบางอย่าง เช่น อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงินและ

กล้องถ่ายภาพ ไม่ได้กำหนดเป็นประเภทสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 จึงควรวาง แนวทางการกำหนดสิ่งของต้องห้ามให้เหมาะสม จะทำให้สามารถลงโทษผู้ต้องขังได้เต็มตามอำนาจแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการควบคุมปกครองผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำ และการกำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจตามมาตรา 37 จะทำให้ผู้ต้องขังเกรงกลัวต่อโทษที่ได้รับและทำให้มาตรา 45 มีผลบังคับใช้มากขึ้น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้รับความรู้เกี่ยวกับ ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษผู้กระทำความผิด การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเฉพาะการกำหนดสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำและสภาพบังคับ

5.2 มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในประเทศออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ ปรเทศอังกฤษและเวลส์ และประเทศนิวซีแลนด์

5.3 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำและสภาพบังคับ

5.4 ให้ได้มาซึ่งแนวทางการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำและสภาพบังคับ

6. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้จะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาบทบัญญัติของกฎหมาย คำอธิบายรายวิชา คำพิพากษาของศาล เอกสารทางวิชาการ บทความ วารสารทางกฎหมาย และการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การที่ผู้ต้องขังจำนวนมากมาอยู่รวมกันในสังคมเรือนจำ ปัญหาต่างๆ ย่อมเกิดขึ้นได้ ดังนั้น เพื่อให้การควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปโดยเรียบร้อย เรือนจำจึงต้องออกกฎ ระเบียบและข้อบังคับ รวมทั้งบทลงโทษผู้ต้องขังที่ฝ่าฝืนขึ้นมา เพื่อประโยชน์ในการควบคุมปกครองผู้ต้องขัง หากผู้ต้องขังคนใดทำการฝ่าฝืนต้องถูกลงโทษ แต่อย่างไรก็ตาม กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่ออกมาบังคับใช้นั้น ต้องเป็นไปโดยชอบและต้องจะลงโทษผู้ต้องขังไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น จะกระทำตามอำเภอใจมิได้ เนื่องจากการถูกควบคุมในเรือนจำแม้จะทำให้ผู้ต้องขังปราศจากอิสรภาพทางร่างกาย ก็มิได้หมายความว่าผู้ต้องขังจะได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมหรือถูกลิดรอนสิทธิอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะสิทธิในความเป็นมนุษย์ที่มีมาแต่กำเนิด ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอนำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดวินัยผู้ต้องขัง

1.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิด

1) สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School of Criminology) ซีซาร์ เบ็คคาเรีย ผู้ก่อตั้งสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม ได้เสนอหลักการที่สำคัญคือ เจตน์เจ้านิยามอิสระ Free will เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นผู้มีอิสระทางความคิด มีเสรีภาพในการตัดสินใจ ด้วยเหตุผลว่าจะกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ และคำนวณถึงผลประโยชน์หรือผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำของตน เมื่อตัดสินใจที่จะกระทำลงไปแล้ว ก็ต้องรับผลของการกระทำอันเกิดจากการที่การเข้ามาอยู่รวมกันตามหลักสัญญาประชาคม ดังนั้น การลงโทษมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะเป็นการยับยั้งบุคคลไม่ให้ประกอบอาชญากรรมและไม่ให้ยึดถือเป็นเยี่ยงอย่าง

2) สำนักปฏิฐานนิยม (Positive School of Criminology) ซีซาร์ ลอมโบร์โซ เป็นผู้ก่อตั้งสำนักนี้ขึ้นมา โดยมีแนวคิดที่แตกต่างจากสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม กล่าวคือ สำนัก

³ สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์. (2556). แนวโน้มงานราชทัณฑ์ในอนาคต หน้า 24 – 25.

อาชญาวิทยาดั้งเดิมเชื่อว่ามนุษย์กระทำการใดๆ จะต้องมีเจตจำนงอิสระในการเลือกที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดด้วยตัวเอง แต่สำนักปฏิฐานนิยม มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ บีบบังคับให้ต้องกระทำ สิ่งที่ทำลงไปจึงไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการของมนุษย์โดยแท้จริง ผู้กระทำความผิดถือว่าเป็นผู้ป่วย ความมุ่งหมายในการลงโทษจึงเน้นเพื่อแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้โอกาสแก่คนที่กระทำผิดได้ปรับปรุงตัวเองในสิ่งที่ได้กระทำผิดพลาดไป

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการกระทำความผิด⁴

1.2.1 ทฤษฎีอาชญากรโดยกำเนิด

Cesare Lombroso ศึกษาวิชาแพทย์และจิตแพทย์เป็นอาจารย์สอนวิชาจิตเวทที่มหาวิทยาลัยตูรินได้รับสมญานามว่าเป็นบิดาของวิชาอาชญาวิทยา แบ่งประเภทของอาชญากรไว้ 3 ประเภท ได้แก่

1) อาชญากรโดยกำเนิด Born Criminal Lombroso เชื่อว่ามีจำนวนหนึ่งในสามของผู้กระทำผิดทั้งหมด มีลักษณะที่ติดตัวผู้กระทำความผิดตั้งแต่เกิด โดยจะแสดงออกให้เห็นทางรูปร่าง หรือกะโหลกศีรษะ

2) อาชญากรที่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจและสมอง Insane Criminal รวมถึงอาชญากรพวกมีความพร่องทางจิตประสาท มีความผิดปกติทางด้านสมองหรือปัญญาอ่อน และพวกคนพิการ

3) อาชญากรโดยสันดาน Criminaloid อาชญากรที่มีลักษณะไม่มีความผิดปกติทางด้านร่างกาย จิตและสมอง แต่มีภาวะทางอารมณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อประกอบอาชญากรรม

Lombroso ได้ให้ความสำคัญถึงตัวผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล เป็นผลทำให้เกิดการพิจารณาความหมายของอาชญากรรมในเชิงพฤตินิยมศาสตร์

Enrico Ferri ให้ความสนใจในวิชาด้านสถิติ เพื่อนำไปศึกษาวิชาอาชญาวิทยาที่มหาวิทยาลัยตูรินกับ Lombroso แม้ว่า Ferri มีความเชื่อทางด้านชีววิทยาของมนุษย์เป็นปัจจัยประกอบในการศึกษาอาชญาวิทยา แต่ก็ได้นำปัจจัยทางด้านอื่นๆ ทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองเข้ามาศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมด้วย โดยแบ่งอาชญากรออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

(1) อาชญากรที่มีความผิดปกติทางด้านจิตและสมอง

(2) อาชญากรโดยกำเนิด

⁴ ขนิษฐา ขาเมระนิยะ. (2542). การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณา : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานี หน้า 6-12.

(3) อาชญากรที่กระทำผิดเมื่อมีโอกาสเป็นเครื่องงูใจ

(4) อาชญากรที่กระทำผิดโดยมีความลากเป็นเครื่องงูใจ

นอกจาก Ferri ได้แบ่งอาชญากรเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ แล้ว ยังได้เสนอปัจจัยที่นำมาศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดไว้ 3 ปัจจัยคือ

1) ปัจจัยทางด้านกายภาพ Physical Factors ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางกาย เชื้อชาติ ภูมิอากาศ ฤดูกาล หรืออุณหภูมิ

2) ปัจจัยทางด้านมานุษยวิทยา Anthropological Factors ได้แก่ ปัจจัยทางด้านอายุ เพศ สภาพร่างกายและจิตใจ

3) ปัจจัยทางด้านสังคม Social Factors ได้แก่ความแน่นหนาของประชากร วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา เศรษฐกิจและการเมือง

นอกจากนี้ Raffaele Grotalo เป็นศิษย์ของ Lombroso แม้จะปฏิเสธความคิดเรื่องเจตจำนงอิสระ แต่ได้เห็นด้วยกับ สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพทางกายภาพ และสภาพทางจิตใจ เป็นปัจจัยสำคัญในการกระทำผิดในแง่ของการควบคุม โดยได้เสนอโทษประหารชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถปรับตัวและประพฤติตนไม่เหมาะสมในสังคม

1.2.2 ทฤษฎีการควบคุม Control Theory

Durkheim ได้อธิบายการควบคุมว่า กฎเกณฑ์ใดที่ทำให้มนุษย์ปฏิบัติตามกฎของสังคมในขณะที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นสิ่งผิดปกติ โดยได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้เกิดภาวะไร้ระเบียบขาดกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า Anomie เป็นภาวะที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน โดยที่สถาบันทางสังคมไม่สามารถควบคุมได้อย่างเพียงพอ ทำให้สังคมขาดความเป็นปึกแผ่นในการควบคุมให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทฤษฎีการควบคุมจึงเชื่อว่า โดยธรรมชาติของมนุษย์เป็นผู้ชั่วร้าย มนุษย์จึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ สังคมจึงมีหน้าที่เข้ามาควบคุมจัดระเบียบสิ่งผิดปกติเหล่านั้น โดยสถาบันทางสังคมต้องเข้ามามีบทบาทในการควบคุมพฤติกรรมเพื่อให้มนุษย์ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม

Travis Hirschi ได้ศึกษาแนวคิดอาชญากรรมเป็นพฤติกรรมปกติของสังคม การที่มนุษย์มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานทางสังคม เนื่องจากมีความผูกพันกับสิ่งที่จะต้องสูญเสียถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว ดังนั้น การที่บุคคลจะปฏิบัติตามกฎหรือไม่อยู่ที่ว่าบุคคลนั้นมีสิ่งใดจะต้องสูญเสียหรือไม่ หากมีการสูญเสียจากการกระทำก็จะไม่กระทำ “การสูญเสีย” หมายถึง สิ่งที่บุคคลมีอยู่เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและพึงปรารถนา เช่น มีการศึกษาดี และการมีอาชีพดีและมีรายได้สูง เพราะจะทำให้การประกอบอาชญากรรมน้อยกว่าบุคคลที่ไม่มีสิ่งเหล่านี้ การ

ป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีการควบคุม ทำได้โดยให้บุคคลในสังคมมีการศึกษาที่ดีและมีงานทำ เลี้ยงตนเองได้

1.2.3 ทฤษฎีความกดดัน Strain Theory

ทฤษฎีความกดดันมองว่า การปฏิบัติตามกฎของมนุษย์เป็นสิ่งปกติการ ละเมิดกฎเป็นสิ่งผิดปกติ ซึ่งแตกต่างไปจากทฤษฎีการควบคุมที่มองว่า อาชญากรรมเป็นพฤติกรรม ปกติของสังคม ทฤษฎีความกดดัน อาจปรับเข้ากับทฤษฎี Anomie ของ Merton ที่ว่าสังคมจะมี เป้าหมาย ซึ่งจะถูกกำหนดขึ้นโดยคนส่วนใหญ่ของสังคม โดยได้กำหนดวิถีทางที่ถูกต้องในการไป ถึงเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายกับวิถีทางที่จะไปสู่เป้าหมาย ทำให้เกิดความกดดันในตัวบุคคล ภาวะความกดดันนี้เรียกว่า Anomie และทำให้เกิดพฤติกรรมที่ เบี่ยงเบน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ความกดดันเกิดจากความไม่สมดุลของเป้าหมายทางสังคม

1.2.4 ทฤษฎีการตีตรา Labeling Theory

พฤติกรรมที่เบี่ยงเบน มีที่มาจากทฤษฎีต่อตนเอง Symbolic Interdiction เชื่อ ว่าพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมอาชญากรรมนั้น บุคคลไม่ได้เป็นผู้ทำให้เกิดขึ้นเอง แต่ถูก กำหนดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่อยู่รอบตัว บุคคลในสังคมมักจะตราหน้าพฤติกรรมบางอย่าง บุคคลบาง ประเภทว่าเป็นพฤติกรรมนอกแบบหรือพฤติกรรมของอาชญากรรม เช่น คนบ้า โสเภณี เป็นต้น การตราหน้าของบุคคลเหล่านี้ จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปตามที่ถูกตราหน้าจริงๆ

Frank Tannenbaum มองว่า ความชั่วที่เข้ามามีส่วนในพฤติกรรมอาชญากร เป็นสิ่งที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อความเป็นอาชญากร (โดยใช้วิธีแยกเด็กคนหนึ่งออกไปจากกลุ่ม)

Edwin Lemert ซึ่งให้เห็นถึงความเบี่ยงเบนของพฤติกรรม ไม่สามารถอธิบาย ในรูปแบบที่แน่นอนได้ แต่เป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่นอย่างหนึ่งของปรากฏการณ์ทางสังคม ที่ได้รับการ ตีความหมายว่าเป็นกิริยานอกแบบหรือวิถิตาร

Howard S. Becker ได้ให้คำจำกัดความของกิริยาที่มีลักษณะเบี่ยงเบนหรือ วิถิตารว่าเป็นกิริยาโต้ตอบของบุคคลอื่นที่มีต่อกิริยานั้น Lemert ได้กล่าวไว้ว่า กิริยาที่เบี่ยงเบนนั้นมี ส่วนสำคัญในการแยกตัวบุคคลออกจากกลุ่ม ซึ่งอาจเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนก็ได้ หากแต่ ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นไม่ได้รับการตีตราว่าเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ แนวความคิดของ Becker ว่ากลุ่มสังคมจะเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมนอกแบบ และพฤติกรรมนอก แบบเป็นผลที่เกิดจากการใช้กฎเกณฑ์และการลงโทษบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อันเป็นการตราหน้าที่ ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์

Kai T Erikson ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมนอกแบบว่าเป็นพฤติกรรมที่ต้องการความสนใจจากหน่วยการควบคุมหรือสังคม เป็นพฤติกรรมที่ควรได้รับการแก้ไข เพราะปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนอกแบบมาจากกลุ่มบุคคลในสังคมมากกว่าผู้เป็นเจ้าของของพฤติกรรมนั้นๆ

การที่บุคคลใดจะเป็นอาชญากรหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เกิดจากสังคมหรือกฎหมายกำหนดว่าพฤติกรรมนั้น เป็นพฤติกรรมของอาชญากรหรือพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน เป็นผลให้ผลักดันผู้ที่ถูกตราหน้าเข้าไปเป็นอาชญากรและยอมรับว่าตัวเองเป็นอาชญากรตามที่สังคมประณาม

1.2.5 ทฤษฎีความแตกต่างในการคบหาสมาคม *Differential Association Theory*

Edwin H Sutherland ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรมไว้ในหนังสือหลักอาชญาวิทยา มีสาระสำคัญว่า พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะสมาชิกนกรอบครัวหรือผู้ที่มีความใกล้ชิดกันอย่างยิ่ง โดยมีวิธีการเรียนรู้เหมือนวิธีการเรียนรู้พฤติกรรมปกติ และจะเกิดขึ้นถ้ามีจิตใจโอนเอียงที่จะมีพฤติกรรมละเมิดกฎหมายมากกว่าปฏิบัติตามกฎหมาย

ในปี ค.ศ.1947 Sutherland และ Cressey R. Donald ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมเบี่ยงเบน โดยถือวัฒนธรรมของชนชั้นกลางเป็นวัฒนธรรมหลัก และวัฒนธรรมชนชั้นผู้ใช้แรงงานเป็นวัฒนธรรมที่เบี่ยงเบนออกไป และได้อธิบายพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนว่า เกิดจากการเรียนรู้เช่นเดียวกับพฤติกรรมอื่นๆ แต่เป็นการเรียนรู้จากอาชญากรที่เข้าไปคบหาด้วย โดยสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

- 1) พฤติกรรมอาชญากรสามารถเรียนรู้กันได้
- 2) พฤติกรรมอาชญากรสามารถเรียนรู้ได้จากบุคคลอื่น โดยการติดต่อสื่อสารด้านภาษาและท่าทาง
- 3) การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรเกิดจากได้มีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม
4. การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรประกอบด้วย เทคนิคในการประกอบอาชญากรและค่านิยม ทศนคติ แรงบันดาลใจอันเป็นแรงผลักดันภายใน
- 5) มีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ จากข้อกำหนดที่มีปรากฏอยู่ในกฎหมายว่าข้อใดควรเคารพปฏิบัติตามและข้อใดควรละเมิด
- 6) หลักสำคัญของทฤษฎีการคบหาสมาคมกับกลุ่มที่แตกต่างนี้คือ การที่จะกลายเป็นผู้กระทำผิดนั้นเกิดจากการมีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎหมายมากกว่าเคารพกฎหมาย

7) ความสัมพันธ์ของความแตกต่างหมายถึง ความแตกต่างในช่วงระยะเวลา ความสม่ำเสมอและลำดับเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์กับความประพฤตินทางอาชญากร หรือความประพฤติที่จะเป็นปฏิปักษ์ต่ออาชญากร

8) กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรประกอบด้วยกลไกต่างๆ เช่นเดียวกับ กระบวนการเรียนรู้อื่นๆ

9) การจะอธิบายเหตุผลของการมีพฤติกรรมอาชญากร เป็นการแสดงถึงความ ต้องการและค่านิยมต่างๆ ไป ไม่สามารถอธิบายกับพฤติกรรมที่มีความต้องการเหมือนกันได้

1.3 การลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย

ภารกิจของกรมราชทัณฑ์เริ่มขึ้น นับตั้งแต่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย จำเลยจะเปลี่ยนสถานะเป็นนักโทษของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งอาจเป็นนักโทษเด็ดขาดหรือผู้ต้องขัง ระหว่างพิจารณา ซึ่งนักโทษทั้ง 2 ประเภทนี้ จะต้องอยู่ในกฎระเบียบของเรือนจำและทัณฑสถาน หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบจะต้องถูกลงโทษทางวินัย การกระทำผิดวินัยคือ พฤติกรรมที่ ผู้ต้องขังได้ประพฤติผิดระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งจะต้องถูกลงโทษ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 โดยเจ้าพนักงาน เรือนจำผู้มีหน้าที่จะพิจารณาโดยต้องเห็นว่าผู้ต้องขังกระทำผิดจริง จึงจะลงโทษสถานหนึ่งสถานใด หรือหลายสถาน ดังนี้⁵

1. ภาคทัณฑ์
2. งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนด
3. ลดชั้น
4. ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกิน 3 เดือน เว้นไว้แต่กรณี ที่ระบุไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
5. ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนบางอย่าง
6. ขังเดี่ยวไม่เกิน 3 เดือน
7. ขังห้องมืดไม่มีเครื่องหลับนอนไม่เกิน 2 วัน ในสัปดาห์หนึ่ง โดยความเห็นชอบของแพทย์
8. เชี่ยนคราวหนึ่งไม่เกิน 20 ที ในความควบคุมของแพทย์ แต่ห้ามเชี่ยนคราว ต่อไป เว้นแต่จะล่วงพ้นเวลา 30 วัน จากวันที่เชี่ยนคราวที่แล้ว ถ้าผู้ต้องขังเป็นหญิงห้ามเชี่ยน⁶
9. ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 32 (6)

⁵ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479. หน้า 8.

⁶ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2523. หน้า 2.

การจะลงโทษผู้ต้องขังฐานใดฐานหนึ่งดังที่กล่าวมาได้ ความผิดนั้นจะต้องมีกำหนดไว้ในหมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการลงโทษฐานผิดวินัย ข้อ 99 – 119 ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ฯ เพื่อรองรับฐานความผิดที่ผู้ต้องขังได้กระทำความผิด หากความผิดไม่มีกำหนดไว้ในหมวด 5 แล้ว เรือนจำและทัณฑสถานจะลงโทษผู้ต้องขังไม่ได้ เนื่องจากไม่มีฐานความผิดรองรับ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการกระทำความคิดของผู้ต้องขัง ทฤษฎีหลายสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม ตามแนวความคิดของแมน์ไฮม์ นักอาชญาวิทยาชาวอังกฤษ กล่าวว่าสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ เชื้อชาติ ภูมิอากาศ ฤดูกาล หรืออุณหภูมิ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะไปกระตุ้นจิตใจ ทำให้เกิดความคิด ความต้องการ เมื่อไปรวมกับปัจจัยทางสังคม (Social Factors) ได้แก่ ความหนาแน่นของประชากร วัฒนธรรม จารีตประเพณี ศาสนา เศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น จะนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมในที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่า จิตใจเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดอาชญากรรม

สอดคล้องกับแนวความคิดของ เวสต์ตัน และเวสต์ ทั้งสองเป็นผู้ก่อตั้งทฤษฎีหลายสาเหตุ โดยแยกปัจจัยที่ทำให้เกิดอาชญากรรมออกเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยที่เกิดจากความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ
2. ปัจจัยที่เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม
3. ปัจจัยที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์รอบข้าง

ซึ่ง เวสต์ตันและเวสต์ เห็นว่าเพียงปัจจัยเดียวก็ทำให้เกิดอาชญากรรมได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องทั้ง 3 ปัจจัยรวมกัน⁷

1.4 การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังที่กระทำผิดวินัยตามแนวทางสิทธิมนุษยชนและมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

1.4.1 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง

1) แนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีมาตั้งแต่การเรียกร้องอิสรภาพในประเทศตะวันตก อันได้แก่ สิทธิพลเมือง Civil right สิทธิผู้ต้องขังถือว่าเป็นสิทธิพลเมืองอย่างหนึ่ง การถูกคุมขังเพียงแต่ทำให้ถูกจำกัดเสรีภาพเท่านั้น จึงทำให้เกิดปัญหาว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมีความถูกต้องชอบธรรมแล้วหรือไม่ อันนำไปสู่การตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาติอัน

⁷ พุฒิปัทธน์ ทวีศักดิ์โรจน. (2552). การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง หน้า 9.

เป็นพื้นฐานที่ควรได้รับตามกฎหมาย ที่ไม่อาจถูกจำกัดและล่วงละเมิดได้ ซึ่งก็หมายถึงสิทธิอันเป็นพื้นฐานของพลเมืองนั่นเอง ซึ่งต่อมาเรียกสิทธินี้ว่า สิทธิมนุษยชน (Human right) ซึ่งในปัจจุบันได้มีการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิของผู้ต้องขังไว้เป็นหลักสากล ทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หลักการพื้นฐานสำหรับคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกกักขังหรือจำคุกทุกรูปแบบ กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ฯลฯ

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล ประเทศไทยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าย่อมได้รับการคุ้มครอง การคุ้มครองนี้ รวมไปถึงการคุ้มครองศักดิ์ศรี สิทธิ และเสรีภาพของผู้ต้องขังในฐานะที่เป็นพลเมืองคนหนึ่งด้วย

2) ความหมายของคำว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ

นิยามของคำว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ Human Dignity ได้รับการยอมรับเป็นอย่างมาก ซึ่งมีนักนิติศาสตร์และคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐเยอรมันให้ความหมายว่า หมายถึง เป็นคุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะและมีความผูกพัน ควบคู่กับอยู่กับมนุษย์ทุกคน โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย หรือคุณสมบัติอื่นๆ ของบุคคลนั้น โดยคุณค่าของมนุษย์ดังกล่าวมีความมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์มีอิสระในการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัวของบุคคลนั้นๆ ภายใต้อำนาจรับผิดชอบของตนเอง โดยถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าที่ไม่อาจล่วงละเมิดได้⁸

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ประกอบด้วยรากฐาน 2 ประการ

1. สิทธิในชีวิตและร่างกาย เป็นสิทธิที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิด เป็นสิทธิพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ บุคคลทุกคนต้องเคารพสิทธิของผู้อื่น
2. สิทธิในความเสมอภาค บุคคลทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีหลักประกันเรื่องความเสมอภาค เพราะอาจได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันจากผู้มีอำนาจเหนือกว่า

สิทธิทั้งสองประการนี้เป็นรากฐานสำคัญของหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันจะทำให้บุคคลทุกคนสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างเต็มภาคภูมิ

⁹การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือการที่มนุษย์ผู้หนึ่งได้กระทำการอันเป็นการลดคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นลง ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน

⁸ บรรเจิด สิงคะเนติ. (2543). หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิญญูชน 86.

⁹ พัชรภรณ์ กองอุบล. หน้า 4-1.1

กับสมาชิกคนอื่นๆ ในสังคม คุณค่าของความเป็นมนุษย์สามารถพิจารณาได้จากมาตรฐานที่ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ว่า ถ้านำมาตรฐานดังกล่าวมาปฏิบัติต่อตัวเราเอง แล้วจะสามารถยอมรับได้หรือไม่

สิทธิ Right หมายถึง สิ่งที่ไม่มียุ่ปร่างที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ตั้งแต่เกิด หรือกฎหมายกำหนดไว้ให้ได้รับประโยชน์ มนุษย์จะเป็นผู้เลือกว่าจะใช้สิทธินั้น ผู้ใดจะมายังคับให้ใช้สิทธิหรือไม่ใช้สิทธิไม่ได้ สิทธิจึงเป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น ตลอดจนเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการหรือละเว้นกระทำการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้

เสรีภาพ Liberty คือ อำนาจที่บุคคลมีเหนือตนเอง เป็นภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น ปราศจากการถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวาง ดำรงอยู่ตราบเท่าไม่ถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ หรือไม่ถูกบังคับไม่ให้กระทำในสิ่งที่ประสงค์จะกระทำ มีอำนาจเรียกร้องให้ผู้อื่นละเว้นการรบกวนเสรีภาพของตนเท่านั้น ไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น เสรีภาพจึงเป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่จะกระทำการใดๆ ได้อย่างอิสระเท่าที่ไม่กระทบสิทธิของผู้อื่น

อย่างไรก็ตาม สิทธิและเสรีภาพก็มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ สิทธิเป็นอำนาจที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการหรือละเว้นกระทำการให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ส่วนเสรีภาพเป็นอำนาจที่มีอยู่เหนือตนเองในการที่จะกระทำตามความประสงค์ ซึ่งก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้อื่นในอันที่จะไม่ขัดขวางการใช้เสรีภาพนั้น

สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ หมายถึง อำนาจตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุด ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลในอันที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด การให้อำนาจแก่บุคคลก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลอื่นมาละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะองค์การของรัฐ จะต้องเคารพ ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สิทธิดังกล่าวนี้มีผลบังคับได้จริง

สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังตามรัฐธรรมนูญ¹⁰

1. สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังที่มีเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ได้แก่ 1 สิทธิและเสรีภาพในมโนความคิด อันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นหรือสังคม 2 สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เป็นรากฐานสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิที่ไม่อาจถูกพรากไปจากบุคคล เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

¹⁰ พัชราภรณ์ กองอุปบล. (2546). สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 43-63.

ของมนุษย์ เช่น การไม่ถูกลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม การไม่ถูกจำคุกโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นต้น 3 สิทธิทางศาล กำหนดให้นักโทษที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถฟ้องร้องคดีต่อศาลได้

2. สิทธิเสรีภาพที่ผู้ต้องขังถูกจำกัดมากกว่าบุคคลทั่วไป เมื่อผู้ต้องขังถูกส่งตัวมายังเรือนจำ ต้องถูกควบคุมอยู่ในกฎระเบียบไม่สามารถกระทำหรือไปไหนได้ตามใจชอบ เช่น ต้องสวมเครื่องแบบนักโทษ ตัดผมสั้น ต้องถูกตรวจค้นร่างกาย เป็นต้น

3. สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังที่อาจถูกตัดไม่ให้มีเหมือนกับบุคคลทั่วไป ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการเดินทาง และสิทธิทางการเมือง

1.4.2 สิทธิมนุษยชน¹¹

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights) เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเกิดของมนุษย์ สิทธิดังกล่าวได้แก่ สิทธิในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ อันเป็นสิทธิที่คงไว้เพื่อความสุข เจ้าของสิทธิจะโอนไปให้ผู้อื่นและผู้อื่นก็จะละเมิดสิทธิดังกล่าวมิได้ ซึ่งรัฐมีหน้าที่ในการทำให้สิทธิเหล่านี้เกิดขึ้นและคงอยู่ตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ Jean Jacques Rousseau นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศสผู้ยึดมั่นในหลัก 3 ประการคือ

1) หลักเสรีภาพ หมายถึง เสรีภาพส่วนบุคคล ในการแสดงความคิดเห็น การนับถือศาสนา และการมีเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ

2) หลักความเสมอภาค หมายถึง มีความเสมอภาคทางกฎหมาย ตามคำประกาศสิทธิมนุษยชนที่ว่า “ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน มีเสรีภาพต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดโดยเสมอภาคกัน ไม่ว่าจะเกิดมาในชนชั้นใด”

3) หลักการดรภาพ หมายถึง ความรู้สึกเป็นมิตรภาพต่อกัน ซึ่งจะช่วยให้ขจัดปัญหาเรื่องความแตกต่างทางด้านชนชั้น ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อทำให้สังคมสงบสุขร่มเย็น

Rousseau มองว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วเป็นคนประพฤติดี ถ้ามนุษย์ประพฤดิชั่วก็เป็นเพราะสภาพแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่ ดังนั้น ผู้ปกครองจะต้องสร้างหลักเกณฑ์ในการควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องเกิดจากอำนาจชอบธรรม อันมาจากความยินยอมของผู้ที่อยู่ภายใต้ปกครอง เนื่องจากมนุษย์มีความอิสระและจะไม่ถูกลิดรอนไป

¹¹ สุรศักดิ์ เฟื้อนคำ. (2542). เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์กับการเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง กรมศึกษาเฉพาะเรือนจำกลางเชียงใหม่. หน้า 5 – 6.

ผู้ได้ปกครองจึงมีสิทธิในการจัดตั้งรูปแบบการปกครองที่เหมาะสม มีสิทธิล้มล้างสถาบันที่เลวร้าย ทำให้ปราศจากความทุกข์ โดยการจัดตั้งสถาบันใหม่ขึ้นมาแทนที่

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิมนุษยย์พึงได้รับด้วยความชอบธรรม ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่พึงมี พึงได้รับด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังเป็นสิทธิประจำตัวที่ไม่อาจโอนให้แก่อันได้ และไม่มีอำนาจใดมาทำลายล้างสิทธินี้ได้ เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในเสรีภาพ เป็นต้น คนเราทุกคนทุกวาระไม่ว่าจะยากดีมีจน ต่างมีธรรมชาติในสัญชาตญาณของมนุษย์ ที่จะรู้สึกในศักดิ์ศรีของตนเองต่อการที่จะมีสิทธิและเสรีภาพ การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันในสังคม จึงเป็นความจำเป็นที่เราจะต้องสร้างกติกา กฎเกณฑ์ ข้อบังคับเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของบุคคลขึ้น

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 สิทธิมนุษยชน หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับ การรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม¹²

จะเห็นได้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความอิสระเป็นพื้นฐาน หากจะมีหลักเกณฑ์ใด มาตัดทอนความอิสระจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้นั้นเสียก่อน ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความชอบธรรมด้วย มิฉะนั้นแล้วย่อมเป็นการละเมิดสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์

1.4.3 การคุ้มครองผู้ต้องขังที่ละเมิดข้อบังคับของเรือนจำตามแนวทางสิทธิมนุษยชน และมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

คำพิพากษาศัดสินลงโทษขององค์กรตุลาการ เป็นการจำกัดอิสรภาพของผู้กระทำผิดเท่านั้น ไม่ว่าผู้ต้องขังที่ถูกกล่าวหาหรือได้รับการตัดสินลงโทษที่รุนแรงเพียงใดก็ตาม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังมิได้สูญสิ้นไปแต่อย่างใด เรือนจำจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับผู้ต้องขัง โดยการไม่เพิ่มความรุนแรงของโทษจำคุก ด้วยการปฏิบัติกับผู้ต้องขังเสมือนมิใช่มนุษย์ เพียงเพราะกระทำผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด เพราะถือว่าการปฏิบัติที่มีชอบ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายเช่นเดียวกัน ซึ่งการทรมานและการปฏิบัติโดยมิชอบจะต้องไม่เกิดขึ้นโดยเด็ดขาด โดยกลไกระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนจะไม่ยอมรับการกระทำดังกล่าว

มาตรการทางวินัยและการลงโทษ Disciplinary procedures and punishments เมื่อผู้ต้องขังละเมิดข้อบังคับขอเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกาย ลักขโมย ฝ่าฝืนคำสั่งที่ชอบ

¹² พัชรภรณ์ กองอุบล. หน้า 33-34.

ด้วยกฎหมาย การลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือลำเหล่านี้เป็นต้น จึงต้องมีการกำหนดมาตรการที่ชัดเจนและไม่ละเมิดสิทธิหลักการพื้นฐานดังต่อไปนี้

1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948¹³

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มีจุดมุ่งหมายคือ เอกชนและองค์การทางสังคมทุกแห่ง จะต้องศึกษาและประสาทความรู้ ในการส่งเสริมเพื่อเคารพสิทธิและเสรีภาพทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มีความผูกพันทางการเมืองและจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ ในข้อ 5 กำหนดไว้ว่า

“บุคคลจะถูกระงับหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้”

2) หลักการพื้นฐานสำหรับคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกกักขังหรือจำคุกทุกรูปแบบ ข้อ 30¹⁴

(1) ลักษณะการกระทำของผู้ถูกกักขังหรือผู้ต้องขังที่เข้าข่ายเป็นการกระทำผิดทางวินัยในระหว่างการกักขังหรือจำคุก คำสั่งลงโทษทางวินัยและระยะเวลาที่อาจบังคับใช้ และผู้มีอำนาจในการสั่งลงโทษ พึงกำหนดไว้ในกฎหมาย และได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่

(2) ผู้ถูกกักขังหรือผู้ต้องขังพึงได้รับสิทธิในการแก้ข้อกล่าวหาก่อนที่จะมีคำสั่งลงโทษทางวินัย และควรมีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้มีอำนาจเหนือขึ้นไปเพื่อให้มีการทบทวนคำสั่งดังกล่าว

3) กฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

ส่วนการคุ้มครองผู้ต้องขังที่ละเมิดข้อบังคับของเรือนจำตามมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ตามกฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดครั้งที่ 1 ณ กรุงเจนีวา เมื่อปี ค.ศ.1955 และสภาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติได้เห็นชอบแล้ว โดยมติที่ 663 ซี (24) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ.1957 และมติที่ 2076 (32) เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ.1977 ในส่วนที่เกี่ยวกับวินัยและการลงโทษ¹⁵

¹³ สุรศักดิ์ เฟื่อนคำ, หน้า 6-7.

¹⁴ แอนดรูว์ คอลีย์ แพลโตโดย อัสนีย์ สังขเนตรและวุฒิพงศ์ แปงใจ, การบริหารงานเรือนจำตามแนวทางสิทธิมนุษยชน, พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 106.

¹⁵ ส่วนราชทัณฑ์ต่างประเทศ สำนักพัฒนาวิทยา กรมราชทัณฑ์.มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง, หน้า 1.

ข้อ 27 การรักษาระเบียบวินัยในเรือนจำเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปเพื่อความจำเป็นในการรักษาความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในเรือนจำนั้น

ข้อ 29 เรื่องดังต่อไปนี้จะต้องพิจารณาไปตามกฎหมายหรือข้อบังคับของหน่วยงานราชทัณฑ์ของประเทศเสมอ

(ก) การกำหนดว่ากรณีใดเป็นความผิดทางวินัย

(ข) ชนิดและระยะเวลาในการลงโทษทางวินัย

(ค) หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดโทษทางวินัยนั้น

ข้อ 30 (1) การลงโทษแก่นักโทษจะกระทำมิได้เว้นแต่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายและข้อบังคับ และนักโทษจะได้รับโทษซ้ำในความผิดเดียวกันนั้นไม่ได้

(2) ก่อนที่จะมีการลงโทษจะต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาแก่นักโทษและต้องให้ออกาสแก่นักโทษนั้นพอสมควรในการแก้ข้อกล่าวหา อีกทั้งหน่วยงานราชทัณฑ์จะต้องทำการสอบสวนข้อเท็จจริงให้ได้ความก่อนว่านักโทษนั้นได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาจริงหรือไม่

(3) ในกรณีจำเป็นและหากเป็นไปได้ นักโทษควรได้รับอนุญาตให้มีผู้ช่วยเรียบเรียงในการทำคำให้การแก้ข้อกล่าวหา

ข้อ 31 การลงโทษทางวินัยที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายอย่างรุนแรง การขังในห้องมืดตลอดจนโทษที่เป็นการทารุณโหดร้าย ไรมนุษยธรรมหรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษเป็นเรื่องต้องห้ามโดยเด็ดขาด

ข้อ 32 (1) การลงโทษโดยให้ขังไว้ในที่แคบหรือให้ลดอาหารจะกระทำมิได้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ ได้ตรวจร่างกายนักโทษผู้นั้นและได้รับรองความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรว่า นักโทษผู้นั้นแข็งแรงพอที่จะรับการลงโทษนั้นได้

(2) หลักเกณฑ์เดียวกันนี้ให้ใช้กับการลงโทษอื่นที่จะเป็นการกระทบต่อสุขภาพกายหรือสุขภาพจิตของนักโทษ และไม่ว่ากรณีใดๆ จะต้องไม่มีการลงโทษที่มีลักษณะขัดต่อหลักเกณฑ์ในข้อ 31

(3) เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ในเรือนจำ จะต้องตรวจเยี่ยมนักโทษรายดังกล่าวในแต่ละวัน ตลอดระยะเวลาที่นักโทษผู้นั้นต้องรับโทษทางวินัย และต้องให้คำแนะนำแก่ผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อการยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงโทษทางวินัยตามความจำเป็น ในกรณีที่พบว่าการลงโทษต่อไปอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพกายหรือสุขภาพจิตของนักโทษผู้นั้น

1.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ (Theories of Punishment)

แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ว่า มาตรการในการลงโทษนั้น เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไปหรือไม่ เพราะหากใช้มาตรการที่มีความรุนแรง

เกินไป จะกลับกลายเป็นการแก้แค้นทดแทนหรือการทรมานคนอื่นให้ได้รับความทุกข์อย่างสาหัส กล่าวได้ว่า ในสังคมจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดตามกาลสมัยและความผิดที่กระทำขึ้น ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปี พ.ศ.1941 – 1960 นักวิชาการได้วิเคราะห์ตำราทางด้านอาชญาวิทยา ซึ่งพบว่าในเรื่องของการลงโทษมิได้มุ่งเน้นด้านทัณฑวิทยา แต่มุ่งปฏิบัติกับผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล (Individualized method of treatments) อันเป็นหลักการทางด้านมนุษยธรรม เช่น การพักการลงโทษ การคุมประพฤติ และการใช้จิตบำบัด

ระหว่างปี ค.ศ.1960 – 1970 ความเชื่อในเรื่องการแก้ไขฟื้นฟูได้ลดลง เนื่องจากนักวิชาการเปลี่ยนไปให้ความสนใจในส่วนของการบริหารจัดการกฎหมายอาญา จนกระทั่งในช่วงปี ค.ศ.1980 นักอาชญาวิทยาได้เสนอวัตถุประสงค์ในการลงโทษ (Objectives of Punishment) และผลที่เกิดขึ้นจากการลงโทษ สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษดังต่อไปนี้¹⁶

1.5.1 ทฤษฎีการแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า บุคคลมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ในการคิด ตัดสินใจ เพราะมนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล ดังนั้น เมื่อได้กระทำผิดลงไป จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ในสมัยอดีตรบบการเมืองการปกครอง ศาสนา และระบบสังคม ผู้มีอำนาจจะลงโทษผู้กระทำความผิดแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน ด้วยการทรมานในรูปแบบต่างๆ ที่รุนแรง จนถึงการลงโทษประหารชีวิต ซึ่ง Becceria กล่าวว่า การบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษที่มีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขปัญหอาชญากรรมได้¹⁷

นอกจากนี้ แกรม นิวแมน (Graeme Newman) สังคมจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกฎที่ขัดต่อกฎหมายโดยการแก้แค้นทดแทน เพราะธรรมชาติของมนุษย์ต้องการตอบโต้ผู้กระทำความผิดให้ได้รับการลงโทษอย่างสาสม เพื่อชดเชยในสิ่งที่ตนได้เสียไป การลงโทษโดยการแก้แค้นให้สาสม (Punishment as Retribution) โดยพิจารณาจากความหนักเบาของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความเห็นในคำพิพากษาคดี Commonwealth v. Ritter เมื่อปี พ.ศ.1930 ว่า “การแก้แค้นนับเป็น

¹⁶ สักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ. (2551). การศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. หน้า 13.

¹⁷ สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์. (2556). รูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและโทรศัพท์มือถือในเรือนจำ. หน้า 7.

สัญชาตญาณที่เป็นส่วนหนึ่งในตัวตนของผู้ที่ได้รับผลร้ายจากอาชญากรรม แต่รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการแก้แค้นแทนให้ การแก้แค้นจึงเป็นต้นกำเนิดของกฎหมายอาญานั้นเอง”¹⁸

นอกจากนี้ Newman ยังกล่าวไว้อีกว่า การลงโทษโดยสมาชิก กลุ่มบุคคล หรือรัฐ การแก้แค้นทดแทนที่กระทำต่อผู้ประทุษร้าย อาจพิจารณาออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ

1) ทฤษฎีการลงโทษโดยสัญชาตญาณ (Instinct Theory)

เวสมาร์ก (Wesmark) และโฮเบล (Hobel) ได้กล่าวไว้ว่า การลงโทษเป็นการแสดงออกของสัญชาตญาณ หากแต่การลงโทษจะทำได้แค่ไหนเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรงหรือไม่ ความผิดร้ายแรง เช่น ฆ่าผู้อื่น หรือทำร้ายร่างกาย จะถูกลงโทษจากบุคคลผู้ใกล้ชิดหรือเป็นญาติกับผู้เสียหาย โดยการแก้แค้น ไม่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงครอบครัวและญาติของผู้กระทำผิดด้วย สำหรับความผิดอย่างอื่น เช่น ถูกกล่าวหาว่าเป็นพอมด แม่มด หรือข้อห้ามเกี่ยวกับเพศ เหล่านี้ จะถูกลงโทษโดยการ จะถูกจำกัดให้พ้นจากสังคม หรืออาจถูกประหารชีวิต แต่ทฤษฎีนี้ไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากนักอาชญาวิทยา เพราะเห็นว่า การแก้แค้นเป็นเรื่องของวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชน ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

2) ทฤษฎีการลงโทษเพราะผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษ

อิมมานูเอลคานท์ (Immanuel Kant) นักปรัชญาเมธีชาวเยอรมัน ได้กล่าวไว้ว่า “การลงโทษไม่ใช่เครื่องมือเพื่อส่งเสริมความดี ไม่ว่าจะนำไปเพื่อผู้กระทำผิดหรือเพื่อสังคม แต่จะต้องลงโทษเพียงเพราะว่าบุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรม...”

ทฤษฎีนี้อธิบายว่าผู้กระทำผิดสมควรถูกลงโทษเพราะ เมื่อบุคคลใดได้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษอย่างเดียวกันเป็นผู้เสียหาย โดยการลงโทษจะต้องให้เกิดความทุกข์ทรมานเช่นเดียวกับที่ได้ทำกับผู้เสียหายด้วย

1.5.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory)¹⁹

การลงโทษผู้กระทำผิดนอกจากจะทำให้ผู้กระทำผิดเจ็บปวดแล้ว ยังทำให้บุคคลอื่นเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษจนไม่กล้ากระทำความผิด ดังนั้น การลงโทษจึงสามารถข่มขู่และยับยั้งมิให้กระทำได้

การลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (Punishment as Deterrence) สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School of Criminology) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรม

¹⁸ ประณีตศิลป์ ผันเผ่าเลิศ. (2549). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง. หน้า 10 – 12.

¹⁹ ประณีตศิลป์ ผันเผ่าเลิศ. หน้า 12 – 15.

ทำให้เกิดความกลัวต่อการถูกลงโทษ และยังมีความเชื่อว่า บุคคลที่เคยถูกลงโทษมาแล้วน่าจะกระทำความผิดน้อยลง โดย ซีซาร์ เบ็คคาเรีย นักอาชญาวิทยาดั้งเดิมเชื่อว่า ลักษณะการลงโทษที่สามารถข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำผิดได้นั้น ต้องเป็นการลงโทษที่รวดเร็ว (Swift) แน่นนอน (Certain) และชัดเจน (Clear) จึงสามารถป้องกันการเกิดอาชญากรรมได้ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งสามารถแยกออกเป็น 3 ทฤษฎี

1) ทฤษฎีการยับยั้งเฉพาะราย (Individual Deterrence Theory)

เป็นการลงโทษผู้กระทำผิดโดยตรง ให้ได้รับความทรมานการถูกลงโทษ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัว ไม่กระทำความผิดซ้ำอีก โดยนักวิชาการเห็นว่า การลงโทษจำคุกครั้งแรกเพียงพอแล้วที่จะยับยั้งผู้กระทำผิด เพราะเชื่อว่า การจำคุกเป็นประสบการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งผู้พิพากษา ลอร์ด แอล เจ เลน (Lord L. J. Lane) ในประเทศอังกฤษ กล่าวไว้ว่า “ผู้พิพากษาที่พิพากษาคดี ควรจะชื่นชมที่เรือนจำประเทศอังกฤษ ส่วนมากแน่นและทำให้การลงโทษจำคุกเป็นประสบการณ์ที่ไม่พึงประสงค์จริงๆ”

2) ทฤษฎีการยับยั้งทั่วไป (General Deterrence Theory)

เป็นการลงโทษที่ปรากฏให้สมาชิกในสังคมได้เห็นเป็นที่ประจักษ์ และการลงโทษจะต้องเป็นวิธีการรุนแรงที่สุด หากกระทำความผิดจะต้องได้รับผลเช่นนี้ โดยเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำผิดจะสามารถยับยั้งไม่ให้คนอื่นกระทำความผิดด้วย

3) ทฤษฎีการยับยั้งระยะยาว (Long term Deterrence Theory)

เป็นทฤษฎีให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขัง ซึ่ง เซอร์ เจมส์ สตีเฟน (Sir James Stephen) เห็นว่าการศึกษาด้านจริยธรรมแก่ผู้ต้องขัง โดยการไม่ลงโทษจะลดความร้ายแรงในการกระทำความผิดลง

1.5.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อตัดโอกาส (Punishment as Incapacitation)

การลงโทษที่เป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิด เป็นการจำกัดเสรีภาพ โดยการนำตัวผู้กระทำความผิดมาขังไว้ในเรือนจำ หรือนำมาประหารชีวิตเพื่อมิให้ผู้กระทำผิดกลับมาประกอบอาชญากรรมอีก

1.5.4 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Punishment as Rehabilitation)

การลงโทษโดยการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) นักอาชญาวิทยาสำนักโพซิทิฟ เชื่อว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคม เพราะผู้ประกอบอาชญากรรมไม่มีเจตนากระทำความผิดต่อกฎหมาย ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำผิดโดยการลงโทษตามกฎหมายจึงไม่ถูกต้อง สาเหตุที่แท้จริงในการกระทำความผิดกฎหมายมาจาก อิทธิพลทาง

พันธุกรรม โดยมองว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้ป่วย นอกจากนี้ เอนริโก เฟอร์รี (Enrio Ferri) และราฟาเอล กาโรฟาโร (Raffaele Garofalo) ให้ความสำคัญเรื่องการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดรายบุคคลสามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับมาเป็นคนดีได้ และยังสามารถเน้นเรื่องการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล โดยวิเคราะห์จากสาเหตุของการกระทำความผิด เมื่อพบสาเหตุแล้วก็สามารถแก้ไขผู้กระทำผิดไม่ให้กลับมากระทำผิดอีก โดยผู้ที่แก้ไขจะต้องมีความรู้ ความชำนาญ เช่น ทางด้านจิตวิทยา จิตเวชศาสตร์ หรือสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ผู้กระทำความผิดเคารพกฎหมาย²⁰ โดยการแก้ไขฟื้นฟู 2 รูปแบบ คือ 1 การฝึกทักษะทางสังคม (Social skill) การให้การศึกษา หรือการฝึกวิชาชีพ เป็นต้น 2 การปรับเปลี่ยนทางด้านจิตใจ (Psychological Transformation) เช่น การให้คำแนะนำ หรือการใช้จิตวิทยาบำบัด เป็นต้น

นอกจากวัตถุประสงค์ในการลงโทษ และผลที่เกิดขึ้นจากการลงโทษ จะสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษทั้ง 4 ทฤษฎีข้างต้นแล้ว Edwin Sutherland และ Donald Cressey ยังได้กล่าวไว้ในหนังสืออาชญาวิทยาว่า ทฤษฎีการลงโทษ สามารถอธิบายได้ 3 ด้าน ดังนี้²¹

1) ด้านวัฒนธรรม

ตามทฤษฎีความสอดคล้องทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Consistency) ความรุนแรงของการลงโทษ ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว หากสมาชิกในสังคมเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษทางกายภาพ รัฐก็จะนำวิธีการลงโทษทางด้านร่างกายมาบังคับใช้ ซึ่งในปัจจุบันลักษณะทางวัฒนธรรมมุ่งให้ความสำคัญกับเสรีภาพส่วนบุคคลมากขึ้น

2) ด้านสังคมวิทยา

ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม (Social – Structure Theory) Emile Durkheim อธิบายว่า การลงโทษจะเป็นไปตามความซับซ้อนของการแบ่งงานกันทำในสังคม หากสังคมได้มีการแบ่งงานกันทำที่ซับซ้อน มาตรการในการลงโทษจะไม่มี ความรุนแรงมากนัก ซึ่งต่างจากสังคมที่ไม่มีการแบ่งงานกันทำ การลงโทษจะมีความรุนแรง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน

3) ด้านทฤษฎีผลกระทบความผิดแก่ผู้อื่น (Scapegoat Theory)

หรือเรียกอีกทฤษฎีหนึ่งว่า ทฤษฎีแพะรับบาป โดย Sigmund Freud ซึ่งได้อธิบายทฤษฎีนี้ว่า มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวและมีพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนั้น สัญชาตญาณก้าวร้าว จึงเป็นพฤติกรรมอันนำมาสู่การก่ออาชญากรรม ความมุ่งหมายของทฤษฎีนี้คือ ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำผิดมากกว่าการแก้ไขพฤติกรรม

²⁰ ประณีตศิลป์ ผันเผ่าเลิศ. หน้า 16 – 17.

²¹ สักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ. หน้า 12.

1.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม

1.6.1 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม

นักสังคมวิทยาได้ให้ความคิดว่าแรงขับภายในที่เป็นสาเหตุพื้นฐานของการก่อให้เกิดพฤติกรรม โดยเฉพาะอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ยิ่งสังคมเจริญขึ้นก็ยิ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้นเท่านั้น สังคมมีบทบาท 3 ประการ คือ 1. สร้างความต้องการทางสังคม 2. จัดเวลาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากความต้องการทางร่างกาย ซึ่งความต้องการนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมในแต่ละสังคม สิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมเกิดจากความต้องการ 3 ทาง

1) ความต้องการทางร่างกาย หรือ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) มนุษย์ต้องปรับเข้าสู่ภาวะปกติ การเข้าสู่ภาวะปกตินั้น จะเป็น ไปเอง หรือเกิดจากแรงจูงใจในการทำกิจกรรมเพื่อขจัดหรือลดการรบกวน เช่น หากอากาศเย็นควรที่จะเพิ่มอุณหภูมิให้สูงขึ้น ถ้าอากาศร้อนควรที่จะลดอุณหภูมิของร่างกายให้ต่ำลง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ เป็นแรงจูงใจทางร่างกาย

2) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเรียนรู้ ดังนี้

(1) ความต้องการทางสังคมที่คล้อยตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน

(2) ความต้องการอย่างเดียวกันอาจทำให้พฤติกรรมไม่เหมือนกัน

(3) พฤติกรรมอย่างเดียวกันอาจเกิดขึ้นจากความต้องการที่ต่างกัน

(4) พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอาจสนองความต้องการได้มากกว่าหนึ่งอย่าง

3) แรงจูงใจส่วนบุคคล (Personal Motivation) หมายถึงแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากตัวเราเอง ซึ่งมาจากความต้องการทางด้านร่างกายประกอบกับความต้องการทางสังคม

1.6.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคม²²

1) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

Robert Burgess และ Ronald L. Akers ได้นำทฤษฎี ได้นำทฤษฎี Differential Association ของ Sutherland) มาพัฒนาเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมสมัยใหม่ โดยใช้หลักการ

²² รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง. (2553). การพัฒนารูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม กรุงเทพมหานคร. หน้า 51 – 55.

เสริมแรงที่แตกต่าง มองว่าประสบการณ์ได้รับสิ่งเร้าทางบวกทำให้เกิดความพึงพอใจ และจะทำต่อไปเรื่อยๆ หลีกเลี่ยงสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับในวัยเด็กเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็น จึงเป็นแหล่งที่มาของการเรียนรู้ทั้งปวง

2) ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social Control Theory)

เทรวิส เฮิร์สไซ เชื่อว่าทุกคนมีลัทธิศักยภาพในการละเมิดกฎหมาย แต่สามารถควบคุมตัวเองไม่ให้ละเมิดต่อกฎหมายได้ เพราะเกิดจากความกลัวว่าจะทำลายความสัมพันธ์ในครอบครัวและเพื่อร่วมงาน ถ้าขาดความผูกพันทางสังคม จะทำให้กระทำผิดได้ง่าย องค์ประกอบของความผูกพันทางสังคม ได้แก่ ความผูกพัน (attachment) ข้อผูกมัด (commitment) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (involvement) ความเชื่อ (belief)

3) ทฤษฎีการคบหากับบุคคลที่แตกต่าง (Differential Association Theory)

เอ็ดวิน เอช ซัทเทอร์แลนด์ เชื่อว่า การคบกันแบบกลุ่ม ทำให้สมาชิกกลุ่มซึมซับเอาค่านิยมและพฤติกรรมมาปฏิบัติ ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาในการคบหากับบุคคลที่กระทำผิดบ่อยๆ หรือไม่

4) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบ (Theory of Imitation)

ชอง กาเยเรียล ทาร์ด เชื่อว่า คนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน จะทำให้เลียนแบบพฤติกรรมกัน โดยการเลียนแบบจะแพร่จากสิ่งที่มีมากกว่าสู่สิ่งที่มีน้อยกว่า มีการแทรกแซงพฤติกรรมใหม่แทนที่พฤติกรรมเก่า

5) ทฤษฎีการเลือก (Choice Theory)

ทฤษฎีทางเลือกมองว่า การละเมิดต่อกฎหมายมาจากเหตุผลส่วนตัวหลายประการ แต่เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์กับบทลงโทษที่จะได้รับการประกอบอาชญากรรมแล้ว ก็สามารถตัดสินใจได้ว่าควรละเมิดต่อกฎหมายหรือไม่

6) ทฤษฎีประทับตรา (Labeling Theory)

การประทับตรา เกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำผิดครั้งแรก ผู้กระทำผิดได้เข้าไปสู่กระบวนการยุติธรรมผ่านทางสถาบันต่างๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะกำหนดว่าผู้กระทำผิดคืออาชญากร ดังนั้น จึงถือว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นผู้กำหนด หรือเรียกว่า เป็นผู้ประทับตรา

1.7 การรวมกลุ่มของนักโทษ²³

1.7.1 ความหมายของคำว่ากลุ่ม

กลุ่ม M.brodbeck ให้ความหมายว่า การที่แต่ละบุคคลมาอยู่รวมกันและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ปรีชา คุณินทร์พันธุ์ กล่าวว่า กลุ่มคือ คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีความสัมพันธ์ในทางร่วมมือหรือพึ่งพาอาศัยกันความสัมพันธ์ติดต่อกันไป จนเป็นความผูกพันและผู้ที่ลำพังเกิดความสำนึกว่าเป็นสมาชิกร่วมกันในกลุ่มเดียวกันแยกออกไปจากกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้แนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่มมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายดังนี้

David Truman กล่าวว่า กลุ่มเกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกภายในกลุ่มนั่นเอง

Robert H Salisboly ได้เสนอทฤษฎีการแลกเปลี่ยนในปี ค.ศ.1969 กล่าวว่า กลุ่มเกิดขึ้นเพราะมีผู้นำที่เรียกว่าผู้ก่อตั้งชักชวนให้คนเข้าร่วม โดยมีผลประโยชน์ 3 ประเภท

1. ผลประโยชน์หรือแรงจูงใจทางวัตถุ
 2. การให้ความรู้สึกใกล้ชิดทางอารมณ์ เช่น การได้สังสรรค์ และการมีเพื่อน
 3. การมีจุดมุ่งหมายคือ การได้รับความพึงพอใจในด้านอุดมการณ์
- แอลเดอร์และโรดแมน กล่าวว่า สาเหตุที่คนทั้งหลายเลือกคบกันเป็นกลุ่มมีหลายประการ

1. เลือกคบคนที่เหมือนกับตนเอง เช่น นิสัย ชอบหรือมีประสบการณ์เหมือนกัน
2. คบคนที่มีลักษณะแตกต่างจากตนเองเพราะจะได้มาเติมเต็มให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้าหากว่าความต่างนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้
3. ความเป็นมิตรจะช่วยดึงดูใจให้มาคบหากัน
4. คบคนที่สามารถสนองตอบต่อความต้องการของเขาได้
5. เลือกคบคนที่ความเก่ง ความสามารถ เพราะเขาคิดว่าจะเป็นประโยชน์
6. คนส่วนมากจะเลือกคบคนที่ความใกล้ชิด

²³ สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการงานราชทัณฑ์. (2550). “รอยสักผู้ต้องขัง... ปัญหาในการปรับตัวและการยอมรับจากสังคม”. หน้า 30 – 34.

1.7.2 การรวมกลุ่มของนักโทษ

นักโทษ หมายถึง บุคคลผู้ถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด หรือบุคคลที่ถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษ เมื่อเข้ามาเป็นนักโทษในเรือนจำ สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่ตอกย้ำความรู้สึก การดำเนินชีวิตภายในพื้นที่อันจำกัดกับบุคคลซ้ำหน้าภายใต้การปกครองเดียวกันอย่างเป็นระเบียบแบบแผน ซึ่งต่างจากการดำรงชีวิตแต่ก่อนอย่างมีอิสระภาพ ดังนั้น การถูกจำกัดอิสรภาพในเรือนจำ ส่งผลกระทบ ซึ่ง GRESHAM SYKES, 1958 ได้ศึกษาผลกระทบจากการถูกจองจำพบว่า การถูกจำกัดในด้านต่างๆ ได้ก่อให้เกิดความกดดันจนทำให้เกิดความเจ็บปวด การถูกจำกัดดังกล่าวมีอยู่ 5 ประการ

1) ถูกจำกัดด้านเสรีภาพ SYKES เห็นว่าสิ่งที่สร้างความเจ็บปวดมากที่สุด คือ การถูกจองจำสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิเสธจากสังคมภายนอกและถูกตีตราว่าเป็นนักโทษตั้งแต่ที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ ซึ่งผู้ต้องขังจะต้องตัดผมสั้น แต่งชุดนักโทษ มีเลขหมายประจำตัว และทำความเคารพเจ้าหน้าที่ ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่ามันนั้น สูญเสียความเป็นสมาชิกของสังคม ไปซึ่งสภาพดังกล่าวมาจากการถูกจำกัดด้านเสรีภาพนั่นเอง

2) การถูกจำกัดด้านเครื่องอุปโภคบริโภคและบริการ SYKES ชี้ให้เห็นว่า นอกจากผู้ต้องขังจะถูกจำกัดด้านเสรีภาพแล้ว ผู้ต้องขังจำต้องถูกจำกัดในทางที่จะเลือกด้วย เช่น ไม่มีสิทธิที่จะดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่ได้ตามใจชอบ ไม่มีที่พักผ่อนส่วนตัว และถูกจำกัดเวลาที่จะเลือกทำในสิ่งที่ต้องการ ทำให้ผู้ต้องขังมองว่า ตนเองสูญเสียสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคลไป แต่แรงงานกลับถูกรัฐนำไปใช้ จึงทำให้เกิดความกดดันและเจ็บปวด

3) การถูกจำกัดด้านความสัมพันธ์ทางเพศ การที่ต้องมาอยู่กับเพศเดียวกัน ทำให้ผู้ต้องขังวิตกว่าความเป็นชายกำลังถูกคุกคาม และถูกยั่ววนให้หันเหไปสู่ความสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศหรืออาจถูกข่มขืนจากเพศเดียวกัน

4) การถูกจำกัดด้านอิสรภาพ ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันและคำสั่งของเจ้าหน้าที่คอยควบคุมการเคลื่อนไหวทุกฝีก้าว การกำหนดให้นอนและให้กินข้าวตรงเวลา การเข้าแถวเพื่อไปทำงาน เป็นต้น ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้ทำให้ผู้ต้องขังถูกจำกัดอิสรภาพ ทำให้เกิดความรู้สึกสิ้นหวัง อ่อนแอ และช่วยเหลือตนเองไม่ได้

5) การถูกจำกัดด้านความปลอดภัย การอยู่ร่วมกันระหว่างผู้ต้องขัง ซึ่งแต่ละคนมีประวัติอาชญากรรมที่รุนแรง ทำให้เกิดความกังวลใจว่า อาจถูกกลั่นแกล้ง ลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ฆาตกรรม ข่มขืน โดยผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำมานานหรือเป็นผู้ต้องขังเจ้าถิ่น โดยเจ้าหน้าที่ดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่มีหลักประกันด้านความปลอดภัย

โดยความเจ็บปวดที่ผู้ต้องขังได้รับจากการถูกจำกัดในด้านต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน นั้น เป็นความเจ็บปวดทางด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจ เบื่อหน่าย เหงา กลัว และเกิดความเครียดภายในจิตใจ หากทางออกด้วยการต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ ของเรือนจำ เพื่อระบายความเจ็บปวดที่ได้รับ

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.8.1 *พุฒิพัฒน์ ทวีศักดิ์จรจน การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง*²⁴ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังตลอดจนแนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง คือ

1) ความเครียด โดยผู้ต้องขังเรือนจำกลางบางขวางส่วนใหญ่เห็นว่า การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังมาจากความเครียดที่ถูกจำกัดอิสรภาพ สำหรับความเห็นของหัวหน้าฝ่ายควบคุมแดนต่างๆ ในเรือนจำกลางบางขวางเห็นด้วยทั้งหมดว่า ปัจจัยทางด้านความเครียดของผู้ต้องขังส่งผลให้กระทำผิดวินัย โดยเฉพาะในผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง ไม่มีญาติและมีเวลาว่างมาก

2) ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายควบคุมแดนต่างๆ เห็นด้วยทั้งหมดกับปัจจัยด้านการคบเพื่อนที่ชอบกระทำผิดวินัย เป็นสาเหตุให้ผู้ต้องขังอื่นประพฤติตาม เพราะการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนผู้ต้องขังมีความจำเป็น ผู้ต้องขังสามารถกระทำผิดวินัยได้ถ้าการกระทำนั้นเป็นที่ยอมรับของเพื่อนผู้ต้องขัง

3) ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการกระทำผิดวินัย ผู้ต้องขังไม่เห็นด้วยต่อการกระทำผิดวินัยเกิดจากการกระทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าถูกต้อง การกระทำผิดวินัยเป็นเรื่องปกติที่ใครก็ทำกัน การกระทำผิดวินัยทลายความสามารถ เป็นต้น ส่วนความเห็นของหัวหน้าฝ่ายควบคุมแดนต่างๆ เห็นว่าปัจจัยด้านทัศนคติต่อการกระทำผิดวินัย จำคุกมาแล้วหลายครั้ง ไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษ

4) ผู้ต้องขังส่วนใหญ่และหัวหน้าฝ่ายควบคุมแดนต่างๆ เห็นว่าความแออัดในเรือนจำทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกันระหว่างผู้ต้องขัง

5. ปัจจัยทางด้านกฎระเบียบของเรือนจำ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นว่าเรือนจำแจ้งกฎ ระเบียบต่างๆ ให้ผู้ต้องขังเข้าใจใหม่ทราบทุกคน สำหรับความเห็นของหัวหน้าฝ่ายควบคุมแดนต่างๆ มีความเห็นส่วนใหญ่ว่า ปัจจัยด้านกฎระเบียบของเรือนจำผู้ต้องขังไม่ให้ความสำคัญต่อกฎ ระเบียบ

²⁴ “เรื่องเดียวกัน”

6) ปัจจัยด้านสวัสดิการแก่ผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อเรือนจำมีการให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มีความเดือดร้อน ความเห็นส่วนใหญ่ของหัวหน้าฝ่ายควบคุมแดนต่างๆ เห็นว่าปัจจัยด้านสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำมีความมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ 2 ท่าน ไม่เห็นด้วย 2 ท่าน

7) ด้านมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดวินัย ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าเรือนจำสามารถดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดถูกระเบียบเรือนจำ ได้อย่างรวดเร็ว ความเห็นของหัวหน้าฝ่ายควบคุมแดนต่างๆ ทุกคนเห็นด้วยกับมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดต้องรุนแรง เหมาะสมและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง ควรมีนโยบายที่เข้มงวดในการกำหนดมาตรการต่างๆ ในการป้องกันสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำ

2. มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เช่น ผู้ต้องขังคดีอาชญากรรม ประทศุร้ายต่อชีวิตเพศ กระทำความผิดครั้งแรก มิให้ควบคุมรวมกันเพื่อป้องกันการเรียนรู้พฤติกรรมและกระทำความผิดวินัยในเรือนจำ

3. จัดกิจกรรมนันทนาการให้ผู้ต้องขัง

4. จัดสวัสดิการให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

5. มีการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างจริงจัง

6. ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีส่วนร่วมในการอยู่รวมกัน

7. นำระบบการให้คะแนนความประพฤติมาใช้

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสักร่างกาย

2.1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสักร่างกาย²⁵

ในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หน้า 788 การสักก็คือ การเอาขอแหลมแทงลงด้วยวิธีการหรือเพื่อประโยชน์ต่างๆ กัน เช่น สักปลาไหล สักที่นอน สักหาของในน้ำ สักผัดหนังให้เป็นอักษรหรือลวดลาย สักรอยซ้ําเพื่อริดเอาเลือดที่คั่งออก, ทำ

²⁵ สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์. (2550). “รอยสักผู้ต้องขัง...ปัญหาในการปรับตัวและการยอมรับจากสังคม”. หน้า 30 – 48.

เครื่องหมายสักเพื่อแสดงเป็นหลักฐาน เช่น ข้อมือ แสดงว่าได้ขึ้นทะเบียนเป็นชายฉกรรจ์หรือเป็นเลข มีสังกัดกรมกองแล้ว สักหน้าแสดงว่าเป็นผู้ที่ต้องโทษ ปาราชิก เป็นต้น

สัก หมายถึง การทำให้เกิดรอยลวดลาย มีสีสันทนผิวหนังตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยมีเครื่องมือและอุปกรณ์ คือ เหล็กสักมีปลายแหลมอย่างเข็ม มีรอยผ่าที่ปลายเข็มเหมือนปลายปากกา มีด้ามทำด้วยไม้หรือโลหะ ทรงกระบอกเส้นผ่าศูนย์กลางเป็นประมาณหนึ่งฟุตหกนิ้ว พอสมควรแก่การใช้จับถือทำการสัก และน้ำหมึกที่มีสีสันทันต่างๆ เมื่อจะสักก็ใช้เหล็กสักจุ่มลงในน้ำหมึกที่เตรียมไว้ แล้วใช้เหล็กสักตรงปลายแหลมนั้น ทิ่มแทงลงไปบนผิวด้านใดส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายที่ต้องการ ส่วนที่จะสักให้มีรอยลวดลายสีสันทนประการใดก็ได้ตามประสงค์ สำหรับในต่างประเทศการสักคงจะไม่เหมือนของไทย เพราะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการสัก จึงได้ภาพออกมาที่มีลวดลายสีสันทนงามมาก ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง

การสักในประเทศไทย

ไม่มีหลักฐานปรากฏไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างแน่ชัด จึงต้องศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศใกล้เคียง ได้ความว่าชาวจีนและชาวเผ่าโบราณนิยมการสักทั้งชายและหญิง ในมณฑลยูนนานจะสักจากหัวเข่าลงไปถึงน่อง หญิงสาวจะสักหน้าเป็นเครื่องประดับ ผู้ที่ไม่สักจะถูกชาวบ้านหัวเราะเยาะ ส่วนการสักของชาวไทใหญ่ จะสักลบนบนร่างกายให้อยู่คงกระพันสามารถป้องกันอันตรายจากศัตรูและของมีคมต่างๆ การสักของชาวไทใหญ่ได้แก่

1. การสักยาข่าม (คงกระพัน) หรือสักกำยะ มีการสักเป็นรูปต่างๆ รูปเสือ แมวดำ หมู เขี้ยวตัน วัวกระทิง รูปยันต์และอักขระคาถา
2. สักยามหานิยม (ปิยะ) เพื่อให้มีสิริมงคล ทำมาค้าขายเจริญ นิยมสักเป็นรูปอักขระคาถา รูปยันต์ รูปนกยูง กระต่าย จิ้งจกสองหาง ผู้รับการสักต้องรักษาศีล ห้ามประพฤติดีศีลห้า
3. สักขาลาย (สับขาลาย) สักเพื่อแสดงความอดทนเข้มแข็ง เอกลักษณ์ของลูกผู้ชาย จะสักตั้งแต่เอวช่วงล่างลงมาถึงขาลวดลายเป็นเส้นหนาที่บ
4. สักข่าวเขี้ยว (สับข่ามพิช) จะทำการสักที่น่องไปจนถึงข้อเท้า เพื่อป้องกันพิษจากสัตว์ เช่น สุนัข งู ตะขาบ แมลงป่อง และผึ้ง มักสักเป็นรูปแมว เสือ และตัวอักขระคาถา

สรุปการสักในประเทศไทย

การสักในประเทศไทยมีมาช้านานหลายร้อยปี โดยส่วนใหญ่จะพบในหมู่ชายไทยที่เริ่มเข้าสู่ยุวชนทุกชนชั้นในสังคม โดยมีความเชื่อว่าการสักเป็นการแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญ เพราะความเจ็บปวดทรมานจากการสัก เป็นเครื่องพิสูจน์จิตใจความกล้าหาญ ทำให้เป็นชายแท้เต็มตัว โดยการสักมีจุดมุ่งหมายหลายประการ กล่าวคือ การสักโดยความตั้งใจ เพื่อให้เป็นที่

ยอมรับของกลุ่มสังคมหรือเพื่อแสดงถึงสังกัดกรมกอง สักเพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้อยู่ยงคงกระพัน และการสักเพื่อป้องกันสังคม

รอยสักในแทบตะวันตก

ในยุคประวัติศาสตร์ชนชาติต่างๆ เช่น เยอรมัน กรีก และชาวบริตันกอลส์ กลุ่มชนโบราณของหลายประเทศในยุโรป นิยมการสักตามร่างกาย แต่ไม่รู้จุดกำเนิดที่แน่นอน ในปี ค.ศ.787 ผู้นำในทวีปยุโรป ที่มีอำนาจทางคริสต์ศาสนา บางยุคประกาศห้ามมิให้คริสต์ชนิกชนทำการสักลายอย่างเด็ดขาดเพราะเชื่อว่าจะทำให้ร่างกายสกปรก มัวหมอง มีราศี และไม่บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นความประสงค์ของพระเจ้าเป็นเจ้า แต่ในปี ค.ศ.1500 รอยสักในทวีปยุโรป ได้รับความนิยมนแพร่หลาย เพราะเป็นช่วงล่าอาณานิคม ออกไปพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก ในแถบอเมริกาและทวีปเอเชีย พวกนักเดินเรือ ได้ทำรอยสักซึ่งเป็นวัฒนธรรมของตนไปเผยแพร่ยังที่ต่างๆ ทั่วโลกด้วย ใน ค.ศ. 1593 กัปตัน จอห์น สมิธ นักสำรวจจากยุโรป ได้ออกเดินเรือไปยังทวีปอเมริกาพบชาวอินเดียนแดง ซึ่งเป็นชนเผ่าดั้งเดิมในอเมริกามีรอยสักปรากฏอยู่ จึงเชื่อว่ารอยสักของคนอเมริกานำเนินขึ้นมาจากชาวอินเดียนแดง

2.1.2 เหตุผลและความความมุ่งหมายในการสัก

1) สักตามประเพณีนิยม เป็นความเชื่อของคนบางกลุ่ม แสดงถึงความเป็นกลุ่มเดียวกัน สังคมเดียวกัน การจะเป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือสังคมได้ จะต้องมียอยสักตามสมาชิกของกลุ่มและสังคมนั้น เมื่อกระทำติดต่อกันมาเป็นเวลาช้านานจนกลายเป็นประเพณีนิยม

2) สักเพื่อแสดงหมูกองที่สังกัด โดยจะสักไว้ที่ต้นแขนหรือหลังมือเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าอยู่กับเจ้านายคนไหน ส่วนใดของกองทัพ

3) สักเพื่อประจานความผิด นักโทษหรือผู้ทำความผิดร้ายแรงสมัยก่อน จะถูกสักไว้ที่ใบหน้าหรือหน้าผาก โดยใช้สัญลักษณ์ที่สังคมเป็นที่รู้จัก การป้องกันและประจานความผิด เพื่อให้คนดีเข้าใกล้หรือคบค้าสมาคม และและห้ามผู้นั้นเดินทางข้ามมณฑลไปไหนไกลๆ อีกด้วย ทำให้เป็นตราบบาบไปชั่วชีวิต

4) สักเพื่อความขลังและความเชื่อมั่น นอกจากพระเครื่อง ตะกรุด ผ้าประเจียด ฯลฯ แล้ว นักรบไทยสมัยก่อนเชื่อว่าการสักเป็นเกราะห่อหุ้มคุ้มครองร่างกายในยามเกิดศึกสงคราม ให้ตนปลอดภัยแคล้วคลาดจากคมหอก คมดาบต่างๆ

2.1.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ส่วนที่เป็นเข็มสัก

(1) หนามหวายที่มีปลายแหลมและแข็ง

(2) เข็มหมุดหรือเข็มเย็บผ้า 3-5 เล่ม มัดเข้าด้วยกันและผูกติดอยู่กับด้ามไม้หรือเหล็กให้เป็นด้ามจับถนัดมือ

(3) ก้านรุ่มฝนปลายแหลมเป็นหน้าตัด

(4) เหล็กปลายแหลมที่ทำด้วยทองเหลือง

(5) เข็มที่ทำจากเหล็กตะปูที่ตอกโลหะเพื่อให้เกิดความขลัง

(6) ในปัจจุบันนิยมใช้เข็มจัดไฟฟ้า ซึ่งเหมาะสำหรับการสักลวดลายเรียกว่า

Electric Tattooing Machine

เข็มสักที่นิยมใช้ในปัจจุบันมักเป็นวัสดุปลายแหลมที่ทำจากโลหะเพื่อให้จับได้ถนัดมือและให้มีน้ำหนักถ่วงที่ปลายด้ามจะได้บังคับเข็มสักไปในทิศทางที่ต้องการ เข็มสักไฟฟ้าเหมาะสำหรับการสักเฉพาะลวดลายเท่านั้น ไม่เหมาะกับการสักตัวอักษรหรือยันแบบของไทย

2) สิหมิกที่ใช้สักในภาคอีสาน 4 สูตรได้แก่

(1) ใช้ต้นไม้ที่เรียกว่าต้นหมึกแต่สีจะไม่ทนทานลบเลือนได้ง่าย

(2) ใช้ดินหม้อหรือเขม่าไฟนำไปผสมกับดีควาย

(3) ใช้ผงถ่านสีดำที่อยู่ในถ่านไฟฉายนำไปบดแล้วผสมกับยางต้น “มูกเกี้ยว”

(4) ใช้หมึกจีนชนิดแห้งมาฝนให้เป็นผงละเอียดแล้วผสมกับน้ำมันเสือ

แต่ที่นิยมใช้คือหมึกจากปากกาเขียนแบบของช่างศิลป์หรือหมึกจากปากกาลูกลื่น ซึ่งจะให้สีต่างๆ ทั้งเขียว แดง ดำ ได้มีผู้คิดผสมสีสำหรับใช้สักโดยเฉพาะสีพิเศษนี้เรียกว่า anti septic color มีคุณภาพใช้สักแล้วไม่เกิดเป็นพิษแก่แผลสักในภายหลัง

2.1.4 ผลกระทบจากรอยสัก

1) การติดเชื้อ ได้แก่ การติดเชื้อแบคทีเรียที่ทำให้เป็นหนอง การอักเสบวมแดงของผิวหนัง เชื้อไวรัสที่เกิดจากการสักคือ โรคหูด ปัจจุบันโรคที่ควรระวังคือ โรคตับอักเสบบี เพราะมีรายงานว่ามีการแพร่ระบาดในกลุ่มผู้สักยัน

2) โรคผิวหนัง เช่น โรคเรื้อนกว้าง โรคแอลอี จะเกิดบริเวณรอยสัก ทำให้ผิวหนังตกสะเก็ด มีอาการคันเกิดจากการติดเชื้อต่อแบคทีเรียต่างๆ ได้

3) ปฏิกิริยาของผิวหนังต่อสีที่ใช้ในการสักถ้ามีอาการแพ้สีจะมีอาการตุ่มนูน คันตามผิวหนัง ถ้ามีอาการรุนแรงทำให้เกิดอักเสบเป็นหนอง

4) โรคเอดส์ การสักผิวหนัง และสักคิ้ว จะทำให้มีการติดเชื้อเอดส์ได้ หากได้สัมผัสกับเลือดและน้ำเหลืองโดยตรง ซึ่งโอกาสติดเชื้อโรคจะต้องมีแผลเปิดและปริมาณเลือดและน้ำเหลืองที่เข้าสู่ร่างกายต้องมีจำนวนมาก

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชีวศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์ .รอยสักผู้ต้องขัง...ปัญหาในการปรับตัวและการยอมรับจากสังคม²⁶

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ต้องขังสร้างร่างกายในเรือนจำ เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการยอมรับผู้ต้องขังที่สร้างร่างกายเมื่อพ้นโทษออกไปสู่สังคม และแสวงหามาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสร้างร่างกายของผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้เมื่อพ้นโทษ และเพื่อป้องกันการลักลอบสร้างร่างกายของผู้ต้องขังใหม่ในเรือนจำ จากกรณีศึกษาผู้ต้องขังที่เป็นอาจารย์สักในเรือนจำ จุดเริ่มต้นของการตัดสินใจเป็นผู้สร้างร่างกายในคุกคือ ก่อนเข้ารับโทษได้เรือนจำเคยสักร่างกายมาก่อน เมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำเพียง 2 เดือน เห็นผู้ต้องขังลักลอบสักร่างกายทุกวัน คนซึ่งชอบการสักอยู่แล้วจึงตัดสินใจสักอีกครั้ง ให้ทับลายสักเดิมที่ไม่สวยงาม โดยต้องหาหมึกมาให้อาจารย์ที่รับสัก ส่วนเงินสักอาจารย์สักจะจัดด้วยกระดาษทราย เพื่อทำความสะอาด โดยไม่คิดว่าจะเกิดการติดเชื้อ จึงเริ่มเรียนรู้วิธีการสักตั้งแต่นั้นมา เมื่ออยู่ในเรือนจำประมาณ 2 ปี ครั้งแรกสักให้แก่เพื่อนในกลุ่ม อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัก ผู้ที่ต้องการสักต้องหาหมึกมาเอง โดยมีขายเป็นหลอดกาแฟตัดเป็นท่อน 1 หลอด ต้องเสียด่าใช้จ่ายเป็นบุหรี่ 1 ซอง การสัก 1 ภาพ จะต้องใช้หมึกประมาณ 1 – 2 หลอด สีที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นสีดำเพราะสีอื่นๆ หายาก หมึกที่ใช้คือหมึก loting ซึ่งมีการลักลอบนำเข้ามาจากผู้ต้องขังที่ทำงานกอลนอกรับจ้างหิ้วเข้ามา และนำมาแบ่งใส่หลอดขายหรือขายเป็นขวด โดย 1 ขวด แบ่งขายได้ประมาณ 30 หลอด หรือขายเท่ากับ 15 ซอง หมึก 1 หลอด เท่ากับบุหรี่ 1 ซอง เข็มสักใช้เข็มเย็บผ้า โดยขายในราคา 10 เล่ม ต่อบุหรี่ 1 ซอง ส่วนสิ่งที่ใช้แทนน้ำมันมะกอกคือ ออยล์จ้อหั่นสั้น หรือน้ำมันมาซื้อที่ร้านสวัสดิการ ซึ่งตนไม่คิดค่าใช้จ่ายในการสัก แต่ผู้สักบางรายจะให้ค่าตอบแทนเป็นบุหรี่หรือเหลียงน้ำขม โดยตนจะไม่สักให้กรณีที่ 1 ไม่เคยมีรอยสักมาก่อน 2 ไม่สักบริเวณคอและใบหน้า 3 ไม่สักตั้งแต่ข้อศอกถึงบริเวณมือ ที่เป็นเช่นนี้เพราะต้องการให้สักในที่ปกปิด หากผู้ต้องขังคนใดไม่เชื่อก็จะไปให้อาจารย์คนอื่นสักให้แทน การดูแลทำความสะอาดอุปกรณ์การสัก ผู้สักจะใช้เข็มปะปนกันไป วิธีทำความสะอาดเข็มจะถอดออกจากด้ามไม้เอาไปล้างด้วยน้ำเปล่าแล้วเอาผ้าเช็ด หรือใช้กระดาษทรายขัดเพื่อฝนเข็มให้แหลมซึ่งน่าจะสะอาดแล้ว ส่วนการลักลอบสร้างร่างกายให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ ตนยังไม่เคยถูกจับได้ เนื่องจากมีข้อตกลงกับเพื่อนที่มาสักแล้วว่า จะไม่มาถึงตัวผู้สัก

²⁶ สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. (2550). “รอยสักผู้ต้องขัง...ปัญหาในการปรับตัวและการยอมรับจากสังคม”. หน้า 195 – 196.

การห้ามผู้ต้องขังสักในเรือนจำ เป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขัง เนื่องจาก รอยสักในมุมมองของสังคมไทยเป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ แม้การสักร่างกายจะเป็นสิทธิส่วนบุคคล แต่ผู้คนในสังคมก็ไม่เห็นด้วยและไม่ยอมรับกับการที่ผู้ต้องขังมีรอยสักตามร่างกาย แม้เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งจะมีข้อห้ามมิให้ผู้ต้องขังสักร่างกาย แต่ผู้ต้องขังก็ยังทำการฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ ดังนั้น กรมราชทัณฑ์ควรกำหนดมาตรการในเชิงรุกเพื่อป้องกันปัญหาการลักลอบสักร่างกายของผู้ต้องขัง พร้อมทั้งได้เสนอแนะมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบสักในเรือนจำดังนี้

1. กรมราชทัณฑ์ควรกำหนดควรกำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดหลักสูตรปฐมนิเทศผู้ต้องขังแรกรับของเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีการบรรจุหลักสูตรในการให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากรอยสัก

2. ผู้บริหารเรือนจำและทัณฑสถาน ควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่เรือนจำ เข้มงวดในการลักลอบสักร่างกายของผู้ต้องขัง โดยจัดทำประวัติผู้ต้องขังเข้าใหม่ เพื่อให้มีข้อมูลผู้ต้องขังที่มีรอยสัก

3. กรมราชทัณฑ์ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการลงโทษทางวินัย โดยกำหนดบทลงโทษกรณีผู้ต้องขังรับจ้างสักและเป็นผู้สักไว้ โดยเฉพาะ จากเดิมที่ให้เป็นดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ ตามกฎกระทรวงข้อ 114 ให้มีบทลงโทษที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกเรือนจำ

4. เข้มงวดและตรวจสอบผู้ต้องขังที่ออกไปทำงานสาธารณะบอกเรือนจำ หรือไปศาล ว่าได้ลักลอบนำอุปกรณ์สักร่างกายเข้ามายังเรือนจำหรือไม่

5. จัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและทัศนคติของผู้ต้องขังเพื่อผ่อนคลายความเครียดและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

6. เพิ่มเจ้าหน้าที่ในการควบคุม บริเวณที่เสี่ยงต่อการลักลอบสักร่างกายของผู้ต้องขัง หรือมีการติดโทรทัศน์วงจรปิดแทนการใช้กำลังเจ้าหน้าที่

7. ควรมีการบันทึกข้อมูลรอยสักด้วยกล้องดิจิทัลเพื่อเก็บข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้เป็นมาตรการเลื่อนชั้นผู้ต้องขังทุก 6 เดือน ถ้ามีรอยสักเพิ่มให้ลงโทษทางวินัย

8. จัดโครงการมั่นใจในกายไม่มีรอยสัก เพื่อรณรงค์และป้องกันการสักร่างกายภายในเรือนจำ

9. ควรมีการฝึกอาชีพในด้านศิลปะให้กับผู้สักตามความถนัดและความสนใจ

2.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด

2.3.1 ความหมายของยาเสพติด²⁷

1) มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

ได้ให้ความหมายของ “ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนเมื่อบริโภคยา แสดงอาการอยากยาเมื่อบริโภคยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพร่างกายโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย

2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 แบ่งยาเสพติดออกเป็น 3 กลุ่มคือ

(1) ยาเสพติดให้โทษ หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนเมื่อบริโภคยา แสดงอาการอยากยาเมื่อบริโภคยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพร่างกายโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

(2) วัตถุออกฤทธิ์ หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ที่เป็นสิ่งธรรมชาติหรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(3) สารระเหย หมายความว่า สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศว่าเป็นสารระเหย

²⁷ จำเนียร ชุมทนต์ โสภาค และคณะ. (2551). การศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด. หน้า 10 – 15.

3) สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ให้ความหมายของยาเสพติดว่า หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าไปในร่างกายซ้ำกันแล้วไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ เป็นช่วงระยะๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ในอำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งยาเสพติดให้โทษมีลักษณะแตกต่างกันไป แต่ก็มีหลักการของยาเสพติดว่าต้องมีลักษณะสำคัญดังนี้คือ

- (1) เป็นยาที่ใช้แล้วเกิดการติดทางใจ ใช้แล้วพยายามขวนขวายให้ได้มาเสพอีก มีความคิดที่จะกลับมาใช้อีกครั้ง จนทำให้การใช้จ่ายกลายเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน
- (2) มีอาการติดทางกายมีอาการคือยาเกิดขึ้นและต้องการเพิ่มปริมาณการใช้อย่างขึ้นเรื่อยๆ
- (3) ต้องมีอาการถอนยาเกิดความทุกข์ทรมานทางกายและใจเมื่อต้องเลิกใช้นั้น
- (4) ก่อให้เกิดความเดือนร้อนกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้เสพคือ มีผลกระทบต่อครอบครัว และผลกระทบต่อในมุมกว้าง ได้แก่ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติ

จากความหมายของดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ยาเสพติด หมายถึง เป็นสารเคมีหรือวัตถุ ที่เมื่อนำมาเสพเข้าไปในร่างกาย โดยวิธี รับประทาน ดม สูบ นิด หรือด้วยวิธีใดๆ ที่สามารถนำเอาสารเคมีหรือวัตถุเข้าสู่ร่างกายแล้ว มีความต้องการเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อยๆ ทำลายสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพอย่างต่อเนื่อง

2.3.2 ประเภทของยาเสพติด

- 1) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 แบ่งประเภทยาเสพติดให้โทษ 5 ประเภทดังนี้
 - ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)
 - ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ฝิ่นยา (Medicinal Opium)
 - ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
 - ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น
กัญชา พืชกระท่อม

2) องค์การอนามัยโลก แยกประเภทยาเสพติดออกเป็น 9 ประเภท

(1) ประเภทฝิ่นหรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝิ่น
มอร์ฟิน เฮโรอีน เพธิดีน

(2) ประเภทบาบิวเทรรวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกันเช่น เซโคบาร์บิทัล
อะโมบาร์บิทัล พาราซีล – ไฮล์ เมโพรบามท อาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์

(3) ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้

(4) ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

(5) ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคคา

(6) ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา

(7) ประเภทกัท เช่น ใบกัท ใบกระท่อม

(8) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลิน เมล็ดมอร์
นิง โกลลี่ ต้นลำโพง เหินเมาบางชนิด

(9) ประเภทอื่นๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์
เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

นอกจากนี้ ยังสามารถแยกประเภทยาเสพติดได้ตามแหล่งกำเนิดของยาเสพติดและแบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีผลต่อระบบประสาท

3) การแบ่งประเภทตามแหล่งกำเนิดของยาเสพติด

(1) ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic drugs) เป็นยาเสพติดที่ผลิตขึ้นโดย
กรรมวิธีทางเคมีในห้องทดลองซึ่งมีสารที่ทำให้เสพติดผสมอยู่ เช่น เมธาโดน ไฟเซปโตน เคทาเบบิโดน
เพธิดีน เฟนาโดโซน

(2) ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural drugs) เป็นยาเสพติดที่สกัดจากพืช ส่วนใด
ส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนของพันธุ์ไม้บางชนิด เช่น ฝิ่น กัญชา โคเคน ใบกระท่อม และอาจนำพืช
ดังกล่าวมาแปรสภาพจากฝิ่นเป็นมอร์ฟิน เฮโรอีน และโคเคอีน เป็นต้น

(3) ยาเสพติดเป็นนิสัย (Habitual drugs) เป็นยาประเภทที่เสพบ่อยครั้งจะ
ทำให้เสพติดเป็นนิสัย เช่น บาบิวเทรต เป็นยาพวกระงับประสาท หรือแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นยากระตุ้น
ประสาท

4) ตามฤทธิ์ของยาที่มีผลต่อระบบประสาท

(1) ยากระตุ้นประสาท (Stimulate) เป็นสารที่ติดง่ายแต่เลิกยาก เช่น กระท่อม กัญชา แอมเฟตามีน โคเฟอีน แคลเฟอีน เป็นสารที่ทำให้ประสาทตื่นตัว ซึ่พจรเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ร่างกายและจิตใจกระฉับกระเฉง เพื่อฝืน สติปัญญาเสื่อมถอย ควบคุมสติไม่ค่อยได้ การรับรู้ผิดไป ปัสสาวะบ่อย ตาแดงกล่ำ คลื่นไส้

(2) ยากดประสาท (Depressant) เช่น บาร์บิทูเรต มอร์ฟิน ฝิ่น โคเคน เป็นต้น เมื่อเสพเอาไปจะทำให้ประสาทมึนชา ขาดสติ เฉื่อยชา อารมณ์เบาสบาย ไม่เครียด คลายความวิตกกังวล ลืมทุกข์สุขสบาย ระวังอาการปวด แต่พยายามกดฤทธิ์รู้สึกอยากเสพยาอีก อารมณ์และจิตเปลี่ยนแปลง ไม่อาจควบคุมสติได้ หากเสพยาเกินขนาดจะเกิดอาการกลัว หลอน คลื่นเหียน อาเจียน

2.3.3 การเสพยาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ให้ความหมายของการเสพยาไว้ว่า “เสพยา” หมายความว่า การรับยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด การนำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายกระทำได้นี้²⁸

1) ทางปาก ได้แก่

- (1) กิน เช่น ยาอี ยาครอบประสาท และยานอนหลับ เป็นต้น
- (2) เลี้ยว เช่น ใบกระท่อม ใบโคคา LSD เป็นต้น
- (3) อม เช่น เหล้าแห้ง LSD เป็นต้น
- (4) อมไว้ใต้ลิ้น เช่น เฮโรอีน โคเคน LSD เป็นต้น
- (5) ชุกไว้ตามซอกเหงือก เช่น ฝิ่น เป็นต้น
- (6) ดื่ม เช่น แอลกอฮอล์ เครื่องดื่มผสมยากระตุ้น ยาครอบหรือหลอน

ประสาท กัญชา เป็นต้น

2) ทางจมูก ได้แก่

(1) สูด หรือเรียกว่า การนัตย์ (Snort) โดยนำมาสูดดมเข้าจมูกโดยตรง บางครั้งจะใช้หลอดหรือกระดามาวัดแทนหลอดเพื่อนัตย์ การรับสารเข้าทางจมูก เช่น โคเคน ยาเค เป็นต้น

- (2) ดม เช่น สารระเหย

²⁸ <http://www.thanyarak.go.th>.

3) โดยการสูบ Smoking

- (1) คลุกบุหรี่สูบ เช่น กัญชา ผีน เฮโลอิน โคลเคน ยาบ้า เป็นต้น
- (2) การใช้บ้อง บ้องมี 3 ชนิด ได้แก่

ก. บ้องไม้ไผ่ มีหลายขนาดตามขนาดไม้ไผ่ที่ทำได้ แล้วนำมาดัดแปลงเป็นบ้อง

ข. บ้องแก้ว มีให้เลือกหลากหลายแบบตามการใช้งาน ตั้งแต่เล็กขนาดพกพาได้สะดวก จนถึงขนาดใหญ่

ค. บ้องประยุกต์ โดยการนำเอาขวดพลาสติกหรือขวดแก้วที่ทำได้ทั่วไป นำมาดัดแปลงได้ตามใจชอบ ซึ่งวิธีการสูบอาจสูบผ่านน้ำหรือไม่ผ่านน้ำก็ได้ เช่น ผีน กัญชา โคลเคน ยาบ้า เป็นต้น

ง. การสูบควันหรือไอระเหย จะเป็นการสูดดมเอาไอระเหยมากกว่าการเผาไหม้ และการหายใจจากผลของการสูบเช่นเดียวกับยาสูด โดยปกติจะทำการสูบจากหลอดแก้วเปิด (pipe) ที่ทำจากหลอดแก้วสีน้ำตาล (blown Pyrex tubes) หลอดแก้ว (light bulbs) หรือกระดวยอูมิเนียมที่ได้รับความร้อน ด้วยวิธีที่รู้จักกันในชื่อ chasing the white dragon ยาเสพติดที่นิยมสูบควันหรือไอระเหย เช่น ยาบ้า โคลเคน เป็นต้น

4) การใช้เข็มฉีดยา Injection

เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้เสพยาเรียกว่า Slamming ในการเสพยาบางครั้งผู้เสพยาจะมีพื้นที่ผิวน้ำและมีการติดเชื้อ ดังนั้น การใช้เข็มฉีดยาที่ไม่สะอาดร่วมกันในกลุ่มผู้เสพยา จะทำให้เกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับเลือดและสามารถติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว เช่น โรคเอดส์ โรคไวรัสตับอักเสบบี เป็นต้น บริเวณที่ฉีดสารเสพยาเข้าสู่ร่างกาย

- (1) ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง เช่น เฮโรอิน
- (2) ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ เช่น มอร์ฟิน เฮโรอิน
- (3) ฉีดเข้าเส้นเลือดดำ เช่น ยาบ้า เฮโรอิน โคลเคน

5) วิธีการอื่นๆ เช่น สอดทวาร ชุกไว้ใต้หนังตา ทำเป็นลิปสติกทาปาก หรือทางผิวหนัง เป็นต้น

อุปกรณ์ที่สามารถนำยาเสพติดนั้น สามารถทำขึ้นเองได้ง่าย ขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งยาเสพติดแต่ละชนิด เช่น เป็นผง เม็ด และความพึงพอใจของผู้เสพยา อาจจะใช้วิธีเข็มฉีดยาเข้าเส้นเลือดดำ สูบดมควัน แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือการใช้เข็มฉีดยาและเป็นปัญหาของการแพร่ระบาดของเชื้อโรค หากกลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่ใช้เข็มและกระบอกฉีดยารวมกัน

2.4 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเงินตรา

2.4.1 ความสำคัญของเงิน²⁹

วิวัฒนาการของเงินในระบบเศรษฐกิจ เริ่มแรกจะใช้สิ่งของ หรือบริการ แลกเปลี่ยนกัน (Barter Economy) แต่ก็เกิดปัญหาขึ้นหลายประการ เช่น ไม่มีบุคคลที่ต้องการในสินค้าที่อีกฝ่ายหนึ่งมีอยู่แล้ว หรือความไม่สะดวกในการเก็บรักษาสินค้าดังกล่าว เพราะในอดีตสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร และมีอายุในการเก็บรักษา เช่น เนื้อสัตว์ เป็นต้น ต่อมาจึงได้เปลี่ยนมาใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Money Economy) ในเริ่มแรกจะใช้เงินกษาปณ์ (Coinage) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ต่อมาจึงพัฒนามาใช้กระดาษแทน ส่วนปัจจุบันระบบเศรษฐกิจใช้เครดิตเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Credit Economy)

หากมองในแง่ของเศรษฐกิจ เงินตราคือ สิ่งที่คนในสังคมยอมรับกันว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ และหากมองในแง่ของกฎหมายแล้ว เงินตราคือสิ่งที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา จะใช้เปลือกหอยหรือทองหรือโลหะ ใช้เป็นเงิน โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญคือ เมื่อกำหนดค่าของเงินแล้ว ค่านั้นจะต้องคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เพื่อให้สิ่งนั้นสามารถเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในสังคมได้

2.4.2 เงินตรามีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) เป็นสิ่งที่ทุกคนยอมรับกัน โดยทั่วไป (acceptability) เงินไม่มีค่าในตัวเอง เงินจะมีค่าเมื่อสังคมยอมรับว่าใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ใช้ซื้อสินค้าและบริการได้
- 2) มีความคงทน (durability) ไม่เสียหายได้ง่าย
- 3) เป็นสิ่งที่หายาก (scarcity) และปลอมแปลงได้ยาก จึงทำให้เงินมีค่าสูงในตัวเอง
- 4) มีลักษณะเหมือนกัน (homogeneity) เห็นแล้วสามารถจำได้ และแยกความแตกต่างจากสิ่งของอื่น
- 5) มีเสถียรภาพในค่า (stability) คือ อัตราแลกเปลี่ยนต้องไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป
- 6) สามารถแบ่งออกเป็นหน่วยย่อยๆ ได้ (divisibility) เมื่อแบ่งออกมาแล้วจะต้องมีลักษณะเหมือนกันทั้งรูปร่าง น้ำหนัก และคุณภาพ
- 7) สามารถพกพาไปได้ในที่ต่างๆ ได้สะดวก (portability) เงินจึงต้องมีลักษณะเบา

²⁹ เศรษฐศาสตร์ทั่วไป บทที่ 11 การเงินและการธนาคาร. (2552). วรณี จิเจริญ. หน้า 271 – 278

2.4.3 หน้าที่ของเงิน (Function of Money) มี 2 ประการ

1) หน้าที่อันมีสภาพนิ่ง (Static Function)

(1) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium Of Exchange) นำเงินไปซื้อสินค้าและบริการอื่นๆ ได้ ในลักษณะเงินเป็นสื่อกลางในการ

(2) เป็นเครื่องวัดมูลค่า (Standard Of Value) เป็นมาตรฐานที่ใช้วัดมูลค่าของสินค้าและบริการ สามารถเปรียบเทียบมูลค่าของสินค้าและบริการทุกชนิดได้โดยสะดวก

(3) เป็นมาตรฐานการชำระหนี้ในอนาคต (Standard Of Deferred Payments) โดยมีข้อจำกัดที่ว่ามูลค่าของเงินจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงมากเกินไป

(4) เป็นเครื่องรักษามูลค่า (Store of Value) การเก็บรักษาไว้เป็นตัวแทน เพราะเงินมีมูลค่าคงตัวเอง และเป็นของที่มีอำนาจซื้อทั่วไป การเก็บรักษาไว้ในสถาบันการเงินก็ยังสามารถก่อให้เกิดดอกผลได้อีกทาง

2) หน้าที่อันมีสภาพเคลื่อนไหว (Dynamic Function)

เงินมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับราคาของสินค้า เมื่อปริมาณเงินมากขึ้นราคาสินค้าก็จะสูงขึ้น หากปริมาณเงินลดลงราคาสินค้าก็จะถูกลงด้วย

2.5 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกล้องถ่ายรูปหรือกล้องถ่ายภาพ

2.5.1 ลักษณะทั่วไปของกล้องถ่ายภาพ

กล้องถ่ายภาพมีลักษณะเป็นกล่องทึบแสง มีหน้าที่ในการรับแสงในปริมาณที่เพียงพอต่อการสร้างภาพถ่าย ส่วนต่างๆ ของกล้องจะทำหน้าที่สัมพันธ์กับการควบคุมปริมาณแสงเพื่อไปยังหน่วยรับภาพ ทำให้ภาพถ่ายมีความคมชัด และอำนวยความสะดวกในการบันทึกภาพ

2.5.2 ส่วนประกอบที่สำคัญของกล้องถ่ายภาพ

1) ตัวกล้อง อาจทำด้วยโลหะหรือพลาสติก มีลักษณะเป็นกล่องภายในจะเป็นห้องมืดทึบแสง เพื่อป้องกันไม่ให้แสงจากภายนอกเข้าไปกระทบฟิล์มที่อยู่ภายในตัวกล้อง รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบร่วมกันในการบันทึกภาพ

2) เลนส์ มีลักษณะเป็นวัตถุโปร่งแสง ทำจากแก้วหรือพลาสติกมีรูปทรงแบนพื้นหน้าเรียบ ราบด้วยน้ำยาสีน้ำเงินหรือสีน้ำตาล เพื่อกันแสงสะท้อนหรือแสงหักเห เลนส์จะเป็นตัวรับแสงสะท้อนจากวัตถุ ส่งไปยังฟิล์มเพื่อบันทึกภาพถ่ายเอาไว้ โดยจะทำหน้าที่ 2 ประการคือ ประการแรก ให้แสงที่มีปริมาณมาเพียงพอสำหรับการบันทึกภาพส่งไปยังฟิล์ม ประการที่สองคือ โฟกัสรังสีของแสงให้ได้ภาพที่คมชัด เลนส์จึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของกล้องถ่ายรูป เพราะภาพถ่ายจะมีคุณภาพดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเลนส์ ซึ่งกล้องบางชนิดสามารถเลือกและเปลี่ยนเลนส์ได้ตามความต้องการของผู้ถ่าย

3) ช่องภาพ เป็นส่วนประกอบที่ช่วยในการประกอบภาพหรือเป็นการจัดองค์ประกอบของภาพ ให้มีความวิจิตรสวยงาม เป็นฉากรับภาพ ช่วยในการจัดองค์ประกอบของภาพให้เป็นไปตามความต้องการ

4) ชัตเตอร์ จะทำหน้าที่ในการควบคุมระยะเวลา ในการเปิดปิดทางแสงที่จะส่งผ่านไปยังฟิล์ม หรือเรียกว่าความไหวของชัตเตอร์ ซึ่งแสงบนฟิล์มจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การชัตเตอร์ และขึ้นอยู่กับขนาดของรูรับแสงด้วย ชัตเตอร์มี 2 ประเภท คือ ชัตเตอร์แบบกลับ หรือชัตเตอร์แบบแผ่น และชัตเตอร์แบบม่านหรือชัตเตอร์ระบบไฟกัส

5) แผ่นไดอะแฟรม จะมีลักษณะเป็นแผ่นโลหะบางๆ หลายแผ่นสลับเรียงซ้อนกันอยู่ เป็นวงกลมติดตั้งอยู่ในกระบอกเลนส์ ตรงกลางมีช่องว่างให้แสงผ่าน เรียกว่ารูรับแสง ทำหน้าที่ควบคุมความเข้มในการส่องแสงสว่างที่ตกลงบนแผ่นฟิล์ม

6) รูรับแสง เป็นรูปเปิดของแผ่นไดอะแฟรมให้มีขนาดต่างๆ ตามความต้องการของผู้ถ่าย หากต้องการแสงสว่างมากก็ต้องเปิดรูรับแสงให้มีขนาดใหญ่ เป็นต้น

2.5.3 การถ่ายภาพและประโยชน์ของการถ่ายภาพ

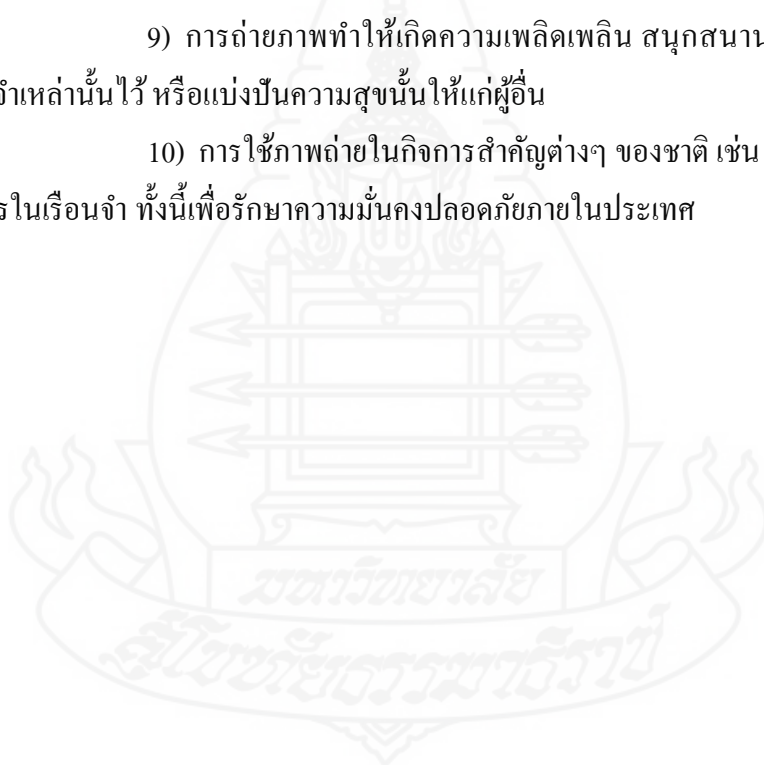
การถ่ายภาพ Photography มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก Phos หมายถึงแสงสว่าง Graphen หมายถึง การเขียน เมื่อรวมกันมีความหมายว่า การเขียนด้วยแสงสว่าง การถ่ายภาพเป็นเครื่องมือในการบันทึกความทรงจำของมนุษย์ เป็นการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ปรากฏในรูปแบบของภาพถ่าย ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การถ่ายภาพยังมีบทบาทมากในชีวิตประจำวัน และเกิดการถ่ายภาพขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น จาการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ การส่งภาพถ่ายบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ประโยชน์ของการถ่ายภาพมีดังต่อไปนี้

1) การบันทึกภาพเพื่อใช้สื่อความหมาย ให้ผู้พบเห็นได้เข้าใจความหมายที่ปรากฏในภาพถ่าย โดยใช้ภาพถ่ายเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2) การถ่ายภาพเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและวิชาการ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปภาพที่ต้องใช้ความละเอียดสูงในการมองเห็น เช่น ภาพถ่ายด้านชีววิทยา ภาพถ่ายใต้ท้องทะเล ภาพถ่ายทางด้านดาราศาสตร์ เป็นต้น

3) ภาพถ่ายเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย การถ่ายภาพช่วยให้นักวิทยาศาสตร์สามารถศึกษาค้นคว้าได้อย่างถูกต้องแม่นยำ เช่น การถ่ายภาพจากกล้องจุลทรรศน์ เพื่อศึกษาเซลล์และเนื้อเยื่อของพืช สัตว์ หรือการเอ็กซเรย์ เพื่อตรวจสุขภาพ เป็นต้น

- 4) การถ่ายภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งผู้มีความรู้ความสามารถทางด้าน การถ่ายภาพ สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประกอบอาชีพได้
- 5) ภาพถ่ายใช้เป็นพยานหลักฐานที่สำคัญในความมีอยู่จริงได้ เช่น บัตร ประจำตัวประชาชน สามารถขอข้อมูลพื้นฐานของบุคคลได้
- 6) ภาพถ่ายทางศิลปะ สร้างความงดงามให้แก่ผู้พบเห็น
- 7) การถ่ายภาพเพื่อบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต โดยเฉพาะในทาง ประวัติศาสตร์ ถือว่าภาพที่ปรากฏเป็นหลักฐานสำคัญในการบอกเล่าเรื่องราวที่ผ่านมาในอดีตกาล ทำให้คนรุ่นหลังสามารถเรียนรู้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้
- 8) การใช้ภาพถ่ายเพื่อประโยชน์ทางการค้า ในการโฆษณาเผยแพร่สินค้า และบริการของบริษัท ห้างร้านต่างๆ เพื่อโน้มน้าวใจผู้บริโภคให้เกิดความสนใจในสินค้าและบริการ ของตน
- 9) การถ่ายภาพทำให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนานมีความสุข เพื่อเก็บ ความทรงจำเหล่านั้นไว้ หรือแบ่งปันความสุขนั้นให้แก่ผู้อื่น
- 10) การใช้ภาพถ่ายในกิจการสำคัญต่างๆ ของชาติ เช่น กิจการทหาร ตำรวจ หรือกิจการในเรือนจำ ทั้งนี้เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยภายในประเทศ

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ

1. กฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานมีสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำประเทศไทย

1.1 สิ่งของในเรือนจำแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1.1.1 สิ่งของต้องห้าม

สิ่งของต้องห้ามบัญญัติไว้ในตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 โดยได้กำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามต่างๆ ไว้ในข้อ 127 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ห้ามผู้ต้องขังหรือบุคคลภายนอกนำเข้ามาเก็บรักษาหรือใช้ในเรือนจำ ซึ่งแต่เดิมกำหนดไว้ 8 ประเภทดังนี้

1. ฝิ่น กัญชา หรือยาเสพติด หรือของมีนเมาอย่างอื่น
2. สุรา หรือน้ำเมาซึ่งคั้นได้เม่าอย่างสุรา
3. เครื่องอุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
4. เครื่องอุปกรณ์ในการหลบหนี
5. ศาสตราวุธ
6. ขงเน่า เสียม หรือของมีพิษต่อร่างกาย
7. วัตถุระเบิด หรือน้ำมันเชื้อเพลิง
8. สัตว์มีชีวิต

เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังคนใดได้นำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ให้รายงานผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาสั่งการ

ต่อมากรมราชทัณฑ์ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประเภทสิ่งของต้องห้ามตาม มาตรา 45 โดยออกกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 12/2547 ข้อ 3 ลงวันที่ 16 มกราคม 2547 ให้ยกเลิกความในข้อ 127 เดิม และให้ใช้ความต่อไปนี้แทนดังนี้

ข้อ 127 สิ่งของต่อไปนี้ ห้ามมิให้นำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ³⁰

- (1) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย

³⁰ กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2547).

- (2) สุราหรือของเมาอย่างอื่น
- (3) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
- (4) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี
- (5) อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธ
- (6) ของเน่าเสียหรือมีพิษต่อร่างกาย
- (7) น้ำมันเชื้อเพลิง
- (8) สัตว์มีชีวิต
- (9) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว
- (10) วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

โดยข้อ 127 ได้เพิ่มเติมสิ่งของต้องห้ามเข้ามาเป็น 10 ประเภท และแก้ไขการใช้ภาษาให้ร่วมสมัย ซึ่งบางข้อก็ได้เพิ่มเติมเนื้อหาสาระชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ใน (5) ศาสดารัฐ แก้ไขเป็น อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และได้เพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ไว้ใน (9) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว และ (10) วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

1.1.2 สิ่งของอนุญาต

คือ สิ่งของมีจำนวนไม่มากเกินสมควรอนุญาต ให้ผู้ต้องขังนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ คือ 1 เครื่องที่เกี่ยวกับการรักษาอนามัย เช่น แปลงสีฟัน ยาสีฟัน หวี ผ้าเช็ดตัว 2 อาหารที่ปรุงแล้วเสร็จซึ่งยอมให้ผู้ต้องขังรับประทานได้ ตามที่กำหนดไว้ในเรื่องการเลี้ยงอาหาร โดยการนำเข้ามาและการเก็บรักษาส่งของอนุญาต ให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำ ตามข้อ 128 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ

1.1.3 สิ่งของไม่อนุญาต

สิ่งของไม่อนุญาต คือ สิ่งของต่างๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ 127 หรือลักษณะของสิ่งของเป็นสิ่งของที่อนุญาต ตามข้อ 1.1.2 แต่มีจำนวนมากเกินสมควรอนุญาต ให้ผู้ต้องขังนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ เช่น อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงิน กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความผิดฐานมีสิ่งของต้องห้ามและสิ่งของไม่อนุญาต

สิ่งของต้องห้าม	สิ่งของไม่อนุญาต
1. เป็นความในหมวด 5 ข้อ 99 ถึง ข้อ 119 แห่งมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479	1. เป็นความผิดนอกหมวด 5 กล่าวคือ เป็นความผิดที่ไม่ได้ระบุในข้อ 99 ถึง ข้อ 119 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย
2. เรือนจำสามารถลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังที่กระทำผิดได้เต็มตามอำนาจ 3 สถาน ตามข้อ 116 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย	2. เรือนจำสามารถลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังที่กระทำผิดได้เพียง 1 สถาน เท่านั้น ตามข้อ 114 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย เว้นแต่จะเป็นโทษลดชั้น จึงสามารถตัดวันลดประกอบได้
3. ความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม เป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ และต้องถูกลงโทษทางอาญา	3. ความผิดเกี่ยวกับสิ่งของไม่อนุญาต เป็นความผิดที่มีโทษทางวินัยเท่านั้น ไม่เป็นความผิดทางอาญา เว้นแต่ความผิดเกี่ยวกับเงินตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

1.2 บทลงโทษในความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม

1.2.1 ความผิดรับผิดทางอาญา

สิ่งของที่ผู้ต้องขังหากมีไว้ครอบครองในเรือนจำ อาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อระบบการควบคุมและความมั่นคงภายในเรือนจำ เช่น โทรศัพท์มือถือ ยาเสพติด อุปกรณ์ที่ใช้ในการหลบหนี จึงกำหนดให้กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของเหล่านั้นเป็นความผิดที่มีโทษตามทางอาญาตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 แต่เดิมนั้น การกระทำที่จะเป็นความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามได้แก่³¹

1. การรับเงินหรือสิ่งของต้องห้ามจากผู้ต้องขัง
2. การส่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามให้ผู้ต้องขัง
3. การนำเงินหรือสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ
4. การนำเงินหรือสิ่งของต้องห้ามออกไปจากเรือนจำ

³¹ คู่มือการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย หน้า 1 – 22.

หากผู้ใดทำการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับดังกล่าวต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจำหรือกรมราชทัณฑ์ให้เพิ่มโทษเป็นทวีคูณ

จนกระทั่งในปี พ.ศ.2557 ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 110 / 2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 โดยอ้างเหตุในการแก้ไขว่า เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเงินและสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในหรือออกจากเรือนจำเกิดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สูงสุด และได้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 45 ดังนี้

“ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นำเข้ามาหรือเอาออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครอง เก็บรักษาไว้หรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้าม โดยทางใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำหรือกรมราชทัณฑ์ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

เงินและสิ่งของต้องห้ามที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 45 ให้รับเป็นของแผ่นดิน”³²

คณะรักษาความสงบแห่งชาติเพิ่มเติมมาตรา 45 ดังนี้

1. ได้บัญญัติว่าการครอบครอง การเก็บรักษา หรือใช้ในเรือนจำเกี่ยวกับเงินและสิ่งของต้องห้ามไว้เป็นความผิด

2. เพิ่มระวางโทษให้หนักขึ้น จากเดิมที่บัญญัติว่า จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 500 บาท เป็นจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนบาท

3. บัญญัติบทลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดให้ชัดเจน แต่เดิมนั้นให้เพิ่มโทษเป็นทวีคูณ ส่วนที่แก้ไขใหม่ต้องระวางโทษเป็น 3 เท่าของอัตราโทษที่กำหนดไว้

การกระทำความผิดตามมาตรา 45 ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาทุจริต กล่าวคือ กระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองและผู้อื่น ตามมาตรา 1 (1) และมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

³² “เรื่องเดียวกัน”.

เงิน หมายถึง เงินตราทั่วไปที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย รวมถึงเงินตราต่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตาม เงินไม่ได้เป็นสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45

การที่คณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ได้ออกประกาศฉบับนี้ขึ้นมา เพราะตระหนักว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม มีความสำคัญ เป็นปัญหาหลักของเรือนจำที่ต้องเผชิญและควรได้รับการแก้ไข เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดดังกล่าว จึงได้บัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะมาตรา 45 เดิมกำหนดองค์ประกอบในการกระทำผิดไว้เฉพาะการนำเข้ามาซึ่งสิ่งของต้องห้าม แต่ไม่ได้รวมถึงการครอบครอง เก็บรักษาการใช้สิ่งของต้องห้ามไว้เป็นความผิดตามด้วย และเกิดปัญหาขึ้น เมื่อมีการดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องขังแล้วไม่สามารถเอาผิดแก่ผู้ต้องขังได้ ทำให้ศาลพิพากษายกฟ้องในความผิดฐานดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5409/2554³³

พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ดี หรือบังอาจรับจาก หรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง นำเข้ามาหรือเอาออกไปจากเรือนจำ ซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามโดยทางใดๆ อันฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ...” บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติให้การเก็บรักษาสิ่งของต้องห้ามเป็นความผิดด้วย แม้จำเลยให้การรับสารภาพว่าได้เก็บรักษาสิ่งของต้องห้ามตามฟ้องจริง การกระทำของจำเลยก็ไม่เป็นความผิด

คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับเต็ม

“โจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาตรา 45, 58 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 22 ตรีของกลางและนับโทษจำเลยต่อจากโทษในคดีอาญาดังกล่าว

จำเลยให้การรับสารภาพ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาตรา 45 จำคุก 4 เดือน จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 กึ่งหนึ่ง จำคุก 2 เดือน นับโทษจำเลยต่อจากโทษในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 4779/2554 ของศาลอาญากรุงเทพใต้ และให้รับของกลาง

จำเลยอุทธรณ์ขอให้ลงโทษสถานเบา

ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษากลับว่า ให้ยกฟ้องโจทก์

โจทก์ฎีกา

³³ ระบบสืบค้นคำพิพากษาคำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกา.

ศาลฎีกา คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า การกระทำของจำเลย เป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง หรือไม่ โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยได้เก็บรักษาไว้ซึ่งโทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง แผ่นบันทึกข้อมูลโทรศัพท์มือถือ 1 แผ่น เครื่องมือเพิ่มพลังงานโทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง และถ่านนาฬิกา 2 ก้อน อันเป็นสิ่งของต้องห้ามมิให้นำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาตรา 45 เห็นว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ดี หรือบังอาจรับจาก หรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง นำเข้ามาหรือเอาออกไปจากเรือนจำซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามโดยทางใดๆ อันฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ” ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนี้ มิได้บัญญัติให้การเก็บรักษาส่งของต้องห้ามเป็นความผิดด้วย แม้จำเลยให้การรับสารภาพว่าได้เก็บรักษาส่งของต้องห้ามตามฟ้องจริง การกระทำของจำเลยก็ไม่เป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาตรา 45 วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายกฟ้องโจทก์ชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

อนึ่ง เนื่องจากสิ่งของที่จำเลยเก็บรักษาไว้เป็นสิ่งของต้องห้ามที่นำเข้ามาในเรือนจำ จึงให้รับเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาตรา 45 วรรคสาม

พิพากษาแก่เป็นว่า ให้รับของกลาง นอกจากที่แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1”

ดังนั้น นับแต่ประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นต้นไป หากผู้ต้องขังครอบครอง เก็บรักษาหรือใช้ สิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ เป็นความผิดทางอาญาและสามารถดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องขังได้

1.2.2 ความผิดวินัยทางปกครอง

โดยทั่วไปแล้วเมื่อพบผู้ต้องขังกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม เรือนจำจะต้องแจ้งความเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องขังคนดังกล่าว ซึ่งโทษที่จะลงแก่ผู้ต้องขังเป็นไปตามมาตรา 45 ได้แก่ ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ความผิดตามมาตรา 45 เป็นความผิดเป็นความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ที่บัญญัติว่า “กรณีผู้ต้องขังได้กระทำผิดอาญาขึ้นภายในเรือนจำ และความผิดนั้นเป็นเพียงลหุโทษหรือความผิดตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัตินี้ก็ดี ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ทรัพย์สินของเรือนจำก็ดี ฐานพยายามจะหลบหนีก็ดี แทนที่จะนำเรื่องขึ้นเสนอต่อพนักงาน

เจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสอบสวนหรือฟ้องร้องตามกฎหมาย ให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจวินิจฉัย
ลงโทษฐานผิดวินัยตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์นี้ได้

ข้อความตามมาตรา 35 นี้ไม่ตัดสิทธิของเอกชนที่จะเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาหรือ
คดีแพ่งคดีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

ดังนั้น จะแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของ
ต้องห้ามหรือไม่ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำว่าสิ่งของต้องห้ามนั้น ร้ายแรงถึง
ขนาดจะต้องแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องขังคนดังกล่าวหรือไม่ หากไม่ร้ายแรงถึงขนาด ก็จะ
พิจารณาลงโทษในฐานผิดวินัยตามมาตรา 35 แทน

1. ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย

1.1 ผู้บัญชาการเรือนจำและผู้อำนวยการทัณฑสถาน กฎกระทรวง ข้อ 103

ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจลงโทษทุกสถานตามที่บัญญัติไว้ใน
พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ซึ่งในที่นี้หมายความรวมถึงอำนาจของผู้อำนวยการทัณฑสถานด้วย

1.2 พศติเรือนจำและสารวัตรเรือนจำ ตามกฎกระทรวง ข้อ 100 และข้อ 101

ตำแหน่งพศติเรือนจำแบ่งออกเป็น 2 ตำแหน่งคือ ตำแหน่งพศติ
เรือนจำที่มีผู้บัญชาการเรือนจำ โดยตำแหน่ง มีอำนาจลงโทษฐานผิดวินัยได้ 4 สถาน คือ
การภาคทัณฑ์ ตัดการอนุญาตให้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกิน 2 เดือน งดการเลื่อนชั้นไว้ไม่เกิน
6 เดือน และขังเดี่ยวไม่เกิน 1 เดือน และตำแหน่งพศติเรือนจำที่มีผู้บัญชาการเรือนจำโดยเฉพาะ
มีอำนาจในการลงโทษภาคทัณฑ์ได้เช่นเดียวกับพศติเรือนจำที่มีผู้บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง
แต่การลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกิน 1 เดือน และงดการเลื่อนชั้น
ได้ไม่เกิน 3 เดือน ไม่มีอำนาจในการขังเดี่ยว

ส่วนสารวัตรเรือนจำมีอำนาจลงโทษเช่นเดียวกับพศติเรือนจำที่มีผู้
บัญชาการเรือนจำโดยตำแหน่ง ซึ่งเมื่อพศติหรือสารวัตรเรือนจำได้ลงโทษผู้ต้องขังตามอำนาจแล้ว
ให้รับรายงานผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถาน เพื่อดำเนินการต่อไป หากผู้
บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถานเห็นว่า การสั่งลงโทษผู้ต้องขังหนักหรือน้อยเกินไป
มีอำนาจสั่งลดหรือเพิ่มโทษ หรือหากไม่เห็นชอบกับการออกคำสั่งลงโทษทั้งหมด ก็มีอำนาจยกเลิก
การลงโทษได้ โดยจะต้องทำการแก้ไขคำสั่งภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายการ หากพ้น
กำหนดให้ถือว่าไม่แก้ไข ถ้าได้ดำเนินการลงโทษไปก่อน คำสั่งแก้ไขมีผลเพียงในส่วนที่จะ
ดำเนินการต่อไป

2. ความผิดวินัยผู้ต้องขังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

2.1 ความผิดที่อยู่ในกรอบหมวด 5 ของกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 หมายถึง ความผิดที่กำหนดไว้ในข้อ 99 ถึงข้อ 119 ของกฎกระทรวงฯ ฉบับดังกล่าว เช่น การประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมิไว้สำหรับการเยี่ยมเยียน ข้อ 106 (1) พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวคืนมา ข้อ 106 (2) ความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม ข้อ 106 (3) ข้อ 108 (7) ข้อ 111 (6) ทำให้ทรัพย์สินของหลวงหรือของผู้อื่นเสียหายโดยประมาท ข้อ 107 (2) โดยเจตนา ข้อ 108 (6) เป็นต้น

2.2 ความผิดอยู่นอกกรอบหมวด 5 ของกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 คือ เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย การมีสิ่งของไม่อนุญาตไว้ในความครอบครอง การลักทรัพย์ เป็นต้น

ความแตกต่างระหว่างความผิดในกรอบกับความผิดนอกกรอบหมวด 5 คือ ความผิดที่อยู่ในกรอบหมวด 5 เป็นความผิดที่มีโทษวินัยร้ายแรง เช่น ความเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม ความผิดฐานลักลอบเล่นการพนัน ความผิดฐานหลบหนีการควบคุม เป็นต้น โดยสามารถลงโทษผู้ต้องขังได้เต็มอำนาจ 3 สถาน ตามกฎกระทรวงฯ ข้อ 116 ที่ว่า ในกรณีที่การกระทำอันหนึ่งเป็นความผิดจะต้องได้รับโทษหลายสถานนั้น ห้ามมิให้ลงโทษสำหรับความผิดนั้นเกินกว่า 3 สถาน ส่วนความผิดที่อยู่นอกกรอบหมวด 5 เป็นความผิดอย่างอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในหมวดนี้ เช่น ความผิดฐานมีสิ่งของไม่อนุญาต ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดฐานลักทรัพย์ ข้อ โกง เป็นต้น สามารถลงโทษได้เพียง 1 สถานตามกฎกระทรวงฯ ข้อ 114 แต่ถ้าลงโทษลดชั้นผู้ต้องขัง สามารถลงโทษตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกตามความเหมาะสมประกอบได้ ตามหนังสือสั่งการกรมราชทัณฑ์ ที่ มท 0906/ว.197 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2521 ซึ่งเป็นอำนาจลงโทษความผิดนอกกรอบหมวด 5 นี้ เป็นอำนาจเฉพาะของผู้บัญชาการเรือนจำที่จะสั่งลงโทษ และสามารถลงโทษผู้ต้องขังได้ทุกสถานยกเว้นการลงโทษเขียน

3. โทษทางวินัย

การลงโทษวินัยผู้ต้องขังมีวัตถุประสงค์เพื่อ ใช้ลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของเรือนจำให้เกิดความเช็ดหลาบ ซึ่งโทษทางวินัยมี ปัจจุบันมีด้วยกัน 9 สถาน แบ่งการลงโทษออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การบังคับทางร่างกาย ได้แก่ โทษเขียน ขังเดี่ยวและขังห้องมืด
2. การบังคับต่อสิทธิประโยชน์ที่ผู้ต้องขังพึงได้รับ ได้แก่ การเลื่อนชั้นลดชั้น ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อ ตัดจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุก และลดหรืองดรางวัล

สถานโทษมีลักษณะความหนักเบาแห่งการกระทำความผิดเป็นเรื่องๆ ไป หากเจ้าหน้าที่พบผู้ต้องขังคนใดกระทำความผิดวินัย ต้องรายงานให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีอำนาจพิจารณาความผิดในเรื่องนั้นอย่างถ่องแท้ แล้วพิจารณาสถานโทษที่จะลงแก่ผู้ต้องขังภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ 2479 ดังนี้³⁴

1. ภาคทัณฑ์ เป็นการลงโทษในกรณีความผิดเล็กน้อยหรือไม่ร้ายแรง และผู้ต้องขังสำนึกในความผิดที่ได้กระทำลงไปแล้ว การภาคทัณฑ์กระทำได้โดยวิธีเรียกตัวมาว่ากล่าวสั่งสอนให้พยายามประพฤติตัวอยู่ในระเบียบวินัยในคราวต่อไป เช่น การหยอกล้อกันทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกันเล็กน้อย

2. งดการเลื่อนชั้น โดยมีกำหนดเวลา

3. ลดชั้น

4. ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกิน 3 เดือน เว้นไว้แต่กรณีที่ระบุไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมด หรือแต่บางส่วนบางอย่าง จะลดรางวัลได้ในกรณีที่ ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ก่อนการวิวาทกับผู้ต้องขังอื่นในขณะทำการงาน หรือผู้ต้องขังละทิ้งหรือเพิกเฉยต่อการทำงานอันเป็นหน้าที่ และการลดรางวัลนั้น ให้ลดได้ตามส่วนที่เห็นสมควร ส่วนการงดรางวัลกระทำนั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการลดรางวัลและเกิดความเสียหายขึ้น โดยผู้ต้องขังต้องจงใจให้มีความ

6. ขังเดี่ยวไม่เกิน 3 เดือน

7. ขังห้องมืด ไม่มีเครื่องหลับนอนไม่เกิน 2 วัน ในสัปดาห์หนึ่ง โดยความเห็นชอบของแพทย์ ปัจจุบันการขังในห้องมืดได้ยกเลิกไปโดยปริยาย เนื่องจากปัจจุบันไม่มีห้องมืดอยู่ในเรือนจำแล้ว

8. เขียนคราวหนึ่งไม่เกิน 20 ที ในความควบคุมของแพทย์ แต่ห้ามเขียนคราวต่อไป เว้นแต่จะล่วงพ้นเวลา 30 วัน จากวันที่เขียนคราวที่แล้ว ถ้าผู้ต้องขังเป็นหญิงห้ามเขียน (กรมราชทัณฑ์ได้มีระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการยกเลิกระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3 เรื่องการลงโทษเขียน พ.ศ.2480 พ.ศ.2548 ลงวันที่ 12 เมษายน 2548 ให้ยกเลิกระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3 เรื่องการลงโทษเขียน ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2480 รวมทั้งคำสั่งหรือหนังสือสั่งการอื่นใดที่ได้ออกตามระเบียบนี้ทั้งสิ้น ดังนั้น ในทางปฏิบัติจึงเสมือนว่าโทษสถานนี้ได้ยกเลิกไปแล้ว

9. ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 32 (6)

³⁴ “เรื่องเดียวกัน”

ในกรณีและเงื่อนไขอย่างใดจะลงโทษตั้งระบู่ไว้ข้างต้นให้กำหนดไว้ใน กฎกระทรวง

ข้อสังเกต การภาคทัณฑ์ และการลดหรืองดประ โยชน์และรางวัล จะไม่ นำมาใช้ในกรณีกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม เนื่องจากเป็นความผิดร้ายแรงและไม่เข้า หลักเกณฑ์ในการใช้บทลงโทษดังกล่าว ส่วนโทษเขียน และการขังในห้องมืด ปัจจุบันไม่มีการ บังคับใช้แล้ว เนื่องจากได้มีการยกเลิกโทษเขียนแล้ว และไม่มีห้องมืดในเรือนจำแล้ว เพราะโทษเขียน และขังห้องมืด ถูกมองว่าเป็นการกระทำที่ทารุณ โหดร้ายเกินไปขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย

ฉะนั้น โทษอื่นใดนอกจากที่กล่าวมานี้ เรือนจำจะนำมาใช้เพื่อลงโทษ ผู้ต้องขังไม่ได้ หากนำมาใช้ถือว่าไม่มีอำนาจและไม่มีความหมายรับรอง และถ้ามีคดีขึ้นสู่ศาลปกครอง ก็จะถูกเพิกถอน และถ้าผู้ต้องขังได้รับความเสียหายก็มีสิทธิเรียกร้องให้ทางราชการชดใช้ค่า ลินไหมทดแทนให้ได้ อันจะเป็นเหตุนำมาซึ่งความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งอีก ทางหนึ่งด้วย สำหรับการกระทำอย่างใดจะเป็นความผิดฐานใด และจะต้องรับโทษสถานใดหรือ เพียงใดนั้น กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 หมวด 5 ว่าด้วยการลงโทษฐานผิดวินัย ข้อ 104 ถึงข้อ 119 ตลอดถึงระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือเวียน หรือหนังสือสั่งการของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องศึกษา และทำความเข้าใจให้ถี่ถ้วนว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิดฐานใด มีโทษสถานใด และต้อง ลงโทษเพียงใด ซึ่งปัจจุบันสำนักทัณฑปฏิบัติ ส่วนอภัยโทษ ฝ่ายวินัยผู้ต้องขัง เป็นหน่วยงานที่ รับผิดชอบในการดำเนินการทางวินัยกับผู้ต้องขัง

4. กฎกระทรวงมหาดไทยและระเบียบที่ให้อำนาจลงโทษในความผิดเกี่ยวกับ สิ่งของต้องห้าม

4.1 การตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนตามข้อ 106 แห่ง กฎกระทรวงมหาดไทย

แม้ผู้ต้องขังจะถูกจำกัดอิสรภาพในเรือนจำ แต่ผู้ต้องขังมีสิทธิได้รับการ เยี่ยมเยียนหรือติดต่อจากบุคคลภายนอกได้ เช่น การติดต่อจากญาติหรือมิตรสหายของผู้ต้องขัง ดังนั้น การเยี่ยมจึงมีความสำคัญต่อผู้ต้องขังมาก โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่เป็นชาวต่างชาติ การเยี่ยมแบ่ง ออกเป็น 2 ประเภท คือการเยี่ยมปกติ คือ การเยี่ยมในห้องเยี่ยมญาติที่ทางเรือนจำจัดไว้ สำหรับ ผู้ต้องขังที่สามารถเดินออกมาพบญาติได้ และการเยี่ยมแบบใกล้ชิด เรือนจำจะอนุญาตเฉพาะ ผู้ต้องขังป่วยหนัก ไม่สามารถออกมาพบญาติในห้องเยี่ยมได้ เจ้าหน้าที่จะพาญาติเข้ามาเยี่ยมภายใน เรือนนอน ส่วนวันและเวลาเยี่ยมญาติ เป็นไปตามที่เรือนจำแต่ละแห่งกำหนด เช่น เรือนจำกลาง

คลองไผ่ กำหนดการเยี่ยมญาติสำหรับคดีทั่วไป ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ส่วนคดีอาชญากรรม ได้แก่ วันพุธ³⁵

การลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนและติดต่อกับบุคคลภายนอก กฎกระทรวงข้อ 106 กระทำได้ กรณีผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย ดังนี้³⁶

1. ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมิไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก

2. พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้ว แต่ได้ตัวคืนมา

3. นำเข้ามาหรือมีสิ่งของต้องห้ามไว้ในเรือนจำ

4. นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนออกจากเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาต

ข้อยกเว้น กรณีที่ระบุไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น สิทธิในการพบทนายความของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา เป็นต้น

การลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนแต่ละครั้ง จะบังคับโทษครั้งละไม่เกิน 3 เดือน หากมีความจำเป็นที่จะลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังหลายสถาน เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยมีอาวุธ และมีความประสงค์จะลงโทษในความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม (อาวุธ) ด้วยการลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียน ทั้ง 2 กระทั่ง ความผิดกระทงละ 3 เดือน เมื่อรวมกันแล้วตัดเยี่ยมเป็นเวลา 6 เดือน หรือลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียน หลายคำสั่งเมื่อรวมกันแล้วเกิน 3 เดือน เรือนจำสามารถกระทำได้แต่ต้องเว้นระยะเวลาการบังคับโทษไว้อย่าให้ติดต่อกัน เช่น เว้นไว้ 3 วัน หรือ 7 วัน แล้วบังคับโทษต่อไป

4.2 งดการเลื่อนชั้นและลดชั้นตามข้อ 107 และข้อ 108 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย

4.2.1 นักโทษเด็ดขาดแบ่งออกเป็น 6 ชั้น³⁷

1) ชั้นเยี่ยม

2) ชั้นดีมาก

3) ชั้นดี

4) ชั้นกลาง

³⁵ <http://www.klongpaicentralprison.go.th>.

³⁶ กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ 2479. หน้า 20.

³⁷ ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2556 ข้อ 9 – ข้อ 21.

5) ชั้นเลว

6) ชั้นเลวมาก

นักโทษเด็ดขาดที่เข้ามาใหม่ ให้อยู่ในชั้นกลางจนกว่าจะได้รับการเลื่อนหรือลดชั้น เว้นแต่ได้เคยต้องโทษมาแล้ว และมาต้องโทษจำคุกในคราวนี้อีก ภายใน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษคราวก่อน กับความผิดทั้ง 2 คราวนั้น ไม่ใช่ความผิดเหตุโทษหรือประมาทให้อยู่ในชั้นเลว

4.2.2 การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด แบ่งออกเป็น 2 กรณี

1) การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติ

การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติให้ดำเนินการในวันสิ้นเดือน มิถุนายนครั้งหนึ่ง และสิ้นเดือนธันวาคมครั้งหนึ่ง การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้ดำเนินการดังนี้

1. นักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง จะได้รับการเลื่อนชั้นได้ ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 เดือน ในกรณีที่เป็มนักโทษเด็ดขาดน้อยกว่า 3 เดือน ต้องถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำติดต่อกันมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก็ให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้ ส่วนนักโทษเด็ดขาดชั้นดีขึ้นไป (ชั้นดี ดีมาก เยี่ยม) จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 6 เดือน

2. นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นต่ำกว่าชั้นกลาง (ชั้นเลว เลวมาก) จะได้รับการเลื่อนชั้นต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ปี กรณีที่เป็นนักโทษเด็ดขาดต่ำกว่าชั้นกลางน้อยกว่า 1 ปี หากถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำติดต่อกันมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ปี 6 เดือน ก็ให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดคนใด ที่จะได้รับการเลื่อนชั้นสูงขึ้นนั้น ต้องพิจารณาจากผลดีที่เกิดขึ้นในการปกครองบังคับบัญชาและการรักษาวินัยของเรือนจำ เป็นประโยชน์แก่การขัดเกลานิสสัย ความประพฤติ พฤติกรรมของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้น ให้กลับตนเป็นพลเมืองดีได้ โดยนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นจะต้องเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย ตั้งตนอยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำ มีความเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม มีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร มานะอดทน ทำการงานบังเกิดผลดีแก่ทางราชการและส่วนร่วม ประกอบกับหลักเกณฑ์ดังนี้

1. นักโทษเด็ดขาดชั้นเลวมาก ชั้นเลว หรือชั้นกลาง จะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

ก. ตั้งใจรับการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาศิลป
ศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม

ข. ผ่านการทดสอบและประเมินผล

2. นักโทษเด็ดขาดชั้นดีจะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

ก. มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ใน 1

ข. ผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโทในหลักสูตรที่
ไม่ซ้ำกับหลักสูตรเดิมที่เคยศึกษา อบรม

ค. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

3. นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมากจะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

ก. มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ในข้อ 2

ข. ผ่านการพัฒนาและอบรมทางด้านจิตใจ

ค. ผ่านการทดสอบและประเมินผล

ผลการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโทที่นำมาเป็นประโยชน์
เพื่อการเลื่อนชั้นครั้งหนึ่งแล้ว ไม่ให้นำมาใช้เพื่อการพิจารณาเลื่อนชั้นในคราวต่อไป

2) การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีพิเศษ

เหตุพิเศษที่จะเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด ได้แก่ มีความชอบ
แก่ราชการเป็นพิเศษ การเลื่อนชั้นก่อนกำหนดเวลา และการเลื่อนข้ามชั้น

โดยนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นนอกจากจะมีความประพฤติดี
มีความอดทน มีความก้าวหน้าในการศึกษาระดับปริญญาตรีและทำงานเกิดผลดีแล้ว ต้องปรากฏข้อเท็จจริง
ว่า ประกอบคุณงามความดีหรือทำความชอบแก่ราชการดีเด่นเป็นพิเศษ เช่น เข้าต่อสู้ขัดขวาง
ป้องกันการแหกหักเรือนจำหรือช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่นขณะตกอยู่ในภาวะอันตราย
หรือเสี่ยงอันตรายเข้าทำการป้องกันจับกุมผู้ต้องขังที่ก่อการจลาจลหรือก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเรือนจำ
หรือทำการดับเพลิงในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้อาคารสถานที่ของเรือนจำ หรือคิดประดิษฐ์สิ่งของหรือ
เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับใช้เป็นประโยชน์สำคัญในการผลิตสินค้าหรือในการฝึกวิชาชีพของ
ผู้ต้องขัง หรือประกอบคุณงามความดีที่เป็นประโยชน์สาธารณะ หรือสร้างชื่อเสียงให้กับสังคมและ
ประเทศชาติเป็นที่ดีเด่นเห็นประจักษ์ หรือเหตุอื่นใดอันสมควรที่อธิบดีคุกอนุมัติ

ดังนั้น การเลื่อนชั้นสำหรับผู้ต้องขังมีความสำคัญมา เพราะจะ
ทำให้ผู้ต้องขังได้รับสิทธิประโยชน์ตามหลักเกณฑ์ที่เรือนจำกำหนดไว้ เช่น ได้รับการลดวัน
ต้องโทษจำคุกของผู้ต้องขังตั้งแต่ชั้นดีขึ้นไป ได้รับการพระราชทานอภัยโทษในโอกาสสำคัญ หรือ

ได้รับการพักการลงโทษ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยเรือนจำ อาจได้รับการลงโทษที่มีผลกระทบต่อชั้นของผู้ต้องขังดังนี้

1. การงดการเลื่อนชั้นตามข้อ 107 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย

การงดการเลื่อนชั้น คือ การงดสิทธิประโยชน์ที่นักโทษเด็ดขาดพึงได้รับจากการเลื่อนชั้น โดยมีกำหนดเวลา ซึ่งเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดที่ได้กล่าวมาแล้ว การลงโทษงดการเลื่อนชั้นต้องมีกำหนดระยะเวลาและต้องระบุงวดในการงดการเลื่อนชั้นด้วยเสมอ เช่น งดการเลื่อนชั้นมีกำหนด 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 งวด เป็นต้น โดยกฎกระทรวงข้อ 107 สามารถลงโทษงดการเลื่อนชั้นได้ดังนี้

1. ทำผิดตามที่ระบุไว้ในข้อก่อนหมายเลข (2) และ (3) หรือ (4)
2. ทำให้ทรัพย์สินของหลวงหรือของผู้อื่นเสียหายโดยประมาท
3. กระทำการให้เกิดเหตุขัดขวางงานของผู้ต้องขังอื่นโดยประมาท³⁸

2. การลงโทษลดชั้นตามข้อ 108 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย

การลดชั้นคือ การลดชั้นนักโทษเด็ดขาดลงจากชั้นเดิม โดยทั่วไปการลงโทษลดชั้นสามารถกระทำได้ครั้งละ 1 ชั้น หรือลดชั้นตามข้อ 21 (4) แห่งระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2556 ส่วนการลดข้ามชั้นในกรณีมีเหตุพิเศษตามกฎหมายข้อ 82 กรมราชทัณฑ์ยังไม่ได้กำหนดว่าเหตุพิเศษที่สามารถลดข้ามชั้นได้คืออะไร ดังนั้น จึงไม่ควรใช้กฎกระทรวงมหาดไทยข้อดังกล่าวลดข้ามชั้นผู้ต้องขัง และเรือนจำจะใช้โทษลดชั้นแก่ผู้ต้องขังที่ไม่มีชั้นให้ลดไม่ได้ เช่น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาหรือผู้ต้องขังชั้นเลวมาก ซึ่งเรือนจำต้องไปใช้บทลงโทษอื่นแทนการลดชั้น ซึ่งการลดชั้นกระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้³⁹

1. กระด้างกระเดื่องต่อคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งต่ำกว่าพักคิดลงมา
2. ก่อการวิวาทขึ้นกับผู้ต้องขังอื่น แต่ไม่ถึงมีเหตุร้ายแรง
3. เล่นการพนัน

³⁸ “เรื่องเดียวกัน”

³⁹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2553).

4. เสพยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือสารระเหย หรือคิมสุรา หรือของเมาอย่างอื่น

5. กระทำตามข้อ 106 (2)

6. กระทำการตามข้อ 107 (2) หรือ (3) โดยเจตนา

7. มีหรือคำสั่งของต้องห้ามตามข้อ 127

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ซึ่งความผิดดังกล่าวสร้างปัญหาให้กับงานราชทัณฑ์มาก ดังนั้น กรมราชทัณฑ์จึงได้ออกระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ในช่วงแรกๆ จะลดชั้นในกรณีที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งต้องโทษในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ระหว่างต้องโทษได้กระทำความผิดในเรื่องดังกล่าวอีก ให้ลดชั้นไม่น้อยกว่า 2 ชั้น เว้นแต่จะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเลว ต่อมาในปี 2555 กรมราชทัณฑ์ออกระเบียบกรมฉบับที่ 3 ว่าด้วยเรื่องดังกล่าว ให้ครอบคลุมถึงกรณีมีหรือคำสั่งของต้องห้ามประเภทยาเสพติดให้โทษ เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว ซึ่งได้กระทำความผิดหรือร่วมกันกระทำความผิด ทั้งในฐานะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน ให้ลดชั้นจากชั้นเดิมเป็นชั้นเลวมากทุกรายด้วย และปัจจุบันระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ที่ใช้บังคับคือ ฉบับ พ.ศ.2556 โดยยังคงมีข้อความเช่นเดิมกับ ฉบับ พ.ศ.2555 ซึ่งกำหนดไว้ให้ลดชั้นดังนี้⁴⁰

ข้อ 21 การลดชั้นนักโทษเด็ดขาด นอกจากจะดำเนินการได้ในกรณีที่กำหนดไว้ตามนัยข้อ 108 และข้อ 114 แห่งกฎกระทรวงแล้ว ให้ดำเนินการลดชั้นนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดดังต่อไปนี้

1. กรณีการหลบหนีไปจากการควบคุมและได้ตัวคืนมา ไม่นักโทษเด็ดขาดคนนั้นก่อนหลบหนีจะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด ให้ลดชั้นเป็นชั้นเลวมากทุกราย

2. กรณีประพฤติดูผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ ไม่ว่าจะนักโทษเด็ดขาดคนนั้นขณะได้รับการปล่อยตัวเพื่อคุมประพฤติ จะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด เมื่อได้ตัวคืนมา ให้ลดชั้นเป็นชั้นเลวทุกราย

3. กรณีฆ่าผู้อื่น ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น ให้ลดชั้นนักโทษเด็ดขาดดังนี้

ก. ฆ่าผู้อื่น หรือก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้ต้อง จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ให้ลดเป็นชั้นเลวมากทุกราย

⁴⁰ ระเบียบกรมว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2556. ข้อ 21.

ข. ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ให้ลดชั้นสองชั้น เว้นแต่นักโทษเด็ดขาดคนนั้น เป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเลวให้ลดเป็นชั้นเลวมากทุกราย

ค. ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่การ ให้ลดชั้นหนึ่งชั้นทุกราย

4. กรณีกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ มีหรือคำสั่งของต้องห้าม ประเภทยาเสพติดให้โทษ เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว ซึ่งได้กระทำความผิดหรือร่วมกันกระทำความผิดทั้งในฐานะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือเป็นผู้สนับสนุนให้ลดชั้นจากชั้นเดิมเป็นชั้นเลวมากทุกราย

ข้อสังเกต ในกรณีที่ผู้ต้องขังไม่มีชั้น เช่น เป็นผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณา หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเลวมาก จะลงโทษงดการเลื่อนชั้นหรือลดชั้นตามข้อ 107 และข้อ 108 ไม่ได้ ต้องพิจารณาโทษสถานอื่นแทน เช่น ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียน ขังเดี่ยว เป็นต้น

4.3 การขังเดี่ยวตามข้อ 111 แห่งกฤษฎีกากระทรวงมหาดไทย

ขังเดี่ยว คือ การแยกผู้ต้องรับโทษจากผู้ต้องขังอื่น และคุมขังไว้ในที่ซึ่งจัดขึ้นเป็นพิเศษ ห้ามติดต่อหรือพูดจากับผู้อื่นทั้งสิ้น

การลงโทษขังเดี่ยวกระทำได้ครั้งละไม่เกิน 3 เดือน หากการกระทำของผู้ต้องขังเป็นความผิดหลายกระทง สามารถลงโทษขังเดี่ยวในแต่ละกระทงความผิดได้ แต่รวมกันแล้วต้องเกิน 3 เดือน จะเว้นระยะเวลาการบังคับโทษมิให้ติดต่อกันเกิน 3 เดือน เช่นเดียวกับการลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนไม่ได้ การลงโทษขังเดี่ยวกระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้⁴¹

1. กระด้างกระเดื่องต่อเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาเรือนจำตั้งแต่พักคดีขึ้นไป

2. วิวาทกับผู้ต้องขังอื่นตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

3. เป็นเจ้ามือเล่นการพนัน หรือสมคบกับผู้อื่นเล่นการพนันแต่สองครั้งขึ้นไป

4. เสพยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือสารระเหย หรือคิมสุรา หรือของเมาอย่างอื่นตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

⁴¹ “เรื่องเดียวกัน”

5. กระทบการตามข้อ 106 (2)

6. กระทบการตามข้อ 108 (7)

ข้อสังเกต ผู้ต้องขังที่ถูกลงโทษขังเดี่ยวนั้น ย่อมถูกตัดไม่ให้ได้รับการเยี่ยมด้วย เพราะกฎกระทรวงข้อ 118 กำหนดไว้ว่าห้ามติดต่อหรือพูดจากับบุคคลอื่นทั้งสิ้น และเป็นไปตามหนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ มท. 0908/ว. 75 ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2508 ดังนั้น หากลงโทษผู้ต้องขังโดยใช้โทษขังเดี่ยวประกอบกับโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียน ต้องเว้นระยะเวลาการบังคับโทษไว้สักระยะหนึ่ง เช่น 3 วัน 7 วัน แล้วบังคับโทษต่อไป อย่าให้ติดต่อกันเกิน 3 เดือน โทษขังเดี่ยวและโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียน จึงมีลักษณะเหมือนกันคือ เป็นโทษที่มีระยะเวลาบังคับ และเมื่อบังคับโทษไปแล้วจะส่งเพิกถอนหรือส่งกลับคืนไม่ได้ หากมีการบังคับโทษทั้งสองสถานติดต่อกันเกิน 3 เดือน อาจเป็นการละเมิดสิทธิผู้ต้องขังได้

4.4 ตัดจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุก ตามข้อ 4 แห่งกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8

(พ.ศ.2521)

วันลดวันต้องโทษจำคุก คือ จำนวนวันลดโทษที่ผู้ต้องขังพึงได้รับตามหลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนดไว้ โดยจำนวนวันดังกล่าวจะถูกสะสม เพื่อพิจารณาให้นักโทษเด็ดขาดได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาล โดยผู้ต้องขังที่จะได้รับจำนวนวันลดวันต้องโทษ จะต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นดีขึ้นไป และจะได้รับวันลดวันต้องโทษตามจำนวนวันต่อไปนี้

1. ชั้นเยี่ยม เดือนละ 5 วัน

2. ชั้นดีมาก เดือนละ 4 วัน

3. ชั้นดี เดือนละ 3 วัน

หากผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยเรือนจำขึ้น อาจถูกลงโทษตัดวันลดวันที่สะสมได้ แต่การตัดวันลดวันต้องโทษในที่นี้ จะต้องไม่เป็นวันลดที่ได้จากการทำงานนอกสาธารณะ

ถ้าปรากฏว่านักโทษเด็ดขาดกระทำผิดวินัย เรือนจำอาจพิจารณาลงโทษตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกได้ ในกรณีดังต่อไปนี้⁴²

1. ไม่เกินหกสิบวัน แต่ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

ก. สมคบกับผู้อื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น

⁴² กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2521) ข้อ 4.

- ข. ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายพนักงานเจ้าหน้าที่
- ค. พยายามหลบหนีหรือได้หลบหนีไปแล้ว แต่ได้ตัวคืนมา
- ง. ขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งหน้า
- จ. จงใจก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำ และได้

เกิดความเสียหายขึ้น

ฉ. กระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวกับเงินหรือสิ่งของต้องห้าม

2. ไม่เกินสามสิบวัน แต่ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน สำหรับการกระทำความผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

ก. ก่อการวิวาทกับผู้ต้องขังอื่นเนื่องๆ

ข. ก่อความวุ่นวายแต่ไม่ร้ายแรง

ค. จงใจหลีกเลี่ยงการงาน

ง. ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายผู้อื่น

จ. จงใจก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำ แต่ไม่

เกิดความเสียหายขึ้น

3. ไม่เกินสิบห้าวัน สำหรับการกระทำความผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

ก. กระด้างกระเดื่องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ข. วิวาทกับผู้ต้องขังอื่น

ค. เล่นการพนัน

ง. ฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดผู้กระทำความผิดวินัยผู้ใด มีวันลดวันต้องโทษจำคุกไม่ถึงสามสิบวันสำหรับกรณีตาม (1) หรือไม่ถึงสิบห้าวันสำหรับกรณีตาม (2) ให้ตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกที่มีอยู่ทั้งหมด และจะลงโทษฐานผิดวินัยสถานอื่นอีกด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมแก่ความหนักเบาของการกระทำความผิดวินัยนั้น

ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่จะถูกจัดชั้นให้อยู่ในชั้นกลาง ยังไม่ได้รับวันต้องโทษจำคุก หากได้กระทำความผิดจนถูกลดชั้นเป็นชั้นเลว หรือเลวมาก ทำให้ไม่มีวันลดวันต้องโทษสะสม หรือในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดถูกตัดวันลดวันต้องโทษหมดแล้ว เรือนจำต้องพิจารณาโทษสถานอื่นแทน

**ตัวอย่าง การปรับบทกฎหมายในการลงโทษเกี่ยวกับความผิดฐาน
มีสิ่งของต้องห้ามและสิ่งของไม่อนุญาตในเรือนจำ**

ความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม เช่น ยาเสพติด ซึ่งเป็นความผิดที่อยู่ในกรอบของหมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการลงโทษฐานผิดวินัย ตัวอย่าง เมื่อคืนวันที่ 1 มีนาคม 2557 นายขาว นักทัณฑปฏิบัติชำนาญการ ได้เดินตรวจดูความเรียบร้อยตามปกติบริเวณเรือนนอนชั้น 2 พบ น.ช.แดง ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดชายชั้นเยี่ยม กำลังเสพยาเสพติด น.ช.แดง จึงมีความผิดวินัยฐานมีและเสพยาเสพติดในเรือนจำ เรือนจำพิจารณาแล้วต้องการลงโทษ น.ช.แดง 3 สถาน ได้แก่ โทษลดชั้น ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเขียน ตัดจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุก จะเห็นได้ว่าเรือนจำสามารถลงโทษ น.ช.แดง โดยอ้างบทกฎหมายได้ดังนี้

สามารถลงโทษลดชั้น น.ช.แดงเป็นชั้นจากชั้นเยี่ยมเป็นชั้นเลวมาก โดยอ้างมาตรา 35 (3) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 และกฎกระทรวงข้อ 108 (4) (7) ประกอบระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2556 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2557 ข้อ 21 (4) ลดชั้นเป็นชั้นเลวมาก

1. ลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเขียน โดยอ้างอ้างมาตรา 35 (4) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 และกฎกระทรวงข้อ 106 (3) ครั้งละไม่เกิน 3 เดือน
2. สามารถตัดจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุก โดยอ้างอ้างมาตรา 35 (9) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 และกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2521) ข้อ 4 (1) (ฉ) ซึ่งสามารถตัดได้ไม่น้อยกว่า 30 วัน แต่ไม่เกิน 60 วัน

ความผิดเกี่ยวกับสิ่งของไม่อนุญาต

โดยเรือนจำสามารถลงโทษโดยอ้างกฎกระทรวงข้อ 114 ซึ่งกฎกระทรวงข้อนี้ให้อำนาจลงโทษได้เพียงสถานเดียวเท่านั้น เว้นแต่จะเป็นโทษลดชั้นจึงจะตัดจำนวนวันลดวันต้องโทษจำคุกประกอบได้ เช่น เรือนจำพิจารณาแล้วให้ลงโทษตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเขียนฯ โดยอ้างเพียงมาตรา 35 (4) และกฎกระทรวงข้อ 114 เท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาความผิดวินัยที่กำหนดไว้ในข้อ 108 หรือลงโทษลดชั้นได้หนึ่งชั้นตามมาตรา 35 (3) และตัดวันลดตามกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2521) ข้อ 4 (3) ง

กรณีศึกษา การลงโทษผู้ต้องขังโดยไม่มีอำนาจ

หากเรือนจำลงโทษผู้ต้องขังไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายดังที่กล่าวมานี้ หรือใช้บทลงโทษอื่นที่กฎหมายมิได้รองรับในการลงโทษผู้ต้องขัง อาจเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังและคำสั่งลงโทษอาจถูกเพิกถอนได้ เทียบเคียงได้กับกรณีผู้ต้องขังชายศรายุทธ ศรีกำเนิด กระทำผิดวินัยฐานทำให้ทรัพย์สินของหลวงเสียหายโดยประมาท

ได้ลักลอบตัดแปลงลูกฟุตบอลพลาสติก ให้ผิดไปจากที่มีจำหน่าย
 ในร้านสะดวกซื้อผู้ต้องขัง แล้วนำมาใช้เล่นกีฬาฟุตบอลบริเวณหน้าสถานพยาบาลเรือนจำ และได้
 เตะลูกฟุตบอลที่ตัดแปลงนั้น โดยปราศจากความระมัดระวัง จนเป็นเหตุให้ลูกฟุตบอลที่ตัดแปลงไป
 กระแทกกับกระจกหน้าต่างของสถานพยาบาลชั่วคราวคดีเสียหายหนึ่งบาน ขณะเกิดเหตุ น.ช.ศรายุทธฯ
 ถูกควบคุมที่เรือนจำพิเศษธนบุรี

เรือนจำพิเศษธนบุรี ได้ออกคำสั่งลงโทษทางวินัย ที่ ขธ 818/2556
 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2556 ในความผิดวินัยฐานทำให้ทรัพย์สินของทางราชการเสียหายโดยประมาท
 แก่ น.ช.ศรายุทธฯ โดยจะต้องลงโทษงดการเลื่อนขั้น ตามกฎกระทรวงข้อ 107 (2) แห่ง
 กฎกระทรวงมหาดไทย แต่เนื่องจากขณะกระทำผิด น.ช.ศรายุทธฯ เป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี
 ยังไม่ถูกจัดชั้น ดังนั้น จึงไม่สามารถลงโทษงดการเลื่อนขั้นได้ ผู้บัญชาการเรือนจำ จึงพิจารณา
 ลงโทษสถานอื่นโดยอาศัยอำนาจตามกฎกระทรวง ข้อ 103 และข้อ 114 ลงโทษตัดการอนุญาตให้
 ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก เป็นเวลา 3 เดือน แม้ญาติของ น.ช.ศรายุทธฯ จะ
 ได้ชดใช้ค่าเสียหายแล้วก็ตาม เพราะการชดใช้ดังกล่าวมีผลทำให้สิทธิเรียกร้องในทางแพ่งยุติลง
 เท่านั้น ไม่เป็นเหตุให้งดโทษหรือลดโทษทางวินัยแต่อย่างใด

ต่อมา น.ช.ศรายุทธฯ ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย กรม
 ราชทัณฑ์พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า คำสั่งลงโทษทางวินัยถูกต้องแล้ว และไม่ปรากฏว่าเรือนจำมี
 คำสั่งลงโทษผู้ต้องขังด้วยความไม่เป็นธรรมหรือกั้นกั้นแก่สิ่งตามที่ น.ช.ศรายุทธฯ ยื่นอุทธรณ์แต่
 อย่างไม่ น.ช.ศรายุทธฯ จึงได้นำเรื่องร้องเรียนไปยังสำนักงานตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน มีความเห็นว่า น.ช.ศรายุทธฯ
 กระทำผิดวินัยฐานทำให้ทรัพย์สินของหลวงเสียหายโดยประมาท ต้องพิจารณาลงโทษงดการเลื่อน
 ขั้นตามกฎกระทรวง ข้อ 107 (2) ผู้บัญชาการเรือนจำจะอาศัยอำนาจตามข้อ 103 ลงโทษตัดการ
 อนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนและติดต่อกับบุคคลภายนอกเป็นเวลา 3 เดือน ไม่น่าจะกระทำได้
 กฎกระทรวง ข้อ 107 จึงเป็นช่องว่างของกฎหมายทำให้เกิดเรื่องร้องเรียนและปัญหาในทางปฏิบัติ
 อันส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขัง ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่และการแก้ไข
 ปัญหาเรื่องร้องเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องเป็นธรรม สำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงอาศัยอำนาจใน
 มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 แนะนำให้
 กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อวินิจฉัยให้เกิดความชัดเจน ในการบังคับ
 ใช้กฎหมายและเพื่อให้การปฏิบัติงานของเรือนจำและทัณฑสถานเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
 ต่อไป

กรมราชทัณฑ์ ได้มีหนังสือ ที่ ยช 0711.1/38173 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2557 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และมีความเห็นกับกรณีดังกล่าวว่า น.ช.ศรายุทธฯ ได้กระทำผิดวินัยฐานทำให้ทรัพย์สินของหลวงเสียหายโดยประมาท ขณะที่ยังมีได้ถูกจัดชั้น โดยสภาพของโทษจึงนำข้อ 107 (2) มาใช้ไม่ได้ แม้ข้อ 103 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจลงโทษทางวินัยได้ทุกสถาน ตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 แต่ผู้บัญชาการเรือนจำจะลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยในกรณีและเงื่อนไขใดได้นั้น ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น ดังนั้นการที่ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี สั่งลงโทษ น.ช.ศรายุทธฯ โดยตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอกเป็นเวลา 3 เดือน อันเป็นโทษวินัยอย่างอื่น ต่างจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ลงโทษ น.ช.ศรายุทธฯ จึงเป็นคำสั่งลงโทษที่ไม่ถูกต้อง

2. ประเภทสิ่งของต้องห้ามนำเข้ามาในเรือนจำของต่างประเทศ

2.1 ประเทศอังกฤษและเวลส์

ปัจจุบันเรือนจำประเทศอังกฤษและเวลส์ ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ว่า การนำเข้าหรือเอาออกไปนอกเรือนจำเป็นความผิดร้ายแรงและมีโทษทางอาญาสูง ตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ. 2015 ข้อ 7 โดยได้แบ่งระดับความร้ายแรงเป็น 3 ประเภท⁴³

ประเภท 1 ยาเสพติด วัตถุระเบิด อาวุธและกระสุนปืน หรืออาวุธอื่นๆ หากผู้ใดทำการฝ่าฝืนต้องระวางโทษสูงสุด โดยจำคุก 10 ปี ปรับไม่จำกัดจำนวน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประเภท 2 แอลกอฮอล์ โทรศัพท์มือถือ กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง ซึ่งผู้ทำการฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกสูงสุด 2 ปี ปรับไม่จำกัดจำนวน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประเภท 3 บุหรี่ เงิน เสื้อผ้า อาหาร เครื่องดื่ม จดหมาย กระดาษ หนังสือ เครื่องมือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ต้องระวางโทษอัตราปรับระดับ 3

⁴³ Serious Crime Act 2015, Fact sheet: Offence of throwing articles into prisons, Ministry of Justice March 2015 file:///C:/Users/NB/Desktop.

2.2 ประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐควีนส์แลนด์)⁴⁴

กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำของมลรัฐควีนส์แลนด์ ได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 123 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2006 ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม ดังนี้

2.2.1 ประเภทสิ่งของต้องห้าม

ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2006 ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 121 เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ.2006 และมีประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ.2006 ส่วนที่ 8 ว่าด้วยบทบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ ข้อ 20 ได้เพิ่มเติมสิ่งของต้องห้ามไว้ในมาตรา 123 (1) ว่าห้ามไม่ให้ผู้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังนำเข้าสู่บริเวณเรือนจำโดยปราศจากการอนุญาตของผู้มีอำนาจ ได้แก่

1. อาวุธ แบบจำลองของอาวุธหรือแบบจำลองอื่นๆ ภายใต้พระราชบัญญัติอาวุธ ค.ศ.1990
2. ระเบิดหรือกระสุน ภายใต้พระราชบัญญัติวัตถุระเบิด ค.ศ.1999
3. สารที่ติดไฟและก่อให้เกิดเพลิงได้
4. สิ่งต่างๆ ที่สามารถใช้ในการเกาะติดรั้ว กำแพงประตูหรือทางเข้า เช่น ตะขอเกี่ยวดิ่ง บันได และเชือก
5. สิ่งต่างๆ ที่สามารถตัดหรือขยายกรงเหล็ก
6. สิ่งต่างๆ ที่สามารถทำลายหรือทำให้อุปกรณ์ในการคุมขังผู้ต้องขังเสียหายได้
7. กุญแจ การ์ด หรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่สามารถปลดล็อกคอกกักไอเล็กทรอนิกส์ได้
8. สบู่หรือสสารใดๆ ที่สามารถครอยพิมพ์ของสิ่งของต้องห้าม เช่น กุญแจ
9. มีด ขวาน กรรไกร หรือเครื่องตัดอื่นๆ
10. อุปกรณ์เครื่องครัว
11. ของเหลวที่ใช้สำหรับการหมักหรือสสารใดๆ ที่มีสภาพการก่อให้เกิดสารพิษได้
12. ยาเสพติดและยารักษาโรค
13. เข็มฉีดยา หรืออุปกรณ์ที่สามารถใช้นำสารพิษเข้าสู่ร่างกายได้

⁴⁴ Queensland Corrective. Services Regulation 2006. P 15 file:///C:/Users/NB/Desktop.

14. เงินสด บัตรเครดิต บัตรเดบิตการ์ด เช็ค และเครื่องมือที่สามารถใช้
เจรจาต่อรองได้

15. เอกสารที่เป็นบัตรเครดิตของบุคคลหรือรายละเอียดบัตรเครดิต

16. บัตรประจำตัวต่างๆ รวมถึงบัตรปลอม เช่น หนังสือเดินทางหรือเอกสาร
ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับหนังสือเดินทาง

17. สิ่งต่างๆ ที่สามารถใช้เพื่ออำพรางรูปลักษณะภายนอกของผู้ต้องขังเพื่อให้
ดูแตกต่างจากผู้ต้องขังอื่นๆ เช่น อุปกรณ์การสักร่างกาย

18. เครื่องมือการสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ โมเด็ม โทรศัพท์ วิทยุ หรือ
เครื่องแสกนวิทยุ

19. อุปกรณ์ที่สามารถช่วยให้นักโทษเข้าถึงข้อมูลที่อาจมีความเสี่ยงต่อการ
รักษาความปลอดภัยในการให้บริการ

20. เกมคอมพิวเตอร์ที่ไม่เหมาะสมภายใต้พระราชบัญญัติการจำแนก
ประเภทเกมคอมพิวเตอร์และภาพถ่าย ค.ศ.1995

21. ภาพยนตร์ที่จัดอยู่ในประเภทเรตอาร์ ภายใต้พระราชบัญญัติการจำแนก
ภาพยนตร์ ค.ศ.1991 หรือภาพยนตร์ที่ไม่เหมาะสม

22. สิ่งตีพิมพ์ต้องห้ามภายใต้พระราชบัญญัติการจำแนกประเภทสิ่งตีพิมพ์
ค.ศ.1991

23. สิ่งต่างๆ ที่ถูกแปรสภาพจากรูปแบบเดิมเพื่อให้สามารถซ่อนหรืออำพราง
บางอย่างได้

24. สิ่งต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือความเป็น
ระเบียบเรียบร้อยที่ดีของเรือนจำ เช่น ภาพวาด แบบแปลน หรือภาพถ่ายของเรือนจำ

25. ชิ้นส่วนใดๆ ของสิ่งทีกล่าวมาทั้งหมด เช่น ส่วนเข็มของเข็มฉีดยา เป็นต้น

2.2.2 การอำนวยความสะดวกแก่นักโทษจะต้องไม่ดำเนินการหรือดำเนินการเกี่ยวกับ

1) สิ่งของต้องห้าม

2) สิ่งของที่นักโทษนำมาใช้โดยเจตนาให้เป็นสิ่งของต้องห้าม

หากกระทำการฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกสูงสุด 2 ปี

2.2.3 อย่างไรก็ตาม ความตาม ข้อ 2.2.2. ไม่อาจนำมาใช้บังคับ หากปรากฏว่า

1) ถ้าการกระทำหรือพยายามกระทำนั้น นักโทษได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจ
เป็นลายลักษณ์อักษร

2) ถ้านักโทษครอบครองสิ่งของต้องห้าม โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

การตรวจพบสิ่งของต้องห้ามในห้องพักส่วนตัวของนักโทษ หรือในสถานที่ให้บริการที่จัดขึ้น ย่อมเป็นหลักฐานยืนยันว่าสิ่งของต้องห้ามนั้น อยู่ในความครอบครองของนักโทษ

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ของมลรัฐควีนส์แลนด์ ได้บัญญัติสิ่งของต้องห้ามก่อนข้อละเอียด และชัดเจน นักโทษคนใดมีสิ่งของต้องห้ามไว้ในความครอบครอง มีความผิดทางอาญาโดยต้องระวางโทษจำคุกสูงสุดถึง 2 ปี

2.3 ประเทศนิวซีแลนด์

ประเทศนิวซีแลนด์ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2004 ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ.2014 โดยผู้ต้องขังจะเก็บรักษาทรัพย์สินใดๆ ได้ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้เก็บรักษาทรัพย์สินนั้น แต่ถ้าปรากฏว่าเป็นทรัพย์สินที่ระบุไว้ในมาตรา 43 (2) จะไม่ได้รับอนุญาตให้เก็บรักษาไว้ในเรือนจำ ซึ่งมีกำหนดไว้ดังนี้⁴⁵

1. สิ่งของที่อาจใช้ในการทำให้ผู้ต้องขังหรือบุคคลอื่นบาดเจ็บ หรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย เช่น ผลิตภัณฑ์และกระป๋องที่อัดแก๊ส อาวุธ มีด หรืออาวุธอื่นๆ อุปกรณ์ป้องกันตัว อุปกรณ์ชกมวย
2. สิ่งของที่อาจใช้ในการบันทึกการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงภายในเรือนจำ เช่น กล้องวิดีโอ หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เครื่องอัดเทป กล้องถ่ายรูป และอุปกรณ์
3. สิ่งของที่อาจใช้ในการปฏิบัติการหลบหนี
4. สิ่งของที่จำกัดโดยพระราชบัญญัติ กฎหมาย นโยบาย หรือโดยหน่วยงานรัฐอื่นๆ เช่น สำนักงานจัดประเภทภาพยนตร์และวรรณกรรม เช่น ภาพโป๊ ยาเสพติด หรือภาพยนตร์วิดีโอ สิ่งตีพิมพ์ รูปภาพ โปสเตอร์ที่ผู้บัญชาการเห็นว่าไม่เหมาะสม
5. วัตถุที่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการกระทำผิด เช่น วัตถุทำพลุดอกไม้ไฟ ส่วนประกอบของอาวุธ ส่วนประกอบของยาเสพติด

⁴⁵ Corrections Act 2004. 12 December 2014.

บทที่ 4

ปัญหาการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ

1. แนวคิดพื้นฐานในการกำหนดสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ

ปัญหาผู้ต้องขังกระทำผิดระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำ นับวันยิ่งจะมีปริมาณมาก และมีความซับซ้อนในการดำเนินการมากขึ้น กรมราชทัณฑ์ผู้มีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังจึงต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องทำให้ผู้ต้องขังเคารพกฎระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำด้วย เพื่อสร้างควมมีวินัยในตัวผู้ต้องขังและจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ต้องขังเมื่อภายหลังการพ้นโทษ

1.1 กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำประเทศไทย

สิ่งของต้องห้ามเป็นความผิดที่บัญญัติไว้ในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 โดยประเภทสิ่งของต้องห้ามมีกำหนดไว้ในข้อ 127 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มีทั้งหมด 10 ประเภท ดังนี้

1. ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย
2. สุราหรือของเมาอย่างอื่น
3. อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
4. เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี
5. อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน
6. ของเน่าเสียหรือของมีพิษต่อร่างกาย
7. น้ำมันเชื้อเพลิง
8. สัตว์มีชีวิต
9. เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับ

สิ่งของดังกล่าว

10. วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

เมื่อพบผู้ต้องขังคนใดกระทำความผิดเกี่ยวกับเงินและสิ่งของต้องห้าม เรือนจำต้องแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องขัง หากผู้ต้องขังกระทำความผิดตามข้อกล่าวหาจะต้องรับโทษทางอาญา คือ จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนบาท ซึ่งผู้ศึกษาแยกการกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา 45 ออกเป็น 5 ข้อ ดังนี้

1. การรับเงินหรือสิ่งของต้องห้ามจากผู้ต้องขัง
2. การส่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามให้ผู้ต้องขัง
3. การนำเงินหรือสิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ
4. การนำเงินหรือสิ่งของต้องห้ามออกไปจากเรือนจำ
5. การครอบครอง การเก็บรักษา หรือใช้ในเรือนจำเกี่ยวกับเงินและสิ่งของต้องห้าม

อย่างไรก็ตาม ผู้ต้องขังจะถูกดำเนินคดีอาญาหรือไม่ เป็นดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำที่จะพิจารณาลงโทษทางวินัยเพียงอย่างเดียวแก่ผู้ต้องขัง โดยไม่ต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

การกระทำความผิดวินัยเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ เป็นการกระทำความผิดที่อยู่ในหมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการลงโทษฐานผิดวินัย (คือ ข้อ 99 ถึงข้อ 119) ซึ่งเป็นความผิดที่สามารถลงโทษผู้ต้องขังได้เต็มตามอำนาจ 3 สถาน ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 116 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ ซึ่งในการกระทำความผิดครั้งหนึ่ง เรือนจำจะลงโทษผู้ต้องขังเกิน 3 สถานไม่ได้ โทษทางวินัยที่ใช้ลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ ได้แก่

1. ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อ ไม่เกิน 3 เดือน ตามมาตรา 35 (4) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ฯ ประกอบข้อ 106 (3) แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ
2. งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา ตามมาตรา 35 (2) ประกอบข้อ 107 (1) แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยฯ
3. ลดชั้น ครั้งละ 1 ชั้น ตามมาตรา 35 (3) ประกอบข้อ 108 (3) (4) (7) แห่งกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 14 (2553) แก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่การลดชั้นในกรณีตามข้อ 21 (4) แห่งระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556 ที่เรือนจำสามารถลดชั้นผู้ต้องขังที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ จากชั้นเดิมเป็นชั้นเลวมาก
4. ขังเดี่ยว ไม่เกิน 3 เดือน ตามมาตรา 35 (6) ประกอบข้อ 111 (3) (4) (6) แห่งกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 14 (2553) แก้ไขเพิ่มเติม
5. ตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 30 วัน แต่ไม่เกิน 60 วัน ตามมาตรา 35 (9) ประกอบข้อ 4 (1) ฉ แห่งกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8 (2521) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

1.2 กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามในเรือนต่างประเทศ

1.2.1 ประเทศอังกฤษและเวลส์

แบ่งประเภทสิ่งของต้องห้าม ตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ. 2015 ไว้ในข้อ 7 โดยได้แบ่งระดับความร้ายแรง ออกเป็น 3 ประเภท ประเภทหนึ่ง เช่น ยาเสพติด วัตถุระเบิด อาวุธและกระสุนปืน ประเภทสอง เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง และ ประเภทสาม บุหรี่ เงิน เสื้อผ้า อาหาร เครื่องดื่ม จดหมาย กระดาษ หนังสือ เครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

1.2.2 ประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐควีนส์แลนด์)

ในมลรัฐควีนส์แลนด์ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2006 ส่วนที่ 8 ว่าด้วยบทบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ ข้อ 20 และได้กำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามไว้ในมาตรา 123 (1) ว่าห้ามไม่ให้ผู้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังนำเข้าสู่บริเวณเรือนจำโดยปราศจากการอนุญาตของผู้มีอำนาจ เช่น เข็มฉีดยา หรืออุปกรณ์ที่สามารถใช้นำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายได้ เงินสด บัตรเครดิตการ์ด บัตรเดบิตการ์ด เช็ค และเครื่องมือที่สามารถใช้เจรจาต่อรองได้ สิ่งที่สามารถใช้เพื่ออำพรางรูปลักษณะภายนอกของผู้ต้องขังเพื่อให้ดูแตกต่างจากผู้ต้องขังนั้นๆ เช่น อุปกรณ์การสักร่างกาย สิ่งต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่ดีของเรือนจำ เช่น ภาพวาด แบบแปลน หรือภาพถ่ายของเรือนจำ เป็นต้น นอกจากนี้แม้เป็นเพียงชิ้นส่วนใดๆ ของสิ่งที่กำหนดไว้เป็นสิ่งของต้องห้าม เช่น ส่วนเข็มของเข็มฉีดยา ก็ถือว่าเป็นสิ่งของต้องห้ามด้วย ซึ่งในมลรัฐควีนส์แลนด์ เป็นมลรัฐที่กำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามไว้อย่างชัดเจนและละเอียดสูงมาก

1.2.3 ประเทศนิวซีแลนด์

ผู้ต้องขังจะเก็บรักษาทรัพย์สินที่ระบุไว้ในมาตรา 43 (2) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2004 ไม่ได้ ซึ่งได้แก่ สิ่งของที่อาจใช้ในการทำให้ผู้ต้องขังหรือบุคคลอื่นบาดเจ็บหรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย สิ่งของที่อาจใช้ในการบันทึกการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงภายในเรือนจำ เช่น กล้องวิดีโอ หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เครื่องอัดเทป กล้องถ่ายรูป และอุปกรณ์สิ่งของที่อาจใช้ในการปฏิบัติการหลบหนี สิ่งของที่จำกัดโดยพระราชบัญญัติ กฎหมาย นโยบาย กรม เช่น ภาพโป๊ ยาเสพติด เป็นต้น และ วัสดุหรือสิ่งของที่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการกระทำผิด เป็นต้น

2. วิเคราะห์แนวทางการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้าม

ปัจจุบันผู้ศึกษาพบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 ดังนี้

1. ความไม่ชัดเจนในเนื้อหาของข้อกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้าม ในข้อ 127 (10) ในเรื่องเกี่ยวกับวัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นการกำหนดให้กรมราชทัณฑ์ใช้ดุลพินิจในการตีความว่ามีวัตถุ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์ ใดบ้างเป็นสิ่งของต้องห้าม ซึ่งที่ผ่านมากรมราชทัณฑ์ได้ตีความว่า วัตถุโกลามก เป็นวัตถุและหนังสือโกลามกเป็นสิ่งพิมพ์ ที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น จึงเกิดความไม่ชัดเจนว่า วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ใดบ้าง เป็นสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 (10)

2. การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้าม ยังไม่ครอบคลุมถึงสิ่งของบางประเภท เมื่อเปรียบเทียบกับข้อกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2006 ในมลรัฐควีนส์แลนด์ ที่ได้กำหนดไว้ครอบคลุมถึง ชิ้นส่วนของสิ่งที่กำหนดไว้เป็นสิ่งของต้องห้าม ให้เป็นสิ่งของต้องห้ามตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2006 ด้วย นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2004 ในประเทศนิวซีแลนด์ ยังได้กำหนดสิ่งของต้องห้ามในลักษณะที่เปิดกว้าง และครอบคลุมถึงวัสดุหรือสิ่งของที่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการกระทำผิด เป็นสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมาย เพื่อป้องกันปัญหาที่เรือนจำอาจต้องเผชิญกับวัตถุหรือสิ่งของดังกล่าวในอนาคต

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาพบว่า ปัจจุบันเรือนจำในประเทศไทย ต้องประสบกับปัญหาเกี่ยวกับสิ่งของบางประเภทที่ไม่ได้กำหนดไว้เป็นสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 เมื่อเปรียบเทียบกับผลกระทบที่เรือนจำได้รับ พบว่าส่งผลกระทบต่อระบบการควบคุมปกครองผู้ต้องขังและความมั่นคงภายในเรือนจำ เพราะเรือนจำไม่สามารถลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำผิดเต็มตามอำนาจได้ ยกตัวอย่างสิ่งของเช่น อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงิน และกล้องถ่ายภาพ ซึ่งปัจจุบันสิ่งของทั้ง 4 ประเภท เป็นเพียงสิ่งของไม่อนุญาตให้ผู้ต้องขังมีไว้ครอบครองในเรือนจำ และเป็นความผิดนอกกรอบหมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการลงโทษฐานผิดวินัย เรือนจำมีอำนาจลงโทษผู้ต้องขังได้เพียง 1 สถาน ตามข้อ 114 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย เท่านั้น และในผู้ต้องขังบางราย เรือนจำไม่สามารถเลือกสถานโทษให้มีความเหมาะสมกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดแต่ละรายได้ เช่น ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา ยังไม่ถูกจัดชั้นในเรือนจำและยังไม่มีวันลดวันต้องโทษจำคุกสะสม เรือนจำก็ไม่สามารถลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำผิดโดยการลงโทษลดชั้นหรือตัดวันลดวันต้องโทษ

จำคุกได้ เป็นต้น ดังนั้น จึงทำให้ผู้ต้องขังไม่เกรงกลัว เนื่องจากบทลงโทษไม่มีความรุนแรง และยังพบจำนวนผู้ต้องขังกระทำผิดสูงขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาจะได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสิ่งของทั้ง 4 ประเภท โดยให้เหตุผลพร้อมข้อสนับสนุนดังนี้

อุปกรณ์เสพยาเสพติด

กฎกระทรวงฯ ข้อ 127 (1) กำหนดให้ ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย เป็นสิ่งของต้องห้าม ตามมาตรา 45 โดยไม่ได้กำหนดให้อุปกรณ์เสพยาเสพติดเป็นสิ่งของต้องห้ามด้วย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. กรมราชทัณฑ์ เทียบเคียงกับกรณี ข้อ 127 (9) เรื่องการมีเครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น โดยได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า การมีอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว เป็นสิ่งของต้องห้ามด้วย ดังนั้น หากข้อ 127 (1) ต้องการให้อุปกรณ์เสพยาเสพติดเป็นสิ่งของต้องห้าม ก็ควรกำหนดไว้อย่างชัดเจนดังเช่นกรณีตามข้อ 127 (9)

2. หากตีความว่าอุปกรณ์เสพยาเสพติด เป็นสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 (10) ว่าเป็นสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนได้ กรมราชทัณฑ์ก็ไม่เคยตีความให้อุปกรณ์เสพยาเสพติด เป็นสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 (10) มาก่อน

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำประเทศออสเตรเลียในมลรัฐควีนส์แลนด์ ได้กำหนดให้ “เข็มฉีดยา หรืออุปกรณ์ที่สามารถใช้นำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายได้” เป็นสิ่งของต้องห้ามนำเข้ามาในเรือนจำ นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ชิ้นส่วนของสิ่งที่เป็นสิ่งของต้องห้ามก็ถือว่าเป็นสิ่งของต้องห้ามเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น ส่วนเข็มของเข็มฉีดยา เป็นต้น

อุปกรณ์เสพยาเสพติดผู้ต้องขังจะทำขึ้นมาใช้เอง โดยหาวัสดุที่มีในเรือนจำ และจะเลือกทำอุปกรณ์เสพยาเพื่อความสะดวกต่อการใช้ในเรือนจำ และขึ้นอยู่กับความชอบของผู้เสพเอง ผู้ศึกษาเห็นว่า การที่ผู้ต้องขังมีอุปกรณ์เสพยาเสพติดในเรือนจำ ย่อมสันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่ามีไว้เพื่อใช้เสพยาเสพติดในเรือนจำ อันเป็นลักษณะของผู้ที่ติดยาเสพติดโดยทั่วไป ในกรณีที่ผู้เสพเลือกวิธีการโดยใช้เข็มฉีดยาเข้าเส้น อาจทำให้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคที่สามารถติดต่อกันได้ เช่น เชื้อไวรัสต่างๆ หรือ โรคเอดส์ ในกรณีที่ผู้ต้องขังใช้เข็มฉีดยาที่ไม่สะอาดร่วมกันในหมู่ผู้เสพผู้ต้องขังอาจติดเชื้อเอดส์ได้ ถึงแม้ว่าการมีเข็มฉีดยาในเรือนจำจะทำให้ยาก และไม่เอื้ออำนวยต่อการเสพ เนื่องจากเรือนจำทุกแห่งไม่มีนโยบายให้ผู้ต้องขังมีเข็มฉีดยาไว้ในความครอบครองได้ถึงกระนั้น ก็ยังมีผู้ต้องขังส่วนหนึ่ง คงลักลอบใช้เข็มฉีดยาเพื่อเสพยาเสพติดในเรือนจำอยู่ แม้จะเสี่ยงต่อการถูกลงโทษและติดเชื้อไวรัสก็ตาม

อุปกรณ์สร้างกาย

การสร้างกายของผู้ต้องขังในเรือนจำ ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนระเบียบ แต่ก็ยังมีผู้ต้องขังบางกลุ่มลักลอบสร้างกายอยู่เสมอ โดยวัตถุประสงค์ในการลักของผู้ต้องขังจะไม่เหมือนกับคนทั่วไป ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะลักเพราะ ต้องการระบายความเครียดหรือต้องการแสดงอำนาจเพื่อให้ผู้ต้องขังอื่นเกรงกลัว เกิดการสร้างกลุ่มเป็นผู้มีอิทธิพลในเรือนจำ ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง และในผู้ต้องขังบางรายลักเพื่อความเชื่อทางไสยศาสตร์

สาเหตุที่ไม่อนุญาตให้ผู้ต้องขังสร้างกายในเรือนจำนั้น เพราะผู้ต้องขังทุกคนมีหน้าที่รักษาความสะอาดในร่างกายตนเอง ไม่ให้เกิดโรคภัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการตัดผมสั้น โกนหนวด และเครา ตัดเล็บ อาบน้ำและขัดถูตามร่างกาย เพื่อรักษาอนามัยของตนเอง ดังนั้นการสร้างกายในเรือนจำจึงเป็นการกระทำที่ขัดกับการมีอนามัยที่ดี เพราะหากผู้ต้องขังอาจรักษาความสะอาดเครื่องมือในการลักไม่เพียงพอ อาจทำให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย เช่น เชื้อไวรัสตับอักเสบบเป็นสาเหตุให้เกิดโรคตับ โรคเอดส์ โดยจะแพร่เชื้อทางเลือดหรือสารนำบางชนิดของร่างกาย ประกอบกับสภาพความแออัดของเรือนจำในปัจจุบันซึ่งมีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้น เกิดปัญหาผู้ต้องขังลักเรือนจำ อีกทั้ง รอยสักตามร่างกายเกิดเป็นปัญหาการรวมกลุ่มของนักโทษ มีการแบ่งแยกขัดแย้งนำไปสู่การก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำให้ไม่สามารถควบคุมผู้ต้องขังได้ นอกจากนี้ เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษจากเรือนจำไป อาจไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

ผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะดัดแปลงสิ่งของที่อยู่ในเรือนจำ เช่น สิ่งของในแดนฝึกวิชาชีพ เพื่อเป็นเครื่องมือใช้ในการลัก หรือโดยการลักลอบนำเข้ามาผ่านผู้ต้องขังที่ทำงานสาธารณะนอกเรือนจำ หรือปะปนกับของฝากที่ญาตินำมาเยี่ยม ซึ่งส่วนหนึ่งก็มาจากการรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่เรือนจำด้วย จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ต้องขังลักลอบสร้างกายอย่างต่อเนื่อง โดยจะลักลอบสักในสถานที่มืดซิด และส่วนใหญ่จะเลือกทำในเวลากลางวัน เช่น บริเวณราวตาผ้า มุมอาคาร ใต้ตึก จุดอับโรงงานฝึกอาชีพ หลังห้องน้ำ หรือสถานที่ลับตาในเรือนจำ หากผู้ต้องขังคนใดสักจนมีความชำนาญแล้ว อาจรับจ้างสักเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง กลายเป็นอาชีพสร้างรายได้แก่ผู้ต้องขังอีกทางหนึ่งด้วย

ในเรื่องการสร้างกายในเรือนจำ กรมราชทัณฑ์จะได้เคยออกหนังสือกำชับให้เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ เข้มงวดในการตรวจค้นและจับกุมเครื่องมือฝึกวิชาชีพ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องขังลักลอบนำไปทำเครื่องมือในการลักสร้างกาย ซึ่งเป็นไปตามหนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ มท 0905/ว 100 ลงวันที่ 27 กันยายน 2537 แต่ก็ยังคงมีผู้ต้องขังจำนวนมากลักลอบสร้างกายในเรือนจำ นอกจากนี้ในมลรัฐควีนส์แลนด์ ได้กำหนดเครื่องมือในการลักสร้างกาย เป็นสิ่งของต้องห้ามนำเข้ามาในเรือนจำด้วย

เมื่อพิจารณาแล้วผู้เขียนเห็นว่า เหตุที่ผู้ต้องขังยังคงลักลอบสักร่างกายกันอย่างต่อเนื่อง นั้นมาจาก บทลงโทษเกี่ยวกับการลักลอบนำอุปกรณ์สักร่างกายเข้ามาในเรือนจำยังไม่มีความรุนแรง มากพอที่จะทำให้ผู้ต้องขังเกิดความเจ็บหลาย

เงิน

เมื่อเข้ามาเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำแล้ว ผู้ต้องขังจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ของเรือนจำ และต้องถูกจำกัดสิทธิในบางเรื่อง รวมถึงการจำกัดสิทธิในการใช้จ่ายเงินของผู้ต้องขัง ทุกคนด้วย ในเรือนจำผู้ต้องขังสามารถใช้จ่ายเงินได้แต่ต้องเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการรับ จ่ายเงิน ฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ.2553 ซึ่งระเบียบฉบับนี้ได้ให้คำนิยาม “เงินฝากของผู้ต้องขัง” ว่าหมายถึง เงินสด ธนาณัติ ตั๋วเงิน หรือเอกสารอื่นใดอันแทนตัวเงิน โดยเงินที่ผู้ต้องขังได้มานั้น จะต้องฝากไว้กับเจ้าหน้าที่รับฝากของเรือนจำ ที่ผู้บัญชาการเรือนจำมอบหมายให้มีหน้าที่รับฝาก เงินของผู้ต้องขัง นอกจากผู้ต้องขังจะเป็นผู้ฝากเงินได้เองโดยตรงแล้ว ผู้ที่มีความสัมพันธ์ในฐานะ ญาติหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังก็สามารถเป็นผู้ฝากเงินให้ผู้ต้องขังได้ ส่วนผู้ที่ไม่มีส่วน เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ฝากเงินให้แก่ผู้ต้องขังไม่ได้

การถอนเงินของผู้ต้องขังสามารถกระทำได้ 2 กรณี คือ การถอนกรณีปกติเพื่อใช้จ่าย ประจำวัน และการถอนกรณีพิเศษ หากผู้ต้องขังคนใดจะถอนเงินฝากให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทราบ และสามารถถอนเงินฝากสำหรับใช้จ่ายประจำวันได้วันละครั้ง ครั้งละไม่เกิน 200 บาท หากจะถอนใน จำนวนที่มากกว่านี้จะต้องได้รับการอนุมัติจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในกรณีที่ผู้ต้องขังจะถอนเงิน ฝากในกรณีพิเศษจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้บัญชาการเรือนจำ

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ต้องขังจะสามารถใช้จ่ายเงินในเรือนจำได้ แต่ผู้ต้องขังจะไม่ได้รับเป็น เงินสด เพราะเรือนจำจะให้บัตรซื้อของ เป็นตัวกำหนดมูลค่าของเงินแทนการจ่ายให้เป็นเงินสด ตาม จำนวนที่ผู้ต้องขังของถอนในแต่ละวัน เพื่อซื้อสินค้าภายในร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าแม้กรมราชทัณฑ์มีความเข้มงวดเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังพบว่าผู้ต้องขังยังคงฝ่าฝืนระเบียบดังกล่าวอยู่เสมอ จะเห็นได้จากผู้ต้องขังลักลอบเล่น การพนัน โดยใช้จ่ายเงินเป็นเดิมพัน ผู้ต้องขังลักลอบขายสินค้า เช่น สบู่ ยาสีฟัน เป็นต้น มีการใช้จ่ายซื้อ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งในเรือนจำการซื้อขายโทรศัพท์มือถือมีราคาสูงมากถึงหลักหลายแสนบาท ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับยี่ห้อและรุ่นของโทรศัพท์มือถือเครื่องนั้นๆ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ต้องขังใช้จ่ายเงินเป็นสื่อกลาง ในการซื้อขายยาเสพติดในเรือนจำ ซึ่งปัญหาขายเสพติดเป็นปัญหาที่มีมายาวนานและแม้จะปราบปรามด้วยวิธีการใด ก็ยังคงเป็นปัญหาที่แก้ไขไม่รู้จักจบสิ้น และทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ดัง ที่เป็นข่าวให้เห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ เมื่อมีการตรวจค้นเรือนจำโดยวิธีการจู่โจมไม่ให้ เรือนจำตั้งตัวมาก่อน เช่น ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐตีแผ่ในหัวข้อเรื่อง แคะรอยคดีดัง ล้างคุกเมือง

คอน ตะลึง! นักโทษมีเงินหมื่น 10 ล้าน โดยพลิกเพิ่มอาชญากรรม ลงวันที่ 25 เมษายน 2557 สรุปได้ว่า ในการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช วันที่ 22 เมษายน 2557 พบยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือจำนวนมาก และนอกจากนี้ยังพบหลักฐานว่าผู้ต้องขังมีเงินหมื่นเวียนในบัญชีถึง 10 ล้านบาท ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงเครือข่ายยาเสพติดรายใหญ่ในภาคใต้ ประเทศลาวและประเทศพม่า และเชื่อมโยงไปถึงเรือนจำกลางบางขวางอีกด้วย และอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ มีผู้ต้องขังบางรายตั้งตนเป็นเจ้าของปล่อยเงินกู้ หากหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ผู้ต้องขังที่กู้ยืมไม่มีจ่าย จะมีการทวงหนี้โดยการใช้กำลังทำร้ายร่างกายเกิดเหตุทะเลาะวิวาทขึ้นบ่อยครั้ง หรือผู้ต้องขังที่กู้ยืมยอมให้ทำร้ายร่างกายแทนเพื่อปลดผ่อนการใช้หนี้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ แล้วพบว่า กฎหมายได้บัญญัติการกระทำผิดเกี่ยวกับ “เงิน” ไว้เป็นความผิดทางอาญา และการลงโทษวินัยผู้ต้องขังโดยการตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม ข้อ 4 (1) ฉ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 พ.ศ.2521 กำหนดให้การกระทำผิดเกี่ยวกับเงิน เรือนจำสามารถตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกผู้ต้องขังได้ไม่น้อยกว่า 30 วัน แต่ไม่เกิน 60 วัน เทียบเท่ากับการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม แล้วเหตุใดเงินจึงไม่เป็นสิ่งของต้องห้าม เมื่อพิจารณาข้อ 127 เกี่ยวกับการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามแล้ว จึงพบว่าเงินไม่ได้กำหนดไว้ในข้อ 127 เงินจึงไม่เป็นสิ่งของต้องห้าม

หากพิจารณาการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้าม ในเรือนจำประเทศออสเตรเลียในมลรัฐควีนส์แลนด์ พบว่าได้กำหนดให้เงินสดเป็นสิ่งของต้องห้ามที่ไม่สามารถนำเข้าไปภายในเรือนจำได้ นอกจากนี้ยังได้ระบุสิ่งที่ใช้ได้เทียบเท่ากับเงินสด เช่น บัตรเครดิตการ์ด บัตรเดบิตการ์ด และเช็ค เป็นสิ่งของต้องห้ามที่ไม่สามารถนำเข้ามาในเรือนจำได้อีกด้วย ส่วนในประเทศอังกฤษและเวลส์ ปัจจุบันได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ว่า การนำเข้าหรือเอาออกไปนอกเรือนจำเป็นความผิดร้ายแรงและมีโทษทางอาญาสูง ตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ. 2015 ข้อ 7 โดยจัดให้เงินเป็นสิ่งของประเภทที่ 3

กล้องถ่ายภาพ

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและแทรกซึมอยู่ทุกพื้นที่ของมุมโลก และอนาคตอันใกล้นี้อาจมีพัฒนาการแปลกใหม่อย่างที่เรายังคาดไม่ถึงก็เป็นได้ ดังเช่นความทันสมัยของเครื่องโทรศัพท์มือถือ ซึ่งในปัจจุบันที่สามารถใช้งานได้เสมือนกับเป็นคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่ง ที่สะดวกและพกพาไปได้ทุกที่

เรือนจำเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่ต้องมีความเข้มงวด โดยเฉพาะเรื่องความมั่นคงปลอดภัยภายในเรือนจำ เพราะเป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องโทษตามกฎหมาย ยิ่งเรือนจำที่ควบคุมนักโทษที่เป็นผู้ร้ายรายสำคัญหรือนักโทษที่มีอัตราโทษสูง นักโทษผู้นั้นต้องถูกควบคุมไว้ใน

เรือนจำความมั่นคงสูงหรืออยู่ในแดนความมั่นคงสูง เพื่อป้องกันการหลบหนี ภาพเรือนจำในความคิดของบุคคลทั่วไปจึงเปรียบเรือนจำเสมือนเป็นดินแดนสนธยา เพราะบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องจะเข้าไปในดินแดนแห่งนี้ได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ภาพในความรู้สึกเหล่านั้นอาจเป็นเพียงภาพเรือนจำสมัยก่อนไปแล้วก็เป็นได้ ที่เป็นเช่นนี้มีสาเหตุสืบเนื่องมาจากในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้แทรกซึมเข้าไปในสถานที่แห่งนี้มากเกินสมควร จะเห็นได้จากข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ว่า มีนักโทษถ่ายภาพตัวเองลง facebook ซึ่งเป็นบริการทางอินเทอร์เน็ตทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกเรือนจำได้ ดังนั้น พื้นที่ในเรือนจำอาจจะไม่มีความลับอีกต่อไป หากนักโทษมีกล้องถ่ายภาพแล้วแพร่ภาพหรือส่งภาพเหล่านั้นไปให้ผู้อื่น เพราะจะทำให้บุคคลภายนอกเรือนจำล่วงรู้ความเคลื่อนไหวและแผนผังพื้นที่ภายในเรือนจำ ส่งผลกระทบถึงความความมั่นคงของเรือนจำได้ ซึ่งในประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดไว้ว่า กล้องถ่ายภาพ เป็นสิ่งของที่อาจใช้ในการบันทึกการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงภายในเรือนจำ และในประเทศอังกฤษและเวลส์ ถือว่าการกระทำผิดร้ายแรงและมีโทษทางอาญาสูง และจัดกล้องถ่ายภาพเป็นสิ่งของประเภทที่ 2 ซึ่งผู้ทำการฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกสูงสุด 2 ปี ปรับไม่จำกัดจำนวน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม 2556 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2558 และได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานด้านการตรวจสอบคำสั่งลงโทษทางวินัยและการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยผู้ต้องขังพบว่า เมื่อผู้ต้องขังกระทำผิดทางวินัย เมื่อเรือนจำออกคำสั่งลงโทษแล้วจะต้องส่งสำเนาคำสั่งลงโทษทางวินัยให้กรมราชทัณฑ์ทราบเพื่อตรวจสอบอีกครั้งว่า ได้ลงโทษผู้ต้องขังถูกต้องหรือไม่ ปรากฏว่าพบผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยฐานมีอุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย และเงิน อยู่เสมอ และเรือนจำบางแห่งยังเข้าใจว่า อุปกรณ์เสพยาเสพติด เป็นสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 เพราะเห็นว่าอาจเป็นสิ่งของที่มีความเชื่อมโยงกับยาเสพติดได้ ส่วนกล้องถ่ายภาพ แม้จะไม่ค่อยพบผู้ต้องขังกระทำผิด แต่ก็มีความเสี่ยงสูง หากเรือนจำต้องประสบกับปัญหาในอนาคตอันใกล้นี้

3. แนวทางการกำหนดดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ

เมื่อพบผู้ต้องขังกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม ตามมาตรา 45 เรือนจำจะต้องแจ้งความเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องขังคนคนนั้น ซึ่งมีโทษทางอาญา คือ จำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องถูกลงโทษทางวินัยพร้อมกันไปด้วย แต่เนื่องจากความผิดตามมาตรา 45 เป็นความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ที่ว่า หาก

ผู้ต้องขังคนใดกระทำผิดตามมาตรา 45 แทนที่จะนำเรื่องขึ้นเสนอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการสอบสวนหรือฟ้องร้องตามกฎหมาย ให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจวินิจฉัยลงโทษฐานผิดวินัยตามมาตรา 35 แทน ดังนั้น การแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามหรือไม่ นั่น ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ

เมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ในเรื่องการใช้ดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำตามมาตรา 37 ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตว่า การที่กรมราชทัณฑ์ให้อำนาจแก่ผู้บัญชาการเรือนจำใช้ดุลพินิจกว้างเกินไป ส่งผลให้มาตรา 45 มีสภาพบังคับน้อยลงหรือไม่ เมื่อผู้ศึกษาได้ค้นคว้าแล้วจึงพบว่า ผู้บัญชาการเรือนจำใช้หลักเกณฑ์เรื่อง “ความร้ายแรงถึงขนาด” ของการมีสิ่งของต้องห้ามว่า หากผู้ต้องขังมีไว้ในครอบครองแล้วจะ ส่งผลเสียหายต่อผู้ต้องขังอื่นหรือเรือนจำ เช่น การครอบครองยาเสพติด โทรศัพท์มือถือ ในเรือนจำ ซึ่งปัจจุบันจะต้องแจ้งความดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องขังที่กระทำผิดทุกครั้ง แต่สิ่งของต้องห้ามประเภทอื่น เช่น อาวุธ สุรา อุปกรณ์เล่นการพนัน แม้ผู้ต้องขังกระทำผิดก็ครั้งก็ตาม จะ ไม่ถูกดำเนินคดีอาญา ทำให้ผู้ต้องขังไม่เกรงกลัว จนทำให้เกิดการกระทำผิดเพิ่มขึ้น ผู้ศึกษาจึงไม่เห็นด้วย เนื่องจากการกระทำผิดหลายครั้ง อาจเทียบเท่าได้กับความร้ายแรงถึงขนาดแล้ว นอกจากนี้ หากพิจารณาบทลงโทษตามมาตรา 45 ที่กำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กฎหมายไม่ได้กำหนดขึ้นต่ำในการลงโทษจำคุกหรือปรับไว้ อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า ศาลย่อมพิจารณาถึงความหนักเบาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดในครั้งหนึ่งๆ อยู่แล้ว เช่น จำคุก 1 เดือน และปรับ 1,000 บาท หรือศาลอาจลงโทษจำคุกหรือปรับอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ดังนั้น จึงควรกำหนดกรอบในการใช้ดุลพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อให้ 45 มีสภาพบังคับที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ในกระบวนการยุติธรรม เมื่อศาลได้พิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด และถูกลงโทษจำคุก เรือนจำจึงเป็นสถานที่แห่งสุดท้ายเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสิ้นสุด แม้จำเลยต้องกลายเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ และถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพบางอย่างมากกว่าบุคคลทั่วไป แต่ถึงกระนั้น การจำคุกก็มิทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังสิ้นสุดไปด้วย ดังนั้น เรือนจำจะปฏิบัติกับผู้ต้องขังด้วยความไว้มนุษยธรรมมิได้ เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังย่อมได้รับการคุ้มครองไม่ว่าในระดับหน่วยองค์การระหว่างประเทศ หรือแม้แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เมื่อผู้ต้องขังจำนวนมากมาอยู่รวมกันในสังคมเรือนจำ ย่อมทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องเล็กน้อยเฉพาะตัวผู้ต้องขัง ปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้ต้องขังอื่น จนกระทั่งถึงปัญหาที่มีความกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยระดับเรือนจำ ดังนั้น เพื่อให้การควบคุมผู้ต้องขังบรรลุจุดหมายปลายทาง จึงเล็งเห็นความจำเป็นที่เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่ง ต้องกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ขึ้นมา เพื่อให้ผู้ต้องขังปฏิบัติตามให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อสามารถลงโทษผู้ต้องขังที่ประพฤติตนฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวได้ การลงโทษผู้ต้องขังโดยปราศจากกฎหมายรองรับย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังโดยแท้

การบัญญัติกฎหมายแต่ละฉบับขึ้นมาใช้บังคับนั้น ผู้บัญญัติย่อมเล็งเห็นเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องออกกฎหมายขึ้นมา เพื่อใช้ตามสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือคาดการณ์ได้ว่าในวันข้างหน้าจำเป็นที่จะต้องใช้กฎหมายในเรื่องดังกล่าวอย่างแน่นอน แม้การออกกฎหมายมาบังคับใช้ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบสูง มีการคาดเดาสถานการณ์ในอนาคตข้างหน้าอย่างสมเหตุสมผล แต่กฎหมายที่ออกมาจะมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความมุ่งหมายของผู้บัญญัติหรือไม่นั้น ย่อมสะท้อนออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน เมื่อกฎหมายมีการบังคับใช้จริง หากเกิดปัญหาที่ควรต้องมีการแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น หรือหากบังคับใช้เป็นเวลานาน ก็อาจมีการเพิ่มเติมกฎหมายให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่นเดียวกับกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งของสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ได้มีการยกเลิกกฎกระทรวง ข้อ 127 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2480 โดยกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 12 (2547) ลงวันที่ 16 มกราคม 2547 ข้อ 127

โดยการปรับปรุงถ้อยคำสำนวนให้มีความทันสมัย และมีการเพิ่มเติมประเภทสิ่งของต้องห้ามเข้ามาใหม่ ดังนี้

- (1) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย
- (2) สุราหรือของเมาอย่างอื่น
- (3) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
- (4) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี
- (5) อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธ
- (6) ของเน่าเสียหรือมีพิษต่อร่างกาย
- (7) น้ำมันเชื้อเพลิง
- (8) สัตว์มีชีวิต
- (9) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับ

สิ่งของดังกล่าว

- (10) วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสีย ต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในส่วนที่เพิ่มเติมเข้ามาใน (9) อันเนื่องมาจากมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น โดยเฉพาะในการเรื่องการติดต่อสื่อสารผ่านเครื่องโทรศัพท์มือถือ หรือผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เช่น คอมพิวเตอร์ ซึ่งขณะนั้นเรื่อบนจำก็มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์แก่ ผู้ต้องขัง ย่อมทำให้ผู้ต้องขังเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นช่องทางหนึ่งในการ ติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกเรื่อบนจำได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นมากมาย โดยเฉพาะการติดต่อ ซื้อขายสิ่งของผิดกฎหมายต่างๆ เช่น ยาเสพติดให้โทษ ทำให้เรื่อบนจำกลายเป็นแหล่งมั่วสุมทาง อาชญากรรม และพบว่าเรื่อบนจำทั่วโลกประสบกับปัญหานี้เช่นกัน

ส่วน (10) เป็นการกำหนดชนิดสิ่งของต้องห้ามไว้กว้างๆ ว่าสิ่งของที่ทำให้เกิดความไม่ สงบเรียบร้อยหรือเป็นที่เสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีนั้น หากผู้ต้องขังมีไว้ย่อมเป็นความผิดและ จะต้องได้รับโทษทางวินัย เช่น การมีสิ่งของลามกอนาจาร อาทิ หนังสือลามก หรือเครื่องเล่นที่ สามารถบันทึกวีดิโอลามกได้ ซึ่งก็พบว่าผู้ต้องขังกระทำผิดในเรื่องนี้เรื่อบนมา แต่อย่างไรก็ตาม ประเภทสิ่งของต้องห้ามดังที่กล่าวมานี้ไม่ยังรวมถึง สิ่งของเหล่านี้คือ อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงิน และกล้องถ่ายภาพ

การกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 เป็นความผิดที่อยู่ในกรอบของ หมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการลงโทษฐานผิดวินัย ซึ่งสามารถลงโทษผู้ต้องขังที่ กระทำผิดวินัยได้เต็มอำนาจ 3 สถาน ตามกฎกระทรวง ข้อ 116 แต่สิ่งของทั้ง 4 ประเภทดังกล่าว

ปัจจุบันเป็นยังไม่ได้กำหนดไว้เป็นสิ่งของต้องห้าม เป็นเพียงสิ่งของไม่อนุญาตให้นำเข้ามาในเรือจํา อันเป็นความผิดที่อยู่นอกรอบของหมวด 5 เรือจํามีอำนาจลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังได้เพียง 1 สถาน ตามกฎกระทรวง ข้อ 114 ไม่สามารถลงโทษเต็มอำนาจ 3 สถาน ตามข้อ 116 เว้นแต่เรือจําเลือกลงโทษลดชั้นผู้ต้องขัง จึงสามารถลงโทษตัดวันลดประกอบได้ ทั้งนี้ ตามข้อ 4 (3) (ง) แห่งกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2521) ลงวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2521 ว่าด้วยเรื่องการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือจําโดยสามารถตัดวันลดได้ไม่เกิน 15 วัน ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก หากเทียบกับความผิดฐานมีสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 4 (1) (ฉ) ที่สามารถลงโทษตัดวันลดได้สูงสุดถึง 60 วัน

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า สาเหตุที่ต้องเพิ่มเติม อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงิน และกล้องถ่ายภาพ เป็นสิ่งของต้องห้ามในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ นั้น เห็นว่า อุปกรณ์เสพยาเสพติดเป็นสิ่งใช้ในการเสพยาเพื่อนำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกาย หากผู้ต้องขังมีไว้ในครอบครองอาจสันนิษฐานได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนการกระทำผิดฐานมีอุปกรณ์สักร่างกาย เห็นว่า ผู้ต้องขังมักจะลักลอบสักร่างกายในเรือจําเสมอ การสักร่างกายของผู้ต้องขังมีความมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงสัญลักษณ์ของการรวมกลุ่ม ทำให้เกิดการแบ่งแยกขัดแย้งกันระหว่างผู้ต้องขัง นอกจากนี้ การสักร่างกายยังก่อให้เกิดปัญหาการแพร่กระจายของเชื้อโรค อันเกิดจากการรักษาเครื่องมือสักร่างกายไม่สะอาด โดยเฉพาะโรคไวรัสตับอักเสบบ และโรคเอดส์ เป็นต้น นับวันจะเห็นได้ว่า เรือจํากำลังกลายเป็นแหล่งอาชญากรรมขนาดใหญ่ โดยมีเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการก่ออาชญากรรม ทำให้มีกำลังเพียงพอที่จะซื้อยาเสพติด โทรศัพท์มือถือ ลักลอบเล่นการพนัน รับจ้างสักร่างกาย การปล่อยเงินกู้ เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่ต้องการเพิ่มเติมกล้องถ่ายภาพเป็นสิ่งของต้องห้ามนั้น เนื่องจากไม่ต้องการให้ผู้ต้องขัง นำความเคลื่อนไหว แฝงฝังเรือจํา ไปให้บุคคลภายนอกได้ล่วงรู้ เพราะอาจกระทบถึงความมั่นคงภายในเรือจําได้ อันเป็นการคาดการณ์ในอนาคตอันไกลว่าจะเกิดปัญหาขึ้น

เรื่องการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในต่างประเทศ ที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับ การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมายไทย ได้แก่

ประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐควีนส์แลนด์) บัญญัติประเภทสิ่งของต้องห้ามไว้อย่างละเอียดในมาตรา 123 (1) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2006 ห้ามไม่ให้ผู้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขัง นำเข้าสู่บริเวณเรือจําโดยไม่ได้รับอนุญาตของผู้มีอำนาจ เช่น อาวุธ วัตถุระเบิด กระสุนปืน สิ่งต่างๆ ที่สามารถตัดหรือขยายกรงเหล็ก ยาเสพติดและยารักษาโรค เข็มฉีดยาหรืออุปกรณ์ที่สามารถใช้ นำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายได้ เงินสด บัตรเครดิตการ์ด บัตรเดบิตการ์ด เช็ค และเครื่องมือที่สามารถใช้ เจริญต่อรองได้ สิ่งต่างๆ ที่สามารถใช้เพื่ออำพรางรูปลักษณ์ภายนอกของผู้ต้องขังเพื่อให้ดูแตกต่าง

จากผู้ต้องขังนั้นๆ เช่น อุปกรณ์การออกกำลังกาย เครื่องมือการสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ โมเด็ม โทรศัพท์ วิทยุ หรือเครื่องเล่นวิทยุ ภาพยนตร์ที่จัดอยู่ในประเภท เรทอาร์ ภายใต้พระราชบัญญัติการจำแนกภาพยนตร์ ค.ศ.1991 หรือภาพยนตร์ที่ไม่เหมาะสม สิ่งทีก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่ดีของเรือนจำ ขึ้นส่วนใดๆ ของสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นต้น

ประเทศอังกฤษและเวลส์ ได้แบ่งประเภทสิ่งของต้องห้ามไว้ 3 ประเภท ตามลำดับความร้ายแรงของสิ่งของต้องห้าม ซึ่งปรากฏในพระราชบัญญัติอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ. 2015 ได้แก่

ประเภทที่ 1 เช่น ยาเสพติด วัตถุระเบิด อาวุธและกระสุนปืน

ประเภทที่ 2 เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง

ประเภทที่ 3 เช่น บุหรี่ เงิน จดหมาย กระดาษ หนังสือ เครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ประเทศนิวซีแลนด์ ตามมาตรา 43 (2) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2004 กำหนดไว้ว่า ผู้ต้องขังจะเก็บทรัพย์สิน ได้แก่ สิ่งของที่สามารถใช้ทำร้ายผู้ต้องขังหรือบุคคลอื่นให้ได้รับบาดเจ็บหรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย เช่น อาวุธ อุปกรณ์ป้องกันตัว สิ่งของที่ใช้ในการบันทึกการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงภายในเรือนจำ เช่น กล้องวิดีโอ เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เครื่องอัดเทป กล้องถ่ายภาพ สิ่งของที่สามารถใช้ในการปฏิบัติการหลบหนี หรือสิ่งของทีจำกัดโดยกฎหมาย นโยบายของหน่วยงานของรัฐ เช่น ภาพลามก ยาเสพติด รูปภาพ วัสดุที่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการกระทำผิด เช่น ส่วนประกอบของอาวุธหรือยาเสพติด

จะเห็นได้ว่าการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำประเทศไทยและต่างประเทศ มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันบ้างตามสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ แต่สิ่งของทีเรือนจำทุกประเทศประสบปัญหาเช่นเดียวกัน คือ ปัญหายาเสพติด และโทรศัพท์มือถือ ถึงแม้ว่าเรือนจำทุกประเทศจะมีมาตรการตรวจค้นที่เข้มงวดเพียงใด ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าวได้อย่างสิ้นเชิงตราบจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนในเนื้อหาตามข้อ 127 (10) แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ที่กำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามไว้ว่า วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ตีความว่า หนังสือลามก และวิดีโอลามก เป็นสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 (10) อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาพบว่ากรมราชทัณฑ์ใช้

ดุลพินิจตีความตามข้อ 127 (10) ยังไม่เพียงพอ เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับ อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงิน และกล้องถ่ายภาพ ที่ปัจจุบันยังไม่ได้กำหนดไว้เป็นสิ่งของต้องห้าม แต่สิ่งของเหล่านี้หากพิจารณาแล้ว ล้วนเป็นสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนได้ และปัจจุบันผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของทั้ง 4 ประเภทนี้ ก็ได้สร้างปัญหาที่มีผลกระทบต่อเรือนจำ เช่น การมีอุปกรณ์เสพยาเสพติดก็มีความเชื่อมโยงไปถึงการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกายนำมาซึ่งการสักร่างกายในเรือนจำ หากรักษาอุปกรณ์ไม่สะอาด ย่อมนำมาซึ่งการติดเชื้อโรคต่างๆ ในเรือนจำ เป็นต้น แต่กรมราชทัณฑ์ก็ไม่ได้ตีความสิ่งของทั้ง 4 ประเภท เป็นสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 (10) เพื่ออุดช่องว่างให้สามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 (10) ยังไม่มีความชัดเจน เป็นผลให้ผู้มีอำนาจในสั่งลงโทษตามข้อ 127 (10) นี้ ไม่กล้าตีความว่า สิ่งของใดบ้างเป็น วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน ผู้ศึกษาเห็นควรว่า กรมราชทัณฑ์ จะต้องออกประกาศกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยเรื่อง วัตถุ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต้องห้ามตามข้อ 127 (10) เพื่อเป็นแนวทางในการตีความว่าสิ่งของใดบ้างคือ วัตถุ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต้องห้าม

2.2 การกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 ยังไม่ครอบคลุมถึงสิ่งของบางประเภทที่เป็นสิ่งของไม่อนุญาต เช่น อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงิน และกล้องถ่ายภาพ ซึ่งสิ่งของทั้ง 4 ประเภทนี้ ปัจจุบันเป็นความผิดนอกกรอบหมวด 5 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการลงโทษฐานผิดวินัย ที่ได้สร้างผลกระทบต่อระบบการควบคุมปกครองผู้ต้องขังและความมั่นคงภายในเรือนจำ เช่นเดียวกับสิ่งของต้องห้ามตามข้อ 127 แต่เนื่องจากไม่ได้กำหนดไว้เป็นสิ่งของต้องห้าม เรือนจำจึงมีอำนาจลงโทษผู้ต้องขังได้เพียง 1 สถานเท่านั้น ตามข้อ 114 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย และถึงแม้ว่าเรือนจำเลือกการลงโทษลดชั้นประกอบการลงโทษตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของไม่อนุญาต อันถือว่าเป็นการลงโทษเพิ่มได้อีก 1 สถาน ก็ตาม แต่ก็ยังถือว่าบทลงโทษยังไม่มีความรุนแรง เพราะการตัดวันลดประกอบการในความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามและสิ่งของไม่อนุญาตมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การตัดวันลดในความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามสามารถตัดวันลดได้อย่างน้อย 30 วัน และสูงสุดได้ถึง 60 วัน ตามข้อ 4 (1) (ก) แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 พ.ศ.2521 ส่วนการตัดวันลดในความผิดเกี่ยวกับสิ่งของไม่อนุญาตสามารถตัดได้เพียงไม่เกิน 15 วันเท่านั้น ยกเว้นการกระทำผิดเกี่ยวกับเงิน ตามข้อ 4 (3) (ง) แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 พ.ศ.2521

เมื่อเปรียบเทียบการกำหนดประเภทสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐควีนส์แลนด์) ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2006 ข้อ 123 (1) กำหนดให้ เข็มฉีดยา หรือ

อุปกรณ์ที่สามารถให้นำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายได้ เงินสด บัตรเครดิตการ์ด บัตรเดบิตการ์ด เช็ค และเครื่องมือที่สามารถใช้เจรจาต่อรองได้ และแม้แต่ชิ้นส่วนใดๆ ของสิ่งที่กำหนดไว้เป็นสิ่งของต้องห้าม เช่น ส่วนเข็มของเข็มฉีดยา ก็ถือว่าเป็นสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำด้วย

ประเทศอังกฤษและเวลส์ ได้กำหนดให้กล้องถ่ายภาพ เป็นสิ่งของที่มีความร้ายแรงประเภทหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอาชญากรรมร้ายแรง ค.ศ.2015 ส่วน เงิน เป็นความผิดร้ายแรงประเภทสามตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

ในประเทศนิวซีแลนด์ ตามมาตรา 43 (2) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ค.ศ.2004 ได้สิ่งของที่อาจใช้ในการบันทึกการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงภายในเรือนจำ เช่น กล้องวิดีโอ หรือเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เครื่องอัดเทป กล้องถ่ายรูป และพร้อมอุปกรณ์ เป็นสิ่งของต้องห้าม นอกจากนี้ยังได้บัญญัติสิ่งของต้องห้ามให้ครอบคลุมถึง วัสดุหรือสิ่งของที่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการกระทำผิดด้วย

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรกำหนดให้เพิ่มเติม อุปกรณ์เสพยาเสพติด อุปกรณ์สักร่างกาย เงิน กล้องถ่ายภาพ ชิ้นส่วนที่ประกอบขึ้นเป็นสิ่งของต้องห้าม และสิ่งของที่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการกระทำผิด เป็นสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 โดยกำหนดไว้ในข้อ 127 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

ข้อ 127 สิ่งของต่อไปนี้ ห้ามมิให้นำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ

- (1) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหย
- (2) สุราหรือของเมาอย่างอื่น
- (3) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
- (4) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี
- (5) เครื่องมือสักร่างกาย
- (6) เงิน
- (7) กล้องถ่ายภาพ
- (8) อาวุธ เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธ
- (9) ขงเน่าเสียหรือมีพิษต่อร่างกาย
- (10) อุปกรณ์เสพยาเสพติดหรืออุปกรณ์ที่สามารถนำสารพิษเข้าสู่ร่างกายได้
- (11) น้ำมันเชื้อเพลิง
- (12) สัตว์มีชีวิตร
- (13) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับ

สิ่งของดังกล่าว

(14) วัตถุ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสีย ต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

ชิ้นส่วนที่ประกอบขึ้นเป็นสิ่งของต้องห้ามตามที่กล่าวมานี้ หรือสิ่งของที่สามารช่วย ให้ผู้ต้องขังเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ในการกระทำผิด เป็นสิ่งของต้องห้ามตามข้อนี้ด้วย

เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังคนใดนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำซึ่งสิ่งของต้องห้ามให้ รายงานผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาสั่งการ

2.3 การแจ้งความดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องขังตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ปัจจุบันพบว่ากรมราชทัณฑ์ได้แจ้งความดำเนินคดีอาญาเฉพาะในความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดและ โทรศัพท์มือถือ เท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้ดุลพินิจแก่ผู้บัญชาการเรือนจำว่า จะพิจารณาโทษทางวินัยตามมาตรา 35 แทนการส่งตัวผู้ต้องขังฟ้องร้องตามกฎหมาย ถ้าปรากฏว่าผู้ต้องขังกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามประเภทที่ไม่ร้ายแรงถึงขนาดที่ จะต้องแจ้งความดำเนินคดีอาญา กรมราชทัณฑ์จึง ไม่ได้ดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องขังที่กระทำผิด เกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามประเภทอื่น เช่น สุรา อุปกรณ์เล่นการพนัน อาวุธ เป็นต้น แม้จะพบว่า ผู้ต้องขังบางรายจะกระทำผิดติดต่อกันหลายครั้ง ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นควรกำหนดขอบเขตการใช้ ดุลพินิจตามมาตรา 37 เช่น หากผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามติดต่อกัน 3 ครั้ง ต้องแจ้งความดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องขัง เพื่อป้องกันยับยั้งให้ผู้ต้องขังเกิดความเกรงกลัวในการ กระทำผิดและให้มาตรา 45 มีสภาพบังคับมากยิ่งขึ้น

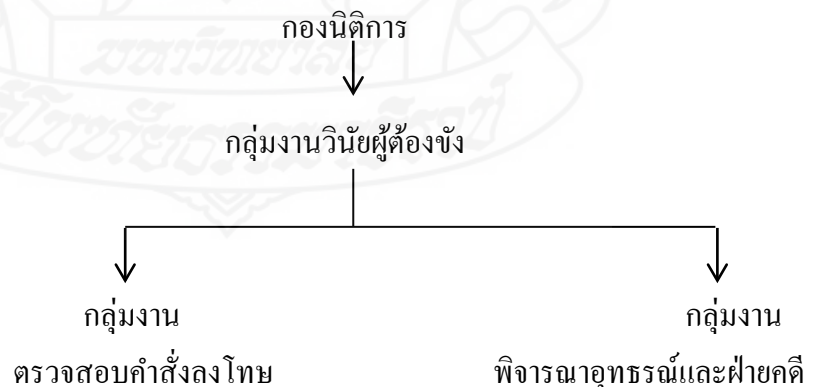
2.4 เมื่อเดือน เมษายน พ.ศ. 2558 ฝ่ายวินัยผู้ต้องขังได้รับคำสั่งให้ยกเลิกการตรวจสอบ คำสั่งลงโทษวินัยผู้ต้องขัง และให้ปฏิบัติงานด้านพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษเพียงอย่างเดียว จึงทำ ให้เรือนจำไม่ต้องส่งสำเนาคำสั่งลงโทษวินัยผู้ต้องขังมายังกรมราชทัณฑ์เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องในการปรับบทลงโทษตามกฎหมาย การตรวจสอบการออกคำสั่งลงโทษของเรือนจำมี ความสำคัญคือ สามารถตรวจสอบความถูกต้องของเรือนจำว่า ปรับบทลงโทษทางวินัยถูกต้อง หรือไม่ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามตามมาตรา 45 เพราะที่ผ่านมายังพบว่า เรือนจำบาง แห่งเกิดความสับสนในการแยกความผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามและสิ่งของไม่อนุญาต ทำให้ออก คำสั่งลงโทษไม่ถูกต้อง และเรือนจำบางแห่งละเลยไม่แจ้งความดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องขังที่กระทำ ความผิดตามมาตรา 45 ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรนำระบบการตรวจสอบการออกคำสั่งลงโทษของ เรือนจำกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง

หมายเหตุ

เพื่อให้การลงโทษผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามให้มีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาเห็นควรปรับปรุงระบบการทำงานด้านวินัยผู้ต้องขังพร้อมกันไปด้วย

1. งานด้านวินัยผู้ต้องขัง เป็นหลักด้านหลักๆ ของเรือนจำ แต่เจ้าหน้าที่ยังไม่มีความรู้เพียงพอกับการทำงานด้านดังกล่าว เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านวินัยผู้ต้องขังในเรือนจำ มิใช่เจ้าหน้าที่ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์ ทำให้เกิดอุปสรรคในการตีความเจตนาารมณ์ของกฎหมาย และเมื่อมีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เรือนจำ เรือนจำก็จะส่งเจ้าหน้าที่อื่นที่ไม่ได้ทำงานด้านวินัยผู้ต้องขังเข้าร่วมอบรม ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการลงโทษผู้ต้องขังไม่ถูกต้อง เป็นเหตุให้ผู้ต้องขังนำเรื่องไปร้องเรียนกระทรวงยุติธรรม สำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน และฟ้องร้องคดีไปยังศาลปกครอง ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นควร ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านวินัยผู้ต้องขังต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านนิติศาสตร์ หรือมีประสบการณ์การทำงานด้านวินัยผู้ต้องขังมาแล้วเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี

2. ปัจจุบันปริมาณงานด้านวินัยผู้ต้องขังมีจำนวนสูงขึ้น มีความซับซ้อนทั้งในด้านเนื้อหาและข้อเท็จจริง ผู้ต้องขังมีชั้นเชิงในการต่อสู้มากยิ่งขึ้น แต่พบว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานนี้มีเพียง 3 ตำแหน่ง และต้องรับผิดชอบงานด้านวินัยผู้ต้องขังทั่วประเทศ ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านวินัยผู้ต้องขังในส่วนกรมราชทัณฑ์มากขึ้น และนอกจากนี้ ฝ่ายวินัยผู้ต้องขังมีการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ที่เข้ามาตรวจสอบเรื่องการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขังโดยผ่านกองนิติการ ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นควรให้ฝ่ายวินัยผู้ต้องขังที่ปัจจุบันสังกัดสำนักทัณฑปฏิบัติ ส่วนอภัยโทษ ย้ายไปสังกัดกองนิติการของกรมราชทัณฑ์ ดังนี้

กลุ่มงานตรวจสอบคำสั่งลงโทษ รับผิดชอบเกี่ยวกับตรวจสอบคำสั่งลงโทษของเรือนจำทั่วประเทศ ให้ความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่เจ้าหน้าที่เรือนจำด้วยวินัยผู้ต้องขัง ตอบข้อหารือเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง

กลุ่มพิจารณาอุทธรณ์และฝ่ายคดี รับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาอุทธรณ์ที่ผู้ต้องขังยื่นคำร้องมาเมื่อไม่เห็นด้วยกับการออกคำสั่งลงโทษทางวินัย ซึ่งแจ้งข้อร้องเรียนที่ผู้ต้องขังยื่นไปยังหน่วยงานภายนอก ดำเนินคดีอาญาและคดีปกครอง

**** หมายเหตุ** 1 จัดสรรเจ้าหน้าที่กลุ่มงานละ 3 คน

2 หากการดำเนินการพิจารณาอุทธรณ์และดำเนินการทางคดีเรื่องใด มีความยุ่งยากซับซ้อน เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินงาน หัวหน้ากลุ่มงานวินัยผู้ต้องขังมีอำนาจให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสอบคำสั่งลงโทษช่วยเหลืองานฝ่ายพิจารณาอุทธรณ์และฝ่ายคดีได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ขนิษฐา ขาเมระนิยะ. (2542). การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในระหว่างพิจารณาคดี : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางจังหวัดอุดรธานี. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- จำเนียร ชุณหโสภาค และคณะ. (2551). การศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรม. รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2543). หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ 2540 กรุงเทพฯ วิทยุชน.
- ปัญหาอาชญากรรมกับงานราชทัณฑ์. สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์.
- ประณีตศิลป์ ผันเผ่าเลิศ. (2549). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- ฝ่ายวินัยผู้ต้องขัง ส่วนอภัยโทษ สำนักทัณฑ์ปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์. คู่มือการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย. พิมพ์ครั้งที่ 3.
- พัชรภรณ์ กองอุบล. (2546). สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังตามรัฐธรรมนูญ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง). กรุงเทพฯ วิทยุชน.
- พุดพัฒนา ทวีศักดิ์โรจน. (2552). การกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวาง สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- รุ่งโรจน์ โพธิ์ทอง. (2553). การพัฒนารูปแบบการปรับพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำคลองเปรม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.
- วรรณิ จิเจริญ. เศรษฐศาสตร์ทั่วไป บทที่ 11 การเงินและการธนาคาร <http://e-book.ram.edu>.
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ. การศึกษาแนวทางการเป็นไปได้ในน่านน้ำมาตรฐานการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา. (2550). สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์ .รอยสักผู้ต้องขัง...ปัญหาในการปรับตัวและการยอมรับจากสังคม. บทวิทยานิพนธ์.

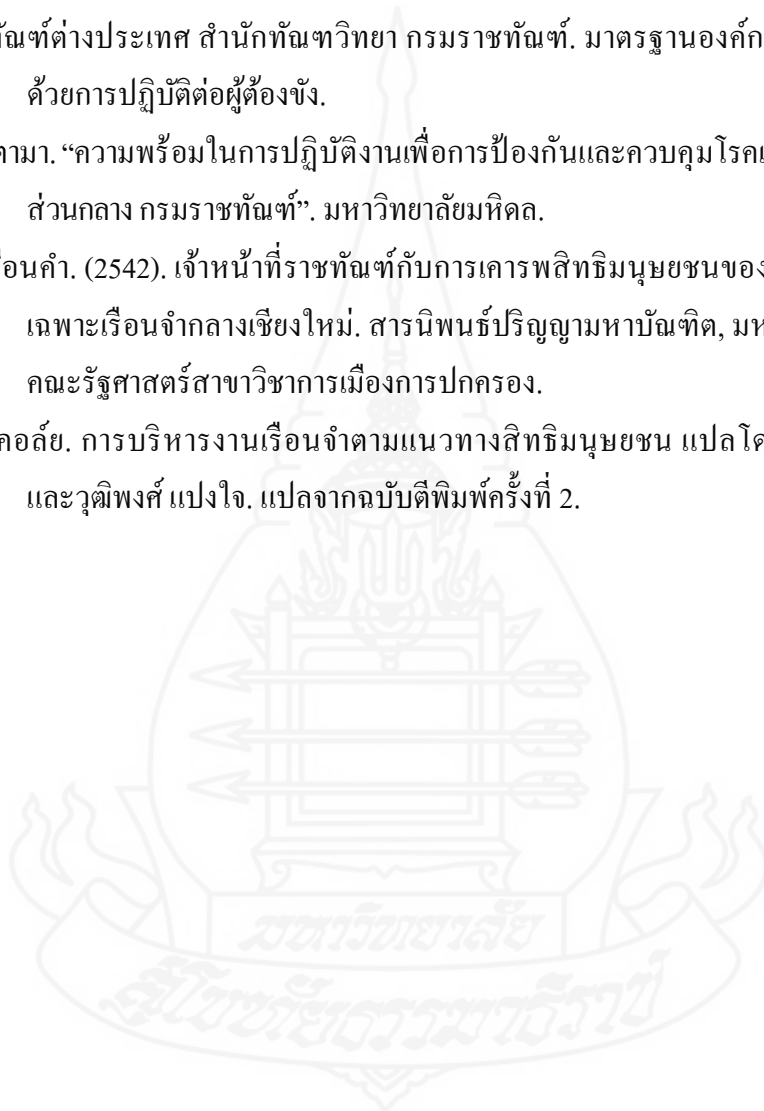
สำนักวิจัยพัฒนางานราชทัณฑ์. (2551). แนวทางการเฝ้าระวังมิให้มีกักตบนำสิ่งของต้องห้าม และสิ่งของไม่อนุญาตเข้าเรือนจำ/ทัณฑสถาน. ในรายงานสัมมนาแนวทางการเฝ้าระวัง มิให้มีการกักตบนำสิ่งของต้องห้ามและสิ่งของไม่อนุญาตเข้าเรือนจำ/ทัณฑสถาน สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์. (2552). แนวทางปฏิบัติด้านการควบคุมผู้ต้องขังคดีอาชญากรรม สำคัญ.

ส่วนราชทัณฑ์ต่างประเทศ สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์. มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่า ด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง.

สุจิน วงศ์ตามา. “ความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของพยาบาลใน ส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์”. มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรศักดิ์ เฟือนคำ. (2542). เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์กับการเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังกรณีศึกษา เฉพาะเรือนจำกลางเชียงใหม่. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะรัฐศาสตร์สาขาวิชาการเมืองการปกครอง.

แอนดรูว์ คอลีย์. การบริหารงานเรือนจำตามแนวทางสิทธิมนุษยชน แปลโดย อัสนีย์ สังขเนตร และวุฒิพงษ์ แปงใจ. แปลจากฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 2.

ภาคผนวก

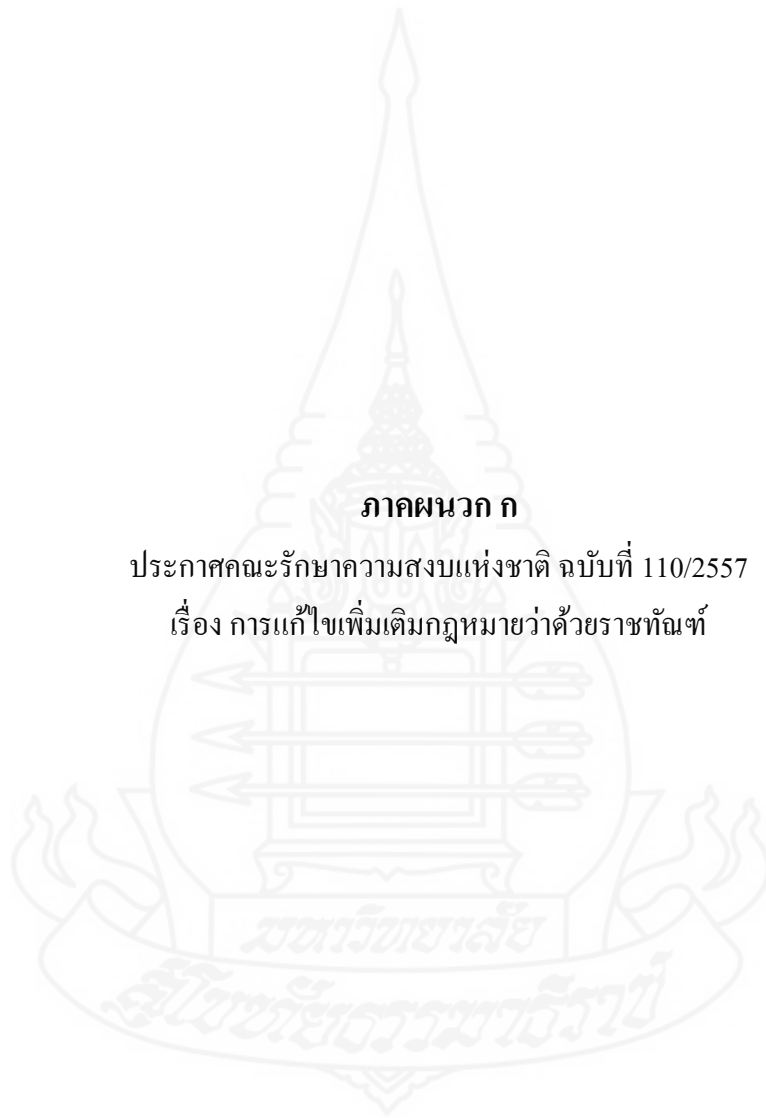
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ศูนย์วิจัยวรรณกรรมราชภัฏ

ภาคผนวก ก

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 110/2557

เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 110/2557
เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเงินและสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในหรือออกจากเรือนจำ เกิดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สูงสุด คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีประกาศ ดังต่อไปนี้ ให้ยกเลิกความในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 45 ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นำเข้ามาหรือเอาออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครอง เก็บรักษาไว้ หรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง ซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามโดยทางใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของพนักงานมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำหรือกรมราชทัณฑ์ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

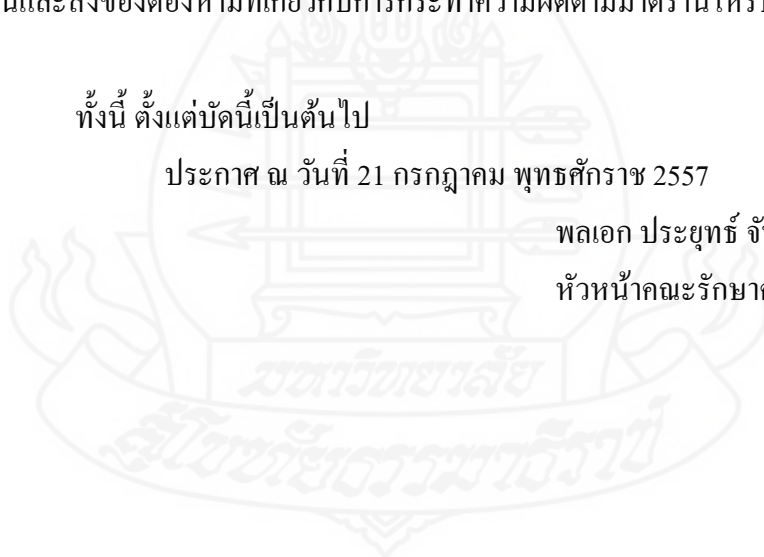
เงินและสิ่งของต้องห้ามที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรานี้ให้ริบเป็นของแผ่นดิน”

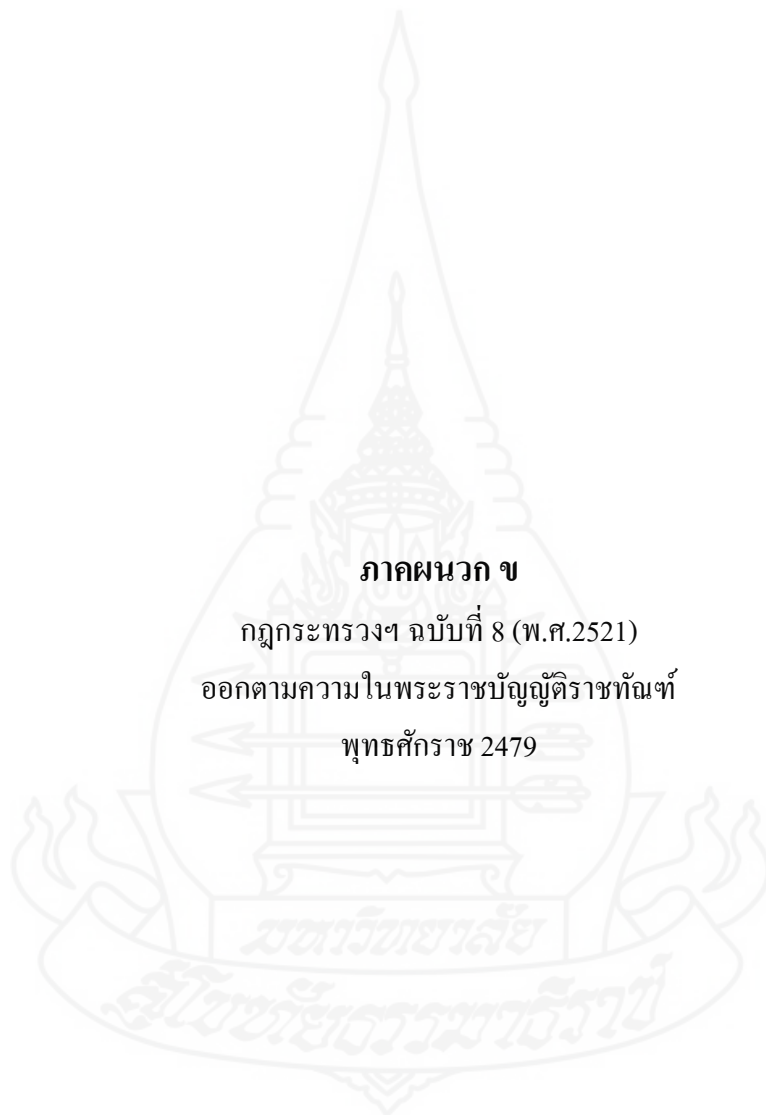
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

กฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2521)

ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

พุทธศักราช 2479

กฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2521)
ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์
พุทธศักราช 2479

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (6) และมาตรา 35 (9) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2520 และมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามชั้นของนักโทษเด็ดขาด และตามจำนวนวัน ดังต่อไปนี้

- (ก) ชั้นเยี่ยมเดือนละห้าวัน
- (ข) ชั้นดีมาก เดือนละสี่วัน
- (ค) ชั้นดี เดือนละสามวัน

ข้อ 2 เมื่อเห็นสมควรลดวันต้องโทษจำคุกให้แก่ นักโทษเด็ดขาดให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์ เสนอให้คณะกรรมการตามมาตรา 32 (7) เป็นผู้พิจารณา

ข้อ 3 ให้นำเงื่อนไขและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพักการลงโทษตามที่กำหนดไว้ในข้อ 93 ข้อ 94 ข้อ 95 ข้อ 96 ข้อ 97 และข้อ 98 ในหมวด 4 ของส่วนที่ 7 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาใช้บังคับแก่นักโทษเด็ดขาดผู้ได้รับการปล่อยตัวไปเพราะเหลือโทษจำคุกต่อไปเท่ากับจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกโดยอนุโลม

ข้อ 4 นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกแล้วอาจถูกตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกดังต่อไปนี้

(1) ไม่เกินหกสิบวันแต่ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (ก) สมคบกับผู้อื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น
- (ข) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายพนักงานเจ้าหน้าที่
- (ค) พยายามหลบหนีหรือได้หลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวคืนมา
- (ง) ขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งหน้า
- (จ) จงใจก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำและได้เกิดความ

เสียหายขึ้น

- (จ) กระทบความผิดในส่วนที่เกี่ยวกับเงินหรือสิ่งของต้องห้าม
- (2) ไม่เกินสามสิบวันแต่ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันสำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
- (ก) ก่อการวิวาทกับผู้ต้องขังอื่นเนื่องๆ
 - (ข) ก่อความวุ่นวายแต่ไม่ร้ายแรง
 - (ค) จงใจหลีกเลียงการทำงาน
 - (ง) ทำร้ายหรือพยายามทำร้ายผู้อื่น
 - (จ) จงใจก่อความเสียหายให้แก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำแต่ไม่เกิดความเสียหายขึ้น
- (3) ไม่เกินสิบห้าวัน สำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
- (ก) กระด้างกระเดื่องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
 - (ข) วิวาทกับผู้ต้องขังอื่น
 - (ค) เล่นการพนัน
 - (ง) ฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดผู้กระทำผิดวินัยผู้ใดมีวันลดวันต้องโทษจำคุกไม่ถึงสามสิบวัน สำหรับกรณีตาม (1) หรือไม่ถึงสิบห้าวันสำหรับกรณีตาม (2) ให้ตัดวันลดวันต้องโทษ จำคุกที่มีอยู่ทั้งหมดและจะลงโทษฐานผิดวินัยสถานอื่นอีกด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมแก่ความหนักเบา ของการกระทำผิดวินัยนั้น

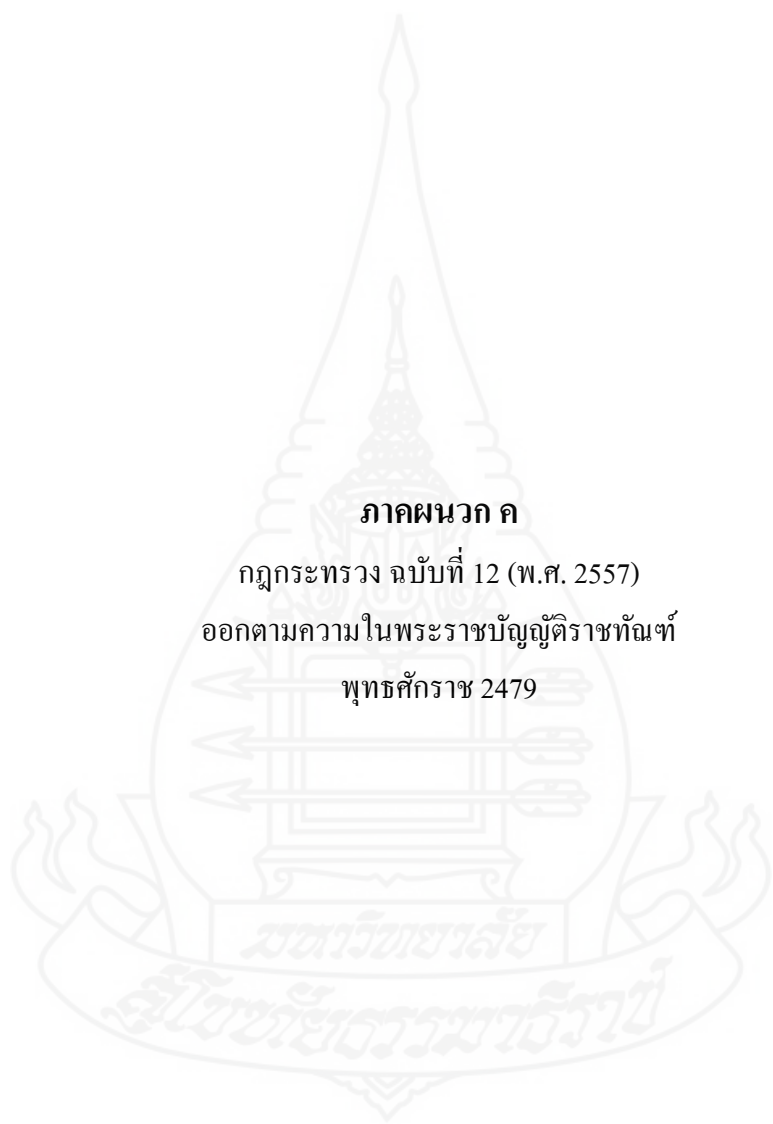
ให้ไว้ ณ วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2521

คำริ น้อยมณี

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

.....
 หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา 32 (6) และมาตรา 35 (9) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2520 จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ค

กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2557)

ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์

พุทธศักราช 2479

กฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2557)
ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์
พุทธศักราช 2479

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 มาตรา 38 และมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 31 และมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกความในข้อ 1 และข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความใน มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง มหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 (ฉบับที่ 3) และให้ใช้ความ ต่อไปนี้ แทน

“ข้อ 1 เรือนจำแบ่งออกเป็นประเภท ดังนี้

- (ก) เรือนจำกลาง
- (ข) เรือนจำส่วนภูมิภาค ซึ่งประกอบด้วย เรือนจำจังหวัดและเรือนจำอำเภอ
- (ค) เรือนจำพิเศษหรือทัณฑสถาน
- (ง) เรือนจำชั่วคราว

ข้อ 2 การคุมขังผู้ต้องขัง

(ก) เรือนจำกลาง ปกติรับคุมขังผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาแล้วและนักโทษเด็ดขาด
(ข) เรือนจำส่วนภูมิภาค ปกติรับคุมขังผู้ต้องขังที่เป็นคนฝากผู้ต้องขังระหว่างคดีและนักโทษเด็ดขาด

(ค) เรือนจำพิเศษหรือทัณฑสถาน ปกติรับคุมขังผู้ต้องขังเฉพาะแต่ละประเภท เช่น หญิง คนวัยหนุ่ม เด็กคนชราหรือพิการทุพพลภาพ คนป่วย หรือผู้ต้องขังประเภทเดียวกับเรือนจำ ส่วนภูมิภาค ซึ่งในพื้นที่นั้นไม่มีเรือนจำส่วนภูมิภาคต้องอยู่

(ง) เรือนจำชั่วคราว ปกติจัดตั้งขึ้นและรับคุมขังผู้ต้องขังเฉพาะกรณีตามที่รัฐมนตรี กำหนด อำนาจในการคุมขังผู้ต้องขังของเรือนจำแต่ละเรือนจำให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรี”

ข้อ 2 ให้ยกเลิก ข้อ 3 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 (ฉบับที่ 3)

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในข้อ 127 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 127 สิ่งของต่อไปนี้ห้ามมิให้นำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ

- (1) ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท และสารระเหย
- (2) สุราหรือของเมาอย่างอื่น
- (3) อุปกรณ์สำหรับเล่นการพนัน
- (4) เครื่องมืออันเป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี
- (5) อาวุธเครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน
- (6) ของเน่าเสียหรือของมีพิษต่อร่างกาย
- (7) น้ำมันเชื้อเพลิง
- (8) สัตว์มีชีวิต
- (9) เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์ สำหรับ

สิ่งของ ดังกล่าว

(10) วัตถุเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเสื่อมเสีย ต่อ ศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังคนใดนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำ ซึ่งสิ่งของต้องห้าม ให้รายงานผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาสั่งการ”

ข้อ 4 ให้ยกเลิกความในข้อ 133 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 133 สิ่งของต้องห้ามซึ่งระบุไว้ในส่วนที่ 8 นั้นบังคับถึงบุคคลอื่นนอกจากผู้ต้องขังด้วยความในวรรคหนึ่งไม่บังคับถึงสิ่งของซึ่งมิใช่เพื่อใช้ในราชการ”

ข้อ 5 การคุมขังผู้ต้องขังของแต่ละเรือนจาตามกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 (ฉบับที่ 3) ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้จนกว่าจะมีประกาศของรัฐมนตรีตามกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ให้ไว้ ณ วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2547

พงศ์เทพ เทพกาญจนา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

.....

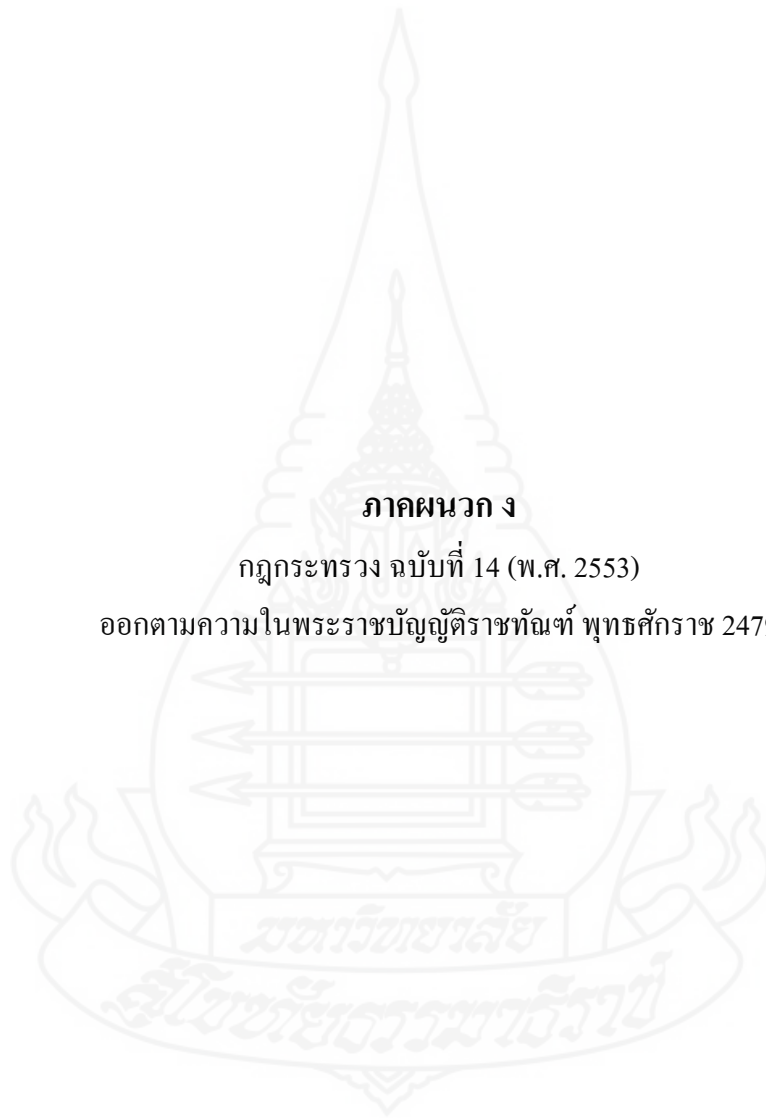
หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้คือ โดยที่กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 (ฉบับที่ 3) ได้กำหนดประเภทเรือนจำและอำนาจการคุมขังของแต่ละเรือนจำไว้อย่างจำกัดไม่สามารถคุมขังผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงไว้ในเรือนจำบางแห่งซึ่งปัจจุบันได้รับการพัฒนาหรือก่อสร้างให้มีความมั่นคงแข็งแรงสามารถคุมขังผู้ต้องขัง ที่มีกำหนดโทษสูงได้อันเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานราชทัณฑ์ สมควรกำหนดประเภทเรือนจำและอำนาจการคุมขังผู้ต้องขังของเรือนจำแต่ละเรือนจำเสียใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับปัจจุบันมีผู้ต้องขังในเรือนจำบางแห่งใช้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นในการกระทำความผิดระหว่างที่ถูกคุมขังอยู่สมควรกำหนดให้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นเป็นสิ่งของต้องห้ามนำมาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำด้วย จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก ง

กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553)

ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553)
ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (2) และ (5) มาตรา 35 (3) และ (6) และ มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติ บางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 32 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ ยกเลิกข้อ 46 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2505) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

ข้อ 2 ให้ ยกเลิกความในข้อ 81 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 81 การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดนั้น ให้ กระทำในวันสิ้นเดือนมิถุนายนครั้งหนึ่ง และวันสิ้นเดือนธันวาคมครั้งหนึ่ง

ในกรณีมีเหตุพิเศษจะเลื่อนชั้นก่อนเวลาในวรรคหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ โดยอนุมัติของอธิบดี”

ข้อ 3 ให้ ยกเลิกความในข้อ 91 และข้อ 92 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความ ในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 91 ให้ มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการพักการลงโทษ” มีอำนาจหน้าที่ ให้ ความเห็นขอการพักการลงโทษ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ รองปลัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย อธิบดีกรมคุมประพฤติ อธิบดีกรมคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ ผู้แทนกรมสุขภาพจิต ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการสำนักทัณฑ์ปฏิบัติเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการส่วนพักการลงโทษ เป็นกรรมการและผู้ ช่วยเลขานุการ

ข้อ 92 นักโทษเด็ดขาดผู้ใดจะได้ รับการพักการลงโทษตามมาตรา 32 (5) ต้องผ่านการคัดเลือก จากคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรม

คุมประพฤติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและเจ้าพนักงานเรือนจำอีกสองคน ที่ผู้บัญชาการเรือนจำตั้งเป็นกรรมการ เมื่อได้ คัดเลือกแล้วให้เสนอขอความเห็นชอบจาก คณะกรรมการพักการลงโทษตามข้อ 91

นักโทษเด็ดขาดอาจได้ รับการพักการลงโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ชั้นเยี่ยม ไม่เกินหนึ่งในสามของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

(2) ชั้นดีมาก ไม่เกินหนึ่งในสี่ของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

(3) ชั้นดี ไม่เกินหนึ่งในห้าของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

กรณีมีเหตุพิเศษจะพักการลงโทษมากกว่าที่กำหนดไว้ในวรรคสองได้ต่อเมื่อคณะกรรมการพักการลงโทษตามข้อ 91 ได้ พิจารณาให้ เห็นชอบและได้ รับอนุมัติจากรัฐมนตรี”

ข้อ 4 ให้ ยกเลิกความในข้อ 108 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 108 ลดชั้น ฟังกระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) กระทำความผิดต่อคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีตำแหน่งต่ำกว่าพัสดีลงมา

(2) ก่อการวิวาทขึ้นกับผู้ ต้องขังอื่น แต่ไม่ถึงกับมีเหตุร้ายแรง

(3) เล่นการพนัน

(4) เสพยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือสารระเหย หรือดื่มสุรา หรือของเมาอย่างอื่น

(5) กระทำการตามข้อ 106 (2)

(6) กระทำการตามข้อ 107 (2) หรือ (3) โดยเจตนา

(7) มีหรือคำสั่งของต้องห้ามตามข้อ 127”

ข้อ 5 ให้ยกเลิกความในข้อ 111 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 111 ขังเดี่ยว ฟังกระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่พัสดีขึ้นไป

(2) วิวาทกับผู้ต้องขังอื่นตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

(3) เป็นเจ้ามือเล่นการพนัน หรือสมคบกับผู้ต้องขังอื่นเล่นการพนันตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป

- (4) เสพยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือสารระเหยหรือดื่มสุรา หรือของเมาอย่างอื่น ตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป
- (5) กระทำการตามข้อ 106 (2)
- (6) กระทำการตามข้อ 108 (7)”

ให้ไว้ ณ วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2553

พระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

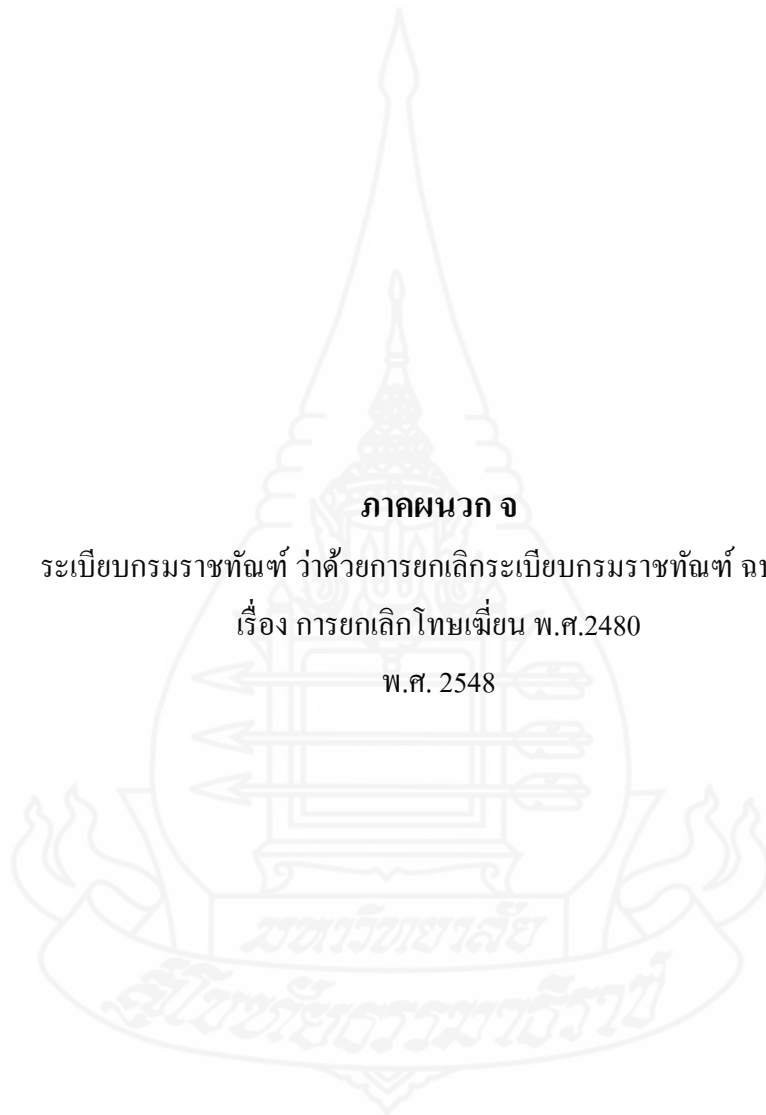
หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความ ในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ได้กำหนดระยะเวลาการเลื่อนชั้นนักโทษ เต็ดขาดไว้ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ประกอบกับสมควรปรับปรุงองค์ประกอบของ คณะกรรมการพักการลงโทษ โดยกำหนดให้มีผู้แทนจากหน่วยงานภายนอกด้วย และแก้ไขหลักการพิจารณาให้ความเห็นชอบการพักการลงโทษในกรณีปกติและในกรณีมีเหตุพิเศษ นอกจากนี้ ในปัจจุบันปรากฏ ข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องขังได้ลักลอบนำเข้ามาหรือเก็บรักษาไว้ในเรือนจำซึ่งสิ่งของต้องห้าม รวมทั้งผู้ต้องขัง ได้พยายามหลบหนีหรือหลบหนีจากที่ควบคุม สมควรกำหนดให้การกระทำได้กล่าวเป็นเหตุในการลดชั้น และเหตุในการขังเดี่ยวนักโทษ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ภาคผนวก จ

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการยกเลิกระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3

เรื่อง การยกเลิกโทษเจียน พ.ศ.2480

พ.ศ. 2548

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการยกเลิกระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3

เรื่อง การยกเลิกโทษเขียน พ.ศ.2480

พ.ศ. 2548

ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2480 ได้กำหนด หลักเกณฑ์
วิธีการในการลงโทษเขียนแก่ผู้ต้องขัง นั้น

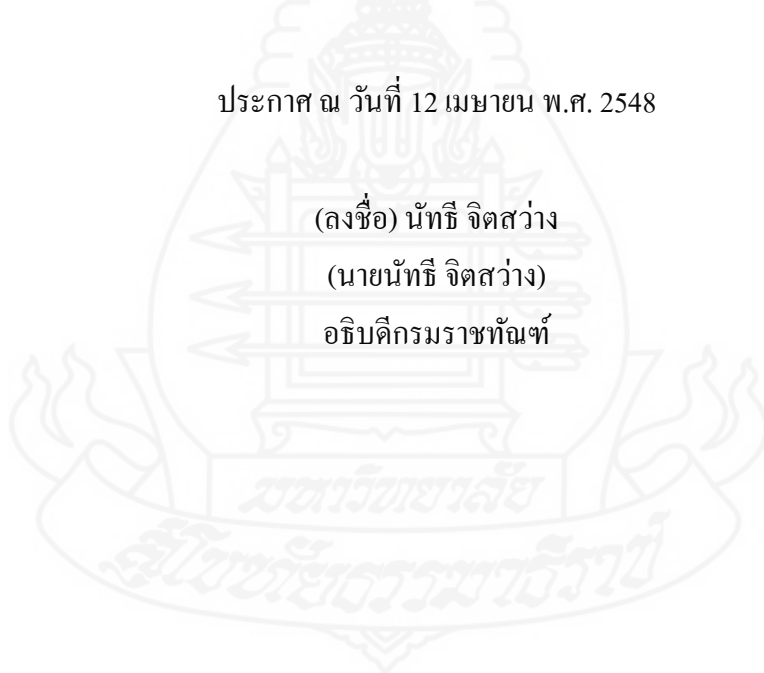
โดยที่การลงโทษเขียนแก่ผู้ต้องขังดังกล่าว ในปัจจุบันไม่มีการบังคับใช้ ประกอบกับการเขียน
อาจจะถือได้ว่าเป็นการลงโทษที่ไร้มนุษยธรรม กระทบต่อศักดิ์ ศรีความเป็นมนุษย์ตาม รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน
(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และมาตรา 35 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ให้ยกเลิกระเบียบกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 3 เรื่อง การลงโทษเขียน ลงวันที่
7 กรกฎาคม พ.ศ. 2480 รวมทั้งคำสั่งหรือหนังสือสั่งการอื่นใดที่ได้ออก ตามระเบียบนี้ทั้งสิ้น

ประกาศ ณ วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2548

(ลงชื่อ) นันทิ จิตสว่าง

(นาย นันทิ จิตสว่าง)

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

ภาคผนวก จ

ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด

พ.ศ.2556

**ระเบียบกรมราชทัณฑ์
ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด
พ.ศ.2556**

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2536 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและแก้ไข พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 45 วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 กรมราชทัณฑ์จึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2556”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

(1) ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ.2536 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2536

(2) ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 ลงวันที่ 18 มกราคม 2551

(3) ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2555 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2555

ข้อ 4 บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หนังสือสั่งการ หลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติอื่นใดในส่วนที่ กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน **ข้อ 5** ในระเบียบนี้ “นักโทษเด็ดขาด” หมายถึง บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุดและ ให้หมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

“เรือนจำ” หมายถึง เรือนจำและให้รวมถึงทัณฑสถานด้วย

“ผู้บัญชาการเรือนจำ” หมายถึง ผู้บัญชาการเรือนจำและให้รวมถึงผู้อำนวยการทัณฑสถานด้วย
“กฎกระทรวง” หมายถึง กฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479

ข้อ 6 ให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์รักษาการและให้อำนาจวินิจฉัยปัญหา ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด 1

ทั่วไป

ข้อ 7 การจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ให้ถือปฏิบัติตามนัยข้อ 45 แห่งกฎกระทรวง กรณีนักโทษเด็ดขาดที่เคยต้องโทษมาแล้วให้ใช้หลักฐานตามหมายจากคุกเมื่อคดีถึงที่สุดที่มีมาตรา 92 หรือ มาตรา 93 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 หรือมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 หรือหลักฐานจากทะเบียนรายตัว หรือหลักฐานจากศูนย์ข้อมูลกรมราชทัณฑ์ หรือ หลักฐานจากหน่วยราชการอื่นประกอบในการพิจารณาจัดชั้นนักโทษเด็ดขาด

ข้อ 8 กรณีนักโทษเด็ดขาดรายใดกระทำความผิดหลายคดี เมื่อคดีใดคดีหนึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้วให้เรือนจำพิจารณาจัดชั้นให้ตามนัยข้อ 45 แห่งกฎกระทรวงและอาจได้รับการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นตามระเบียบนี้แม้คดีอื่นๆ จะยังไม่ถึงที่สุดก็ตาม

หมวด 2

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติ

ข้อ 9 การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีปกติให้ดำเนินการในวันสิ้นเดือน มิถุนายน ครั้งหนึ่ง และสิ้นเดือนธันวาคมครั้งหนึ่ง

ข้อ 10 ภายใต้ข้อ 11 การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้ดำเนินการดังนี้

(1) นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดมาแล้วน้อยกว่าสามเดือน แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน ก็ให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้ นักโทษเด็ดขาดชั้นดีขึ้นไป จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็น นักโทษเด็ดขาดในชั้นเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

(2) นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในชั้นต่ำกว่าชั้นกลาง จะเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาด มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดต่ำกว่าชั้นกลางมาแล้วน้อยกว่าหนึ่งปี แต่ถูกคุมขังอยู่ใน เรือนจำติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีหกเดือน ก็ให้ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นได้

ข้อ 11 ในการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด ถ้านักโทษเด็ดขาดผู้ใดมีกรณีที่จะต้องเพิ่มกำหนดเวลาการเลื่อนชั้นจากกำหนดโทษ หรือลักษณะแห่งความผิดอาญา หรือโทษทางวินัยตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และกรณีที่ต้องลดกำหนดเวลาลงจากการศึกษาวิชาสามัญ ในเรือนจำ หรือการศึกษาวิชาชีพในเรือนจำที่กำหนดไว้ในตารางต่อท้ายระเบียบนี้ ก็ให้เพิ่มกำหนดเวลาขึ้น หรือลดกำหนดเวลาลงตามกำหนดในตารางต่อท้ายระเบียบนี้ด้วย โดยให้เริ่มนับกำหนดเวลาที่ต้องเพิ่มถัด จากวันที่ถึงกำหนดการเลื่อนชั้นตามปกติในข้อ 9

ข้อ 12 เมื่อถึงกำหนดเวลาการพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด ตามข้อ 9 หากเรือนจำใดไม่ได้มีการพิจารณาเลื่อนชั้นให้นักโทษเด็ดขาดรายใด ให้รายงานเหตุผลไปให้กรมราชทัณฑ์ทราบ

ข้อ 13 ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ แต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอย่างน้อย 2 คน โดยแต่งตั้งจากผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับชำนาญการ หรือเทียบเท่าขึ้นไปซึ่งสังกัดเรือนจำนั้นๆ ทำการตรวจสอบพิจารณาว่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดควรหรือไม่ควรเลื่อนชั้น เพราะเหตุใด

ข้อ 14 ภายในเวลาสองเดือนก่อนถึงกำหนดวันเลื่อนชั้น ให้เจ้าพนักงานเรือนจำสำรวจนักโทษเด็ดขาดที่เข้าเกณฑ์จะได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้น ตามข้อ 9 จัดทำบัญชีพร้อมทั้งรวบรวมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ เสนอคณะกรรมการตามข้อ 13

ข้อ 15 ให้คณะกรรมการตามข้อ 13 ดำเนินการตรวจสอบบัญชีรายชื่อ รวมทั้งเอกสารหลักฐานต่างๆ แล้วทำความเห็นเสนอต่อผู้บัญชาการเรือนจำเพื่อพิจารณาสั่งเลื่อนหรือไม่เลื่อนชั้นโดยเร็ว

ข้อ 16 การพิจารณาดำเนินการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้คำนึงถึงว่าการที่นักโทษเด็ดขาดคนใดจะได้เลื่อนชั้นสูงขึ้นนั้น จะก่อให้เกิดผลดีแก่การปกครองบังคับบัญชาและการรักษาวินัยของเรือนจำ ตลอดจนเป็นประโยชน์แก่การขัดเกลานิคมัย ความประพฤติ พฤติกรรม ของนักโทษเด็ดขาดผู้นั้น ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเรียบร้อย ตั้งตนอยู่ในระเบียบวินัยของ เรือนจำ มีความเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม มีความวิริยะอุสาหะ ขยันหมั่นเพียร มานะอดทน ท การงาน บังเกิดผลดีแก่ทางราชการและส่วนรวม โดยประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (1) นักโทษเด็ดขาดชั้นเลวมาก ชั้นเลว หรือชั้นกลาง จะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ
 - ก. ตั้งใจรับการศึกษาอบรมทั้งวิชาสามัญวิชาชีพศีลธรรมและวัฒนธรรมมาด้วยดี
 - ข. ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล
- (2) นักโทษเด็ดขาดชั้นดีจะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ
 - ก. มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ใน (1)

ข.ผ่านการศึกษอบรรณหรือฝึกวิชาชีพในหลักสูตรที่ไม่ซ้ำกับหลักสูตรเดิมที่เคยศึกษา
อบรมผ่านมาแล้ว

ค.ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

(3) นักโทษเด็ดขาดชั้นดีมาจะได้รับการเลื่อนชั้นต่อเมื่อ

ก.มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ใน (2)

ข.ผ่านการพัฒนาและอบรมในด้านจิตใจ

ค.ผ่านการทดสอบหรือประเมินผล

ผลการศึกษอบรรณและฝึกวิชาชีพที่นำมาเป็นประโยชน์เพื่อการเลื่อนชั้นครั้งหนึ่งแล้ว
ไม่ให้นำมาใช้เพื่อการพิจารณาเลื่อนชั้นในคราวต่อไปอีก

การทดสอบหรือการประเมินผลเพื่อเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดให้เป็นไปตามที่กรมราชทัณฑ์
กำหนด

ข้อ 17 นักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วย อาจได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นในกรณีปกติด้วย ทั้งนี้ ให้
นำผลรายงานทางการแพทย์มาประกอบดุลยพินิจของผู้บัญชาการเรือนจำ

หมวด 3

การเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีมีเหตุพิเศษ

ข้อ 18 ในกรณีมีเหตุพิเศษ จะเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดที่มีความชอบแก่ราชการเป็น พิเศษ
ตามนัยข้อ 48 หรือเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดก่อนกำหนดเวลา ตามนัยข้อ 81 วรรคสอง หรือเลื่อน
ข้ามชั้นนักโทษเด็ดขาด ตามนัยข้อ 82 แห่งกฎกระทรวงก็ได้

กรณีตามวรรคแรก ให้ผู้บัญชาการเรือนจำตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติ
ทำนองเดียวกับที่ระบุไว้ในข้อ 13 ทำการสอบสวนพิจารณาเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการเรือนจำ
และเมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับรายงานดังกล่าวแล้วพิจารณาเห็นว่า สมควรเลื่อนชั้นเป็นกรณี
พิเศษให้ส่ง รายงานการสอบสวนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นไปให้กรมราชทัณฑ์
พิจารณา เมื่อได้รับอนุมัติ จากกรมราชทัณฑ์แล้วให้ผู้บัญชาการเรือนจำสั่งให้เลื่อนชั้นได้

ข้อ 19 การพิจารณาเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดตามข้อ 18 นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความ
ประพฤติดี มีความอดสาหะ มีความก้าวหน้าในการศึกษาอบรมและทำงานเกิดผลดีแล้ว จะต้อง
ปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้ประกอบคุณงามความดี หรือทำความชอบแก่ทาง
ราชการดีเด่นเป็น พิเศษอีกด้วย เช่น เข้าต่อสู้ขัดขวางป้องกันการแหกหักเรือนจำ หรือช่วยเหลือเจ้า
พนักงานเรือนจำหรือ ผู้อื่นขณะตกอยู่ในภาวะอันตราย หรือเสี่ยงอันตรายเข้าทำการป้องกันจับกุม

ผู้ต้องขังที่ก่อการจลาจล หรือก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเรือนจำ หรือทำการดัดแปลงในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้อาคารสถานที่ของเรือนจำ หรือ คิดประดิษฐ์สิ่งของหรือเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับใช้เป็นประโยชน์สำคัญในการผลิตสินค้าหรือในการฝึก วิชาชีพของผู้ต้องขัง หรือประกอบคุณความดีที่เป็นประโยชน์สาธารณะ หรือสร้างชื่อเสียงให้กับสังคมและ ประเทศชาติเป็นที่ดีเด่นเห็นประจักษ์ หรือเหตุอื่นใดอันสมควรที่อธิบดีอนุมัติ

ข้อ 21 เมื่อได้ส่งเลื่อนชั้นแล้วให้ประชุมชี้แจงให้นักโทษเด็ดขาดทั้งหมดทราบผลการเลื่อนชั้นและเหตุผลที่มีการเลื่อนชั้น แล้วปิดประกาศรายชื่อนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการเลื่อนชั้นไว้ โดยเปิดเผยตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควร

หมวด 4

การลดชั้นนักโทษเด็ดขาด

ข้อ 21 การลดชั้นนักโทษเด็ดขาด นอกจากจะดำเนินการได้ในกรณีที่กำหนดไว้ตามนัย ข้อ 108 และ ข้อ 114 แห่งกฎกระทรวงแล้ว ให้ดำเนินการลดชั้นนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดดังต่อไปนี้

(1) กรณีการหลบหนีไปจากการควบคุมและได้ตัวคืนมา ไม่ว่านักโทษเด็ดขาดคนนั้น ก่อนหลบหนีจะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด ให้ลดชั้นเป็นชั้นเลวมากทุกราย

(2) กรณีประพฤติผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติไม่ว่านักโทษเด็ดขาดคนนั้นขณะได้รับการปล่อยตัว เพื่อคุมประพฤติจะเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นใด เมื่อได้ตัวคืนมา ให้ลดชั้นเป็นชั้นเลวทุกราย

(3) กรณีฆ่าผู้อื่น ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น ให้ลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ดังนี้

ก. ฆ่าผู้อื่น หรือก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ ความตาย ให้ลดเป็นชั้นเลวมากทุกราย

ข. ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ให้ลดชั้นสองชั้น เว้นแต่นักโทษเด็ดขาดคนนั้นเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเลวให้ลดเป็นชั้นเลวมากทุกราย

ค. ก่อการทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย ให้ลดชั้นหนึ่งชั้นทุกราย คู่มือการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย 111

(4) กรณีกระทำความผิดเกี่ยวกับเสพยาเสพติดให้โทษ มีหรือค่าสิ่งของต้องห้าม ประเภทยาเสพติด ให้โทษ เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์

สำหรับสิ่งของดังกล่าว ซึ่งได้กระทำ ความผิดหรือร่วมกันกระทำความผิดทั้งในฐานะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือเป็นผู้สนับสนุนให้ลดชั้นจากชั้นเดิม เป็นชั้นเลวมากทุกราย

หมวด 5

ข้อความเบ็ดเตล็ด

ข้อ 22 การจัดชั้น เลื่อนชั้น หรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ให้ทำเป็นคำสั่งของเรือนจำ เมื่อได้มีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นักโทษเด็ดขาดลงชื่อรับทราบไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และให้ปิดประกาศคำสั่งไว้โดยเปิดเผยตามที่ผู้บัญชาการเรือนจำเห็นสมควร

ข้อ 23 เมื่อได้มีคำสั่งให้เลื่อนชั้นหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาดแล้ว ให้จัดทำบัญชีการเลื่อนชั้นหรือบัญชีการลดชั้นนักโทษเด็ดขาด ตามตัวอย่างทำระเบียบนี้ รายงานไปกรมราชทัณฑ์ ดังนี้

- (1) การเลื่อนชั้นงวดเดือนมิถุนายน ให้รายงานไปกรมราชทัณฑ์ภายในเดือนกรกฎาคม
- (2) การเลื่อนชั้นงวดเดือนธันวาคม ให้รายงานไปกรมราชทัณฑ์ภายในเดือนมกราคม
- (3) การลดชั้นให้รายงานโดยเร็ว

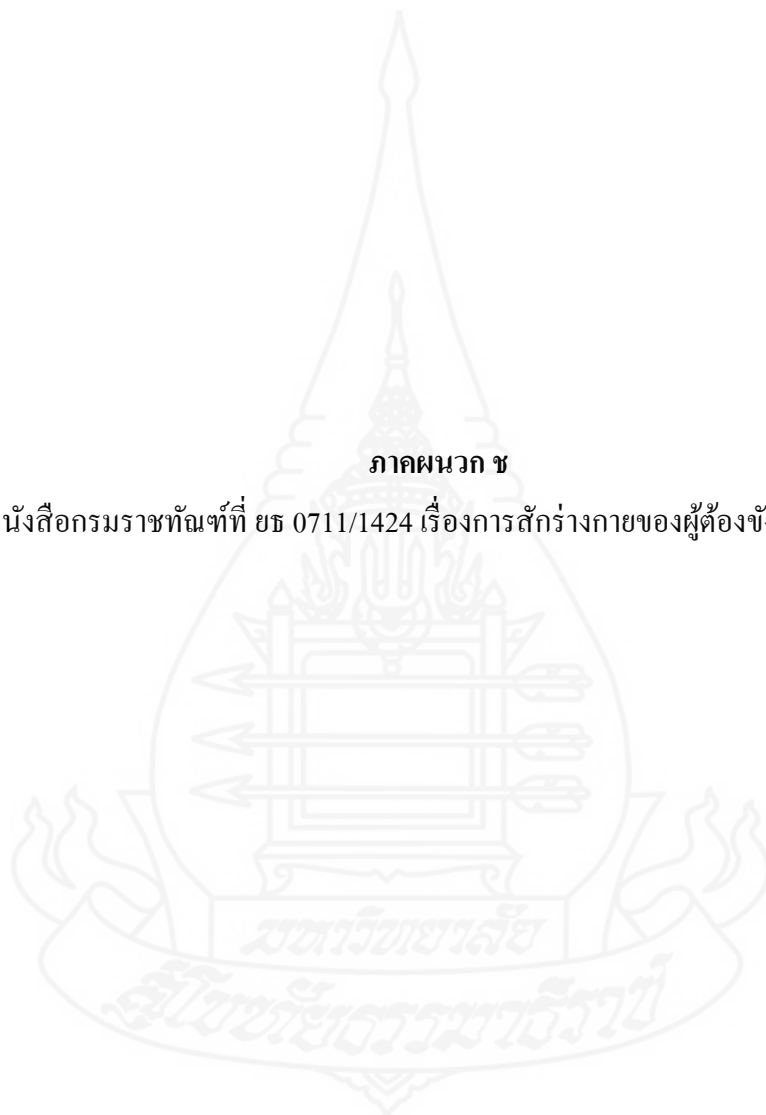
ประกาศ ณ วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2556

พันตำรวจเอกสุชาติ วงศ์อนันต์ชัย

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

ภาคผนวก ข

หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ ขธ 0711/1424 เรื่องการสักร่างกายของผู้ต้องขังในเรือนจำ

ที่ ยช 0711/1424

กรมราชทัณฑ์

222 ถนนนันทบุรี 1

ตำบลสวนใหญ่

อำเภอเมือง

จังหวัดนนทบุรี 11000

12 กรกฎาคม 2548

เรื่อง การสักร่างกายของผู้ต้องขังในเรือนจำ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน

อ้างถึง หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่มท 0905/ว 100 ลงวันที่ 27 กันยายน 2537

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างข้อบังคับเรือนจำ/ทัณฑสถาน.....เรื่อง

ห้ามผู้ต้องขังสักร่างกาย พ.ศ.....จำนวน 1 ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมราชทัณฑ์ขอให้เรือนจำ/ทัณฑสถานเข้มงวดในการตรวจค้น และ จัดเก็บเครื่องมือฝึควิชาชีพเพื่อป้องกันผู้ต้องขังลักลอบนำไปทำเครื่องมือสักร่างกาย และ หากพบผู้ต้องขังคนใด มีเครื่องมือดังกล่าวให้ดำเนินการลงโทษทางวินัย นั้น

กรมราชทัณฑ์ขอเรียนว่า แม้เรือนจำ/ทัณฑสถานจะดำเนินการตรวจค้น และจับยึดเครื่องมือ สักรวมทั้งได้ทำการลงโทษทางวินัยแก่ผู้ต้องขังไปแล้ว แต่ปรากฏว่ายังมีผู้ต้องขังลักลอบทำการสักร่างกายกันอยู่ โดยจัดหาอุปกรณ์หรือจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการสักร่างกายเอง กรมราชทัณฑ์พิจารณาเห็นว่า โดยสภาพของ เรือนจำนั้นเป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังไว้ตามหมายของศาล ซึ่งการปกครองดูแลผู้ต้องขังจำนวนมากย่อมจะต้อง มีระเบียบข้อบังคับเพื่อความสงบเรียบร้อย ประกอบกับการสักร่างกายของผู้ต้องขังกระทำไปเพื่อต้องการแสดงความ เป็นหมู่พวกเดียวกัน หรือกรณีความเชื่อทางไสยศาสตร์ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือได้ว่ามีผลกระทบต่อ การบริหารงานเรือนจำในเรื่องความสงบเรียบร้อยโดยตรง และการสักร่างกายของผู้ต้องขังยังอาจนำมาซึ่ง โรคติดต่อ อาทิเช่น โรคผิวด่าง หรือโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสต่างๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเครื่องมือสักร่างกายไม่ได้เป็นสิ่งของต้องห้ามตามกฎหมาย ราชทัณฑ์ คงเป็นเพียงทรัพย์สินประเภทสิ่งของอย่างอื่น ซึ่งได้กำหนดวิธีการไว้แล้วตาม

กฎกระทรวงฯ ข้อ 129 แต่ด้วยเหตุผล ทางด้านการบริหารงานเรือนจำ และป้องกัน โรคติดต่อที่ อาจเกิดขึ้นจากการสร้างกายของผู้ต้องขัง จึงขอให้ เรือนจำ/ทัณฑสถาน ได้ดำเนินการใน รูปแบบของการป้องปรามประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลเสียจากการสร้างกายให้กับผู้ต้องขังได้เข้าใจ อาทิเช่น อาจทำให้เป็น โรคติดต่อต่างๆ หรือเมื่อพ้นโทษไปแล้ว การที่มีรอยสักอาจเป็นที่ ไม่ยอมรับ ของครอบครัว หรือสังคมภายนอก ควบคู่ไปกับการใช้อำนาจในทางบริหารงานเรือนจำของผู้บัญชา เรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์และ กฎกระทรวง ข้อ 11 ออกเป็นข้อบังคับให้ผู้ต้องขังถือปฏิบัติหากมีการฝ่าฝืนให้พิจารณาโทษทาง วินัยตามความเหมาะสม ทั้งนี้ได้ส่งตัวอย่างร่างข้อบังคับ มาเพื่อประกอบการดำเนินการด้วยแล้ว จึงเรียนมาเพื่อ โปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิติ จิตสว่าง)

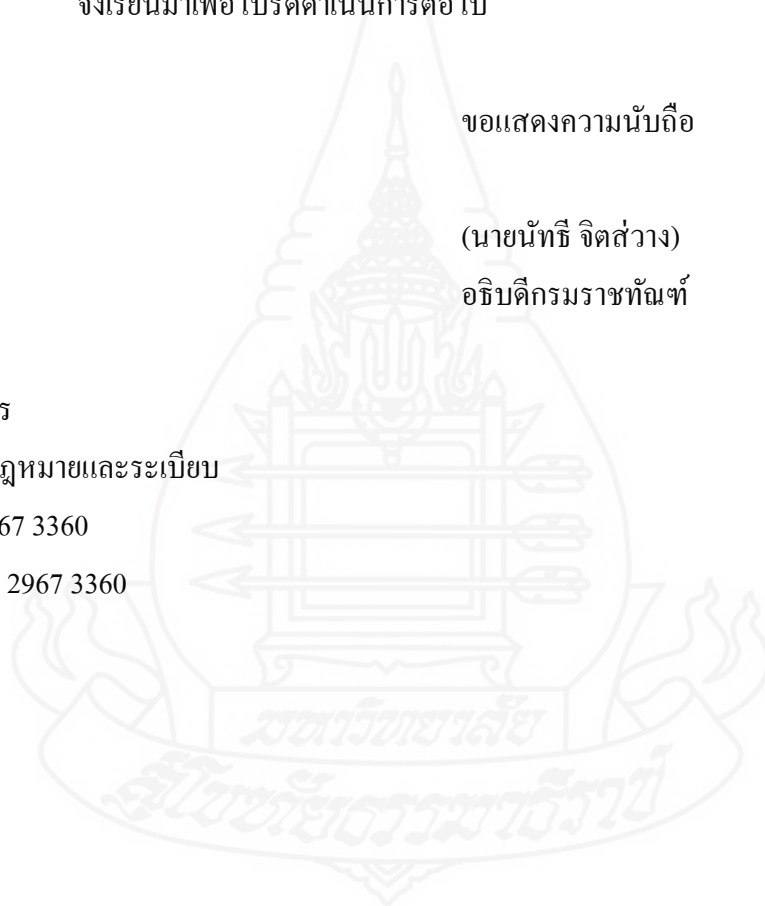
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

กองนิติการ

กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบ

โทร. 0 2967 3360

โทรสาร 0 2967 3360

ภาคผนวก ข

หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ มท 0906/ว.197 เรื่อง ตัดวันลดวันต้องโทษจำคุก

ที่มท 0906/ว.197

กรมราชทัณฑ์

กองทัณฑวิทยา

โทร. 222616-65 ต่อ 47

30 ตุลาคม 2521

เรื่อง ตัดวันลดวันต้องโทษจำคุก

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการเรือนจำทุกเรือนจำ ผู้อำนวยการและผู้ปกครองทัณฑสถาน สถานอบรม และฝึกวิชาชีพ สถานกักกันและสถานกักขัง

เนื่องด้วยกรมราชทัณฑ์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีนักโทษเด็ดขาดของเรือนจำทัณฑสถาน บางแห่ง ได้กระทำผิดวินัยขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน แต่การลงโทษของนักโทษเด็ดขาดเหล่านั้น เรือนจำ/ทัณฑสถาน ถือปฏิบัติแตกต่างกันไม่ได้มาตรฐานในแนวเดียว การกระทำผิดวินัยกรณี เดียวกันปรากฏว่าเรือนจำ/ทัณฑสถาน ลงโทษแตกต่างกันไป กล่าวคือ บางแห่งตัดการเยี่ยมญาติ บางแห่งตัดวันลดวันต้องโทษ และบางแห่งลดชั้น นักโทษ ฯลฯ เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อกรมฯ ได้นำเอาระบบการลดวันต้องโทษจำคุกให้แก่นักโทษเด็ดขาดมาใช้ใน กิจการราชทัณฑ์ ซึ่งนักโทษดังกล่าวจะได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษจำคุก โดยพิจารณา จากชั้นของนักโทษเด็ดขาด เป็นสำคัญ หากนักโทษเด็ดขาดคนใดที่ยังไม่ได้ประโยชน์จากวันลด โทษได้กระทำผิดวินัยขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน อยู่ในข่ายที่จะถูกลงโทษลดชั้น ตามกฎกระทรวง มหาดไทย ออกตามความนัยมาตรา 58 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ได้ก็ให้ ดำเนินการลดชั้นแก่ผู้กระทำผิดวินัยทุกครั้งไป แต่ถ้าหากนักโทษเด็ดขาดคนใดที่ได้รับ ประโยชน์ จากวันลดโทษมีวันสะสมลดวันต้องโทษอยู่แล้ว ต่อมานักโทษเด็ดขาดดังกล่าวได้กระทำผิดวินัยขึ้น ในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ปกครองทัณฑสถานดำเนินการพิจารณาลงโทษ ทางวินัย โดยตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว หรือจะลงโทษทางวินัยสถานอื่นอีกก็ได้แต่ ถ้ากระทำผิดวินัย ดังกล่าว ผู้บัญชาการฯ ลงโทษโดยการลดชั้นก็ให้ตัดวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม ควรแก่กรณีตามอำนาจที่ กฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 8/2521 ให้ไว้ทุกครั้งไป

เมื่อได้ดำเนินการตัดวันลควันต้องโทษไปแล้ว รายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบถึงการกระทำผิดวินัย ของนักโทษนั้นๆ และสำเนาคำสั่งที่ให้ตัดวันลควันต้องโทษจำคุกไปให้กรมราชทัณฑ์ทราบทุกกรณี

จึงขอให้ท่านสั่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด หากมีข้อขัดข้องหรือสงสัยในทางปฏิบัติประการใด ให้รีบรายงานขอทราบทางปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างสูง)

(ลงชื่อ) ทวีชูทรัพย์

(นายทวีชูทรัพย์)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวปิยะนุช บัวสาย
วัน เดือน ปีเกิด	1 เมษายน 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดนครพนม
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิตมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ.2554 ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความของสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภา ทนายความ รุ่นที่ 39 พ.ศ.2556
ประวัติการทำงาน	ปฏิบัติหน้าที่พนักงานราชการตำแหน่งนิติกร ฝ่ายวินัยผู้ต้องขัง ส่วนอภัยโทษ สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ.2556 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2558 ปัจจุบันประกอบธุรกิจส่วนตัวและทนายความอิสระ

